

KPS.430.002.2018

Nr ewid. 54/2018/P/18/001/KPS

Informacja
o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2017 r.
w częściach
31 – Praca
44 – Zabezpieczenie społeczne
63 – Rodzina
oraz wykonania planu finansowego Funduszu
Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń
Pracowniczych

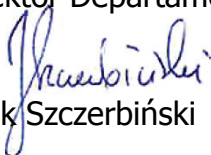
Warszawa, maj 2018 r.

Misją *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizją *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2017 r.
w częściach
31 – Praca
44 – Zabezpieczenie społeczne
63 – Rodzina
oraz wykonania planu finansowego Funduszu
Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń
Pracowniczych**

Dyrektor Departamentu

Jacek Szczerbiński

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, *8 maja* 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	4
II. Ocena kontrolowanej działalności	7
1. Ocena ogólna	7
2. Uwagi i wnioski.....	9
III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich w części 31 – Praca	11
1. Dochody budżetowe	11
2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich	11
3. Sprawozdania.....	17
IV. Wyniki kontroli wykonania planu finansowego Funduszu Pracy	18
1. Wykonanie planu przychodów i kosztów funduszu.....	18
2. Sprawozdania.....	22
V. Wyniki kontroli wykonania planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	23
1. Wykonanie planu przychodów i kosztów funduszu.....	23
2. Sprawozdania.....	27
VI. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich w części 44 – Zabezpieczenie społeczne.....	28
1. Dochody budżetowe	28
2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich	28
3. Sprawozdania.....	40
VII. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa w części 63 – Rodzina ...	42
1. Dochody budżetowe	42
2. Wydatki budżetu państwa.....	42
3. Sprawozdania.....	45
VIII. Ustalenia innych kontroli	46
IX. Informacje dodatkowe.....	48
Załączniki	49

I. Wprowadzenie

Najwyższa Izba Kontroli, Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny przeprowadziła w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dalej: Ministerstwo lub MRPiPS) kontrolę wykonania budżetu państwa w 2017 r. w częściach: 31 – Praca, 44 – Zabezpieczenie społeczne, 63 – Rodzina oraz wykonania planów finansowych Funduszu Pracy (dalej: Fundusz lub FP) i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (dalej: Fundusz lub FGŚP). Kontrola przeprowadzona została również w Powiatowych Urzędach Pracy (dalej: PUP) w: Białymstoku, Elblągu, Kole, Lubartowie, Lublińcu, Opolu, Ostrowcu Świętokrzyskim i Rzeszowie. Kontrole zostały przeprowadzone na podstawie art. 2 ust. 1-2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹. Celem kontroli była ocena wykonania ustawy budżetowej na rok 2017².

W ramach części 31 budżetu państwa finansowano zadania z zakresu: zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu; stosunków pracy i warunków pracy; wynagrodzeń i świadczeń pracowniczych; zbiorowych stosunków pracy i sporów zbiorowych; związków zawodowych i organizacji pracodawców.

W układzie zadaniowym wydatki w tej części były realizowane w ramach sześciu funkcji państwa: 3 – Edukacja, wychowanie i opieka; 11 – Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic; 14 – Rynek pracy; 15 – Polityka zagraniczna; 17 – Kształtowanie rozwoju regionalnego kraju oraz 22 – Koordynacja działalności oraz obsługa administracyjna i techniczna. W ramach tych funkcji wydatki realizowane były w ośmiu zadaniach, 15 podzadaniach oraz 24 działaniach.

W ramach części 44 – Zabezpieczenie społeczne finansowano zadania z zakresu: rządowych programów pomocy społecznej i wspierania osób starszych; świadczeń socjalnych, zatrudnienia, rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych; zapewnienia pomocy w zakresie dożywiania; wsparcia jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w realizacji zadań; rozwoju działalności pożytku publicznego i zwiększania aktywności społecznej w funkcjonowaniu państwa; zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia skali tego zjawiska.

Minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego realizował wydatki w układzie zadaniowym w ramach sześciu funkcji państwa: 11 – Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic; 13 – Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny; 14 – Rynek pracy, 15 – Polityka zagraniczna, 17 – Kształtowanie rozwoju regionalnego, 22 – Koordynacja działalności oraz obsługa administracyjna i techniczna. W ramach tych funkcji wydatki realizowane były w dziewięciu zadaniach, 14 podzadaniach i 26 działaniach.

W ramach części 63 – Rodzina finansowano głównie zadania wynikające z zakresu:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej³;
- ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3⁴;
- ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów⁵;
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny⁶;
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci⁷;
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁸;
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych⁹.

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

² Ustawa budżetowa na rok 2017 z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 697, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 603.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 2092, ze zm.

⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 1832, ze zm.

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1851, ze zm.

⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 554.

⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, ze zm.

W 2017 r. budżet w układzie zadaniowym w części 63 był realizowany w pięciu funkcjach: 11 – Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic; 13 – Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny; 14 – Rynek pracy; 15 – Polityka zagraniczna; 22 – Koordynacja działalności oraz obsługa administracyjna i techniczna. W ramach tych funkcji wydatki realizowane były w sześciu zadaniach, dziewięciu podzadaniach i 15 działaniach.

Ze środków Funduszu Pracy finansowano zasiłki dla bezrobotnych, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia i przekwalifikowanie bezrobotnych, rozwój poradnictwa zawodowego oraz badania rynku pracy.

Ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych finansowano świadczenia pracownicze w razie niewypłacalności pracodawcy dotyczące m.in.: wynagrodzenia za pracę; wynagrodzenia za czas niezawinionego przez pracownika przestoju wynagrodzenia za czas, kiedy pracownik był niezdolny do pracy, ze względu na chorobę; wynagrodzenie za czas urlopu; odprawy należnej wskutek rozwiązania umowy o pracę bez winy pracownika; odszkodowania; składki na ubezpieczenie społeczne.

Zakres kontroli wykonania budżetu państwa obejmował m.in.

- analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z danymi z 2016 r.;
- realizację wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych;
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2017 r. w zakresie operacji finansowych;
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań;
- realizację wniosków pokontrolnych sformułowanych po kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r.;
- sprawowanie przez dysponenta części budżetu państwa nadzoru i kontroli w trybie art. 175 ustawy o finansach publicznych¹⁰;
- wykonanie planu przychodów i kosztów funduszy oraz efekty realizowanych zadań;
- gospodarowanie wolnymi środkami funduszy celowych.

Zrealizowane w 2017 r. w części 31 dochody wyniosły 43.251 tys. zł, w tym 5.241 tys. zł stanowiły dochody uzyskane przez jednostkę objętą kontrolą. W 2017 r. wydatkowano 375.173 tys. zł, w tym 104.569 tys. zł stanowiły wydatki Ministerstwa. Z budżetu środków europejskich wydatkowano 1.796.532 tys. zł. Wydatki w części 31 stanowiły 0,10% wydatków budżetu państwa i 3,7% wydatków budżetu środków europejskich.

Zrealizowane w 2017 r. w części 44 dochody wyniosły 8.732 tys. zł, w tym 417 tys. zł stanowiły dochody uzyskane przez jednostkę objętą kontrolą. W 2017 r. wydatkowano 960.026 tys. zł, w tym 52.692 tys. zł stanowiły wydatki jednostki objętej kontrolą. Z budżetu środków europejskich wydatkowano 279.931 tys. zł. Wydatki w części 44 stanowiły 0,26% wydatków budżetu państwa i 0,58% wydatków budżetu środków europejskich.

Zrealizowane w 2017 r. w części 63 dochody wyniosły 7,3 tys. zł. W 2017 r. wydatkowano 14.137 tys. zł, a ich udział w wydatkach ogółem budżetu państwa wyniósł 0,004 %. Całość dochodów i wydatków zrealizowane zostały przez jednostkę objętą kontrolą.

Zrealizowane w 2017 r. przychody FP wyniosły 13.402.314 tys. zł, a koszty 10.933.782 tys. zł. Stan Funduszu na koniec 2017 r. wyniósł 9.750.846 tys. zł.

¹⁰ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077), zwana dalej również *ustawą o finansach publicznych* lub *ufp*.

Zrealizowane w 2017 r. przychody FGŚP wyniosły 622.764 tys. zł, a koszty 233.156 tys. zł. Stan Funduszu na koniec 2017 r. wyniósł 4.976.316 tys. zł.

Dysponentem części budżetowych 31, 44, 63 oraz dysponentem FP i FGŚP jest Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej¹¹. Minister ustanowił Dyrektora Generalną Ministerstwa dysponentem III stopnia we wszystkich częściach oraz dysponentów środków budżetu państwa bezpośrednio podległych dysponentowi części budżetowej 31¹²:

- II stopnia Komendanta Głównego Ochotniczych Hufców Pracy (dalej OHP);
- III stopnia: Dyrektora Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, Dyrektora Zakładu Wydawniczo-Poligraficznego Ministerstwa i Dyrektora Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego. Minister ustanowił także dysponentami III stopnia kierowników jednostek podległych Komendantowi Głównemu OHP.

Organizację Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zapewniającego obsługę Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, określa statut nadany przez Prezesa Rady Ministrów¹³.

Gospodarka finansowa części 31, 44 i 63 oraz FP i FGŚP podlega rygorom ustawy o finansach publicznych, ustawy Prawo zamówień publicznych¹⁴, ustawy o rachunkowości¹⁵ oraz przepisów określających gospodarkę środkami budżetowymi i funduszami celowymi, w tym zasady gospodarki finansowej Funduszu Pracy¹⁶ i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych¹⁷.

¹¹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 1905 uchylone z dniem 11 grudnia 2017 r.). Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2329).

¹² Decyzja Nr 3 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2015 r. w sprawie ustanowienia dysponentów środków budżetu państwa w części 31 – Praca, 44 – Zabezpieczenie społeczne i 63 – Rodzina (Dz. Urz. MRPiPS z 2015 r. poz. 48, ze zm.).

¹³ Zarządzenie nr 153 Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (M.P. poz. 1304, ze zm., uchylone z dniem 30 listopada 2017 r.). Zarządzenie nr 180 Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 listopada 2017 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Rodziny Pracy i Polityki Społecznej (M.P. poz. 1079).

¹⁴ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm.), zwana dalej również *ustawą Prawo zamówień publicznych* lub *Pzp*.

¹⁵ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2018 r. poz. 395, ze zm.).

¹⁶ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, ze zm.), zwana dalej również *ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*.

¹⁷ Ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1256, ze zm.), zwana dalej również *ustawą o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy*.

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna¹⁸

1.1. Część 31 – Praca

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2017 r. w części 31.

W wyniku kontroli 13,1% zrealizowanych w części 31 wydatków budżetu państwa i 0,4% budżetu środków europejskich stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że w rezultacie wydatkowania środków ujętych w planie finansowym dysponenta części 31 oraz planie finansowym w układzie zadaniowym na 2017 r. zrealizowano cele prowadzonej działalności. Dysponent, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 upf sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu.

NIK zauważa, że pomimo podejmowanych działań polegających na mobilizowaniu beneficjentów Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (dalej: PO WER) do przedkładania prawidłowych dokumentów, niezbędnych do zawarcia umowy, wystąpiły przypadki zwłoki w działaniach beneficjentów skutkujące zawieraniem umów o dofinansowanie projektów, nawet 174 dni po rozpoczęciu realizacji projektów.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 31 – Praca przedstawiona została w załączniku 5 do niniejszej informacji.

1.2. Fundusz Pracy

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2017 r. planu finansowego Funduszu Pracy.

W wyniku kontroli 52,7% kosztów związanych z obsługą Funduszu stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków. Koszty poniesione zostały na realizację zadań ustawowych. W rezultacie wydatkowania środków realizowano cele prowadzonej działalności zaplanowane w układzie zadaniowym wydatków.

Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że prawidłowo realizowano przychody oraz gospodarowano wolnymi środkami Funduszu Pracy. Prawidłowo realizowano również ustawowe zadania Funduszu określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego Fundusz Pracy przedstawiona została w załączniku 7 do niniejszej informacji.

1.3. Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2017 r. planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W wyniku kontroli 5,4% kosztów związanych z obsługą Funduszu stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Koszty poniesione zostały na realizację zadań ustawowych

¹⁸ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla oceny negatywnej, stosuje się ocenę opisową.

W rezultacie wydatkowania środków realizowano cele prowadzonej działalności zaplanowane w układzie zadaniowym wydatków.

Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że prawidłowo realizowano przychody oraz gospodarowano wolnymi środkami Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przedstawiona została w załączniku 9 do niniejszej informacji.

1.4. Część 44 – Zabezpieczenie społeczne

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2017 r. w części 44.

W wyniku kontroli 12,8% zrealizowanych w części 44 wydatków budżetu państwa i 99,7% wydatków budżetu środków europejskich Najwyższa Izba Kontroli nie stwierdziła istotnych przypadków naruszania zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono również niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. W rezultacie wydatkowania środków realizowano cele przewidziane w planie działalności. Dysponent części 44 prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu.

W toku kontroli NIK stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości polegające na:

- niedostosowaniu mierników przyjętych w zadaniu 13.2 – Świadczenia społeczne do wymagań obowiązujących w układzie zadaniowym wydatków, w taki sposób, by pozwalały na mierzenie realizacji celów;
- nieuwzględnianiu zasady porównywania efektów z poniesionymi na nie nakładami w definicji miernika działania nr 13.1.4.1 – Promowanie problematyki seniorów i aktywnego starzenia się.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 44 – Zabezpieczenie społeczne przedstawiona została w załączniku 14 do niniejszej informacji.

1.5. Część 63 – Rodzina

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2017 r. w części 63.

W wyniku kontroli 48,9% wydatków budżetu państwa stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Zrealizowane były zgodnie z planem finansowym na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że w rezultacie wydatkowania środków ujętych w planie finansowym dysponenta części 63 oraz planie finansowym w układzie zadaniowym na 2017 r., osiągnięto cele prowadzonej działalności, a dysponent zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu w tej części.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 63 – Rodzina, przedstawiona została w załączniku 18 do niniejszej informacji.

1.6. Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2017 r. przez dysponenta części 31 – Praca, 44 – Zabezpieczenie społeczne, 63 – Rodzina i sprawozdań jednostkowych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);

- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1);
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2017 r., tj. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 31, 44 i 63 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych, w tym z budżetu środków europejskich, sprawozdań w zakresie operacji finansowych, z uwzględnieniem sprawozdań dysponenta III stopnia. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzenia sprawozdań za 2017 r.¹⁹ Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań.

2. Uwagi i wnioski

NIK od kilku lat zwraca uwagę na wysoki i rosnący stan środków Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W latach 2014–2017 stan Funduszu Pracy wzrósł z 6.259 mln zł do 9.751 mln zł, tj. o 56%, natomiast stan FGŚP wzrósł z 3.957 mln zł do 4.976 mln zł, tj. o 26%. W przypadku FGŚP stan Funduszu jest tak wysoki, że środki na nim zgromadzone wystarczyłyby na pokrycie jego kosztów przez więcej niż 20 lat. Biorąc pod uwagę dobrą sytuację na rynku pracy i prognozy wskazujące na dalszą poprawę, tak wysoki stan środków Funduszy nie ma uzasadnienia. Dlatego też zasadne byłoby podjęcie inicjatywy legislacyjnej w celu procentowego obniżenia składki na FP i FGŚP z uwagi na niską stopę bezrobocia oraz niskie wykorzystanie środków na realizację zadań ustawowych FGŚP.

W 2017 r. Ministerstwo zawarło dziesięcioletnią umowę z Polską Wytwornią Papierów Wartościowych S.A. (dalej PWPW) na kwotę 60.125 tys. zł. Umowa dotycząca produkcji i personalizacji legitymacji dokumentujących niepełnosprawność i stopień niepełnosprawności została zawarta na podstawie art. 4 pkt 5 lit b ustawy Pzp, z którego wynika, że ustawy nie stosuje się, jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa. Zdaniem NIK nie było wystarczających przesłanek do uznania, że druk legitymacji osób niepełnosprawnych wiąże się z zagrożeniem istotnego interesu bezpieczeństwa państwa. Ponadto NIK wskazuje, iż ustawa Pzp nie zawiera definicji istotnego bezpieczeństwa interesu

¹⁹ Sprawozdania: z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33); z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2017 r., planu finansowego funduszu celowego (Rb-40), rocznego sprawozdania z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2); sprawozdania finansowe za IV kwartał 2016 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

państwa, która stanowi podstawę wyłączeń spod przepisów tej ustawy co powoduje problemy interpretacyjne przez jednostki stosujące ustawę w powyższym zakresie.

W trakcie kontroli stwierdzono również, że w regulaminie konkursu w ramach Programu Rządowego ASOS nie określono limitu środków na dotacje udzielane w trybie weryfikacji ocen ekspertów przez Ministra. Nie dostosowano także – o co wnioskowała NIK w wystąpieniach po kontrolach wykonania budżetu państwa w 2015 i 2016 r. w cz. 44 mierników przyjętych w zadaniu 13.2. Świadczenia społeczne oraz działaniu nr 13.1.4.1 Promowanie problematyki seniorów i aktywnego starzenia się, do wymagań obowiązujących w układzie zadaniowym wydatków, w taki sposób, by pozwalały na mierzenie realizacji celów i uwzględniały zasady porównywania efektów z poniesionymi na nie nakładami.

III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich w części 31 – Praca

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r., kontrola dochodów budżetowych w części 31 – Praca została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W ustawie budżetowej na 2017 r. dochody budżetu państwa w części 31 zaplanowano w wysokości 51.979 tys. zł. Osiągnięte dochody wyniosły 43.251 tys. zł, tj. 83,2% planu. Były one wyższe od uzyskanych w 2016 r. o 1.449 tys. zł (3,5%) co wynikało głównie z większego zapotrzebowania w 2017 r. na usługi świadczone przez OHP.

Na koniec 2017 r. w części 31 wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 2.976 tys. zł i w porównaniu do 2016 r. były niższe o 327 tys. zł (9,9%). Dotyczyły one:

- należności od beneficjentów z tytułu niewywiązania się z warunków umowy o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (dalej: PO KL) w dziale 150 *Przetwórstwo przemysłowe* – 1.351,2 tys. zł;
- usług świadczonych na rzecz kontrahentów zewnętrznych przez jednostki OHP, sprzedaży wyrobów wytwarzanych w ramach usług świadczonych przez OHP oraz usług świadczonych przez cztery Ośrodki Szkolenia Zawodowego w dziale 853 *Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej* – 1.009,3 tys. zł;
- kar umownych, naliczonych odsetek od tych kar, zwrotów nieprawidłowo wykorzystanych dotacji w dziale 750 *Administracja publiczna* – 615,2 tys. zł.

Zaległości według stanu na 31 grudnia 2017 r. wyniosły 1.461 tys. zł i były niższe o 355 tys. zł, tj. o 19,5% od zaległości na koniec 2016 r.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące dochodów budżetowych w części 31 przedstawiono w załączniku 1 do niniejszej informacji.

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa

Wydatki budżetu państwa w części 31 zostały zrealizowane w kwocie 375.173 tys. zł, co stanowiło 92,5% planu po zmianach. Wydatki te przeznaczono na:

- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 2.715 tys. zł (97,4% planu po zmianach), wydatki w tym zakresie były wyższe od wydatków w 2016 r. o 102 tys. zł, tj. o 3,9% (2.613 tys. zł);
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 336.069 tys. zł (98,6% planu po zmianach), wydatki w tym zakresie były wyższe od wydatków w 2016 r. o 7.273 tys. zł, tj. o 2,2% (328.796 tys. zł);
- wydatki majątkowe – 16.289 tys. zł (92,7% planu po zmianach), wydatki w tym zakresie były wyższe od wydatków w 2016 r. o 9.936 tys. zł, tj. o 156% (6.353 tys. zł);
- wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 20.100 tys. zł (45,5% planu po zmianach), wydatki w tym zakresie były wyższe od wydatków w 2016 r. o 6.348 tys. zł, tj. o 46,2% (13.752 tys. zł).

Wykonanie wydatków dysponenta III stopnia przedstawiało się następująco:

- wydatki bieżące – 83.175 tys. zł (w tym głównie: wynagrodzenia i pochodne – 38.093 tys. zł; realizacja Programu Wieloletniego pn. „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy – IV etap” – 21.000 tys. zł oraz składki do organizacji międzynarodowych – 11.852 tys. zł);
- wydatki majątkowe – 12.164 tys. zł (w tym zakupy inwestycyjne niezwiązane z budownictwem – 12.011 tys. zł i budownictwo inwestycyjne – 153 tys. zł);
- współfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 8.541 tys. zł;
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 689 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków budżetu państwa w kwocie 47.613,5 tys. zł, tj. 45,5% wydatków MRPiPS (104.569 tys. zł). Próba dowodów i zapisów księgowych została wylosowana z wykorzystaniem metody monetarnej (MUS²⁰). Badaniem objęto 78 zapisów księgowych na kwotę ogółem 47.613,5 tys. zł (próba wydatków dobranych celowo wyniosła 270,4 tys. zł), w tym w grupie wydatków majątkowych sześć zapisów na kwotę 11.161,9 tys. zł oraz w grupie wydatków bieżących 72 zapisy na kwotę 36.451,6 tys. zł. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatki te ponoszono zgodnie z planem finansowym oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W 2017 r. w wyniku przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, zawarto 23 umowy o łącznej wartości 43.849,6 tys. zł brutto na realizację usług, dostaw i robót budowlanych. Na realizację tych umów w 2017 r. wydatkowano kwotę 11.316,4 tys. zł, w tym z części 31 sfinansowano (współfinansowano) 12 umów na kwotę 1.625,5 tys. zł, tj. 14,4% ogółu wydatkowanej kwoty.

Z wyłączeniem procedur²¹ określonych przepisami ustawy Pzp, zawarto 18 umów o łącznej wartości 77.589 tys. zł, z tego w części 31 przeprowadzono osiem postępowań, w tym jedno w przedmiocie zakupu nieruchomości oraz siedem na dostawy i usługi od centralnego zamawiającego lub od wykonawców wybranych przez centralnego zamawiającego. Na podstawie tych umów wydatkowano 11.052,7 tys. zł. W 2017 r. zawarto 423 umowy o wartości jednostkowej 30 tys. euro. Łączna wartość tych umów wyniosła 6.773,9 tys. zł, wykonanie 5.336,6 tys. zł, a z części 31 sfinansowano (współfinansowano) 247 umowy na łączną kwotę 2.261,2 tys. zł, tj. 42,4% wykonania ogółem.

W wyniku analizy czterech postępowań o udzielenie zamówień publicznych przeprowadzonych w MRPiPS, w tym trzech postępowań w trybie przetargu nieograniczonego oraz jednego w trybie umowy ramowej, nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy Pzp. Na realizację umów wynikających z tych zamówień wydatkowano z części 31 kwotę 797,1 tys. zł. W badanej próbie wydatków w łącznej kwocie 31.939,6 tys. zł pod kątem prawidłowości wyłączenia stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Szczegółowe dane liczbowe o wydatkach budżetowych w części 31 przedstawiono w załączniku 2 do niniejszej informacji.

Dotacje budżetowe

Dotacje celowe w części 31 zaplanowano w ustawie budżetowej w ramach wydatków na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE w wysokości 34.597 tys. zł. W ciągu roku kwotę dotacji zmniejszono do 24.540 tys. zł, z której wydatkowano 9.727 tys. zł (tj. 39,6% planu po zmianach). Środki w wysokości 71 tys. zł wydatkowano na końcowe rozliczenie dwóch projektów w ramach PO KL oraz jednego projektu realizowanego przez Ministerstwo w ramach PO WER. Środki w wysokości 9.656 tys. zł wydatkowano na realizację 147 umów w ramach PO WER. Niewykonanie planu w pełnej wysokości spowodowane było m.in. przesunięciem terminów podpisania umów z beneficjentami wyłonionymi w trybie konkursowym w ramach PO WER na rok 2018 z powodu błędów w dokumentacji

²⁰ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

²¹ Zob. art. 4 pkt 3 lit. i oraz pkt 11 art. 4 ustawy Prawo zamówień publicznych.

składanej przez beneficjentów i konieczności jej poprawienia oraz zwrotami niewydatkowanych środków na koniec roku.

Szczegółowe badanie wydatków na współfinansowanie krajowe w łącznej kwocie 887,3 tys. zł poniesionych na realizację sześciu największych umów o dofinansowanie podpisanych z realizatorami w 2017 r. oraz jednego projektu realizowanego przez Ministerstwo (dysponenta III stopnia) wykazało, że zrealizowano je prawidłowo, przeznaczając na realizację zadań określonych w umowach o dofinansowanie projektów. Badana próba wydatków stanowiła 9,1% ogółu wydatków poniesionych w części 31 na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE.

Rezerwy celowe

Środki z rezerw celowych zostały wykorzystane w łącznej kwocie 581,1 tys. zł, tj. 97,1% kwoty uruchomionej.

Szczegółowym badaniem objęto trzy rezerwy celowe, wydatkowane przez OHP w łącznej wysokości 516,1 tys. zł, tj. 100% planowanej kwoty, których efektem rzeczowym było m.in. ocieplenie budynków, przywrócenie walorów historyczno-przyrodniczych parku oraz montaż tablic ścieżki edukacyjnej. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pozostałe środki z rezerw wydatkowano na realizację zadań wynikających z rozporządzenia z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020²² (w ramach Programu Operacyjnego 3. profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychologicznego społeczeństwa) – 58,3 tys. zł (100% planowanych środków); dodatki w służbie cywilnej wraz z pochodnymi, dla siedmiu urzędników służby cywilnej – 6,6 tys. zł (90,8% planowanych środków) oraz dodatki w służbie cywilnej i dodatkowe wynagrodzenie roczne wraz z pochodnymi, dla dwóch urzędników służby cywilnej – 0,2 tys. zł (1,1% planowanych środków). Niskie wykorzystanie ostatniej rezerwy spowodowane było absencją chorobową pracowników uprawnionych do tych dodatków.

Zatrudnienie i wynagrodzenia

W ustawie budżetowej na 2017 r. w części 31 kwoty wynagrodzeń w ramach budżetu państwa i budżetu środków europejskich zostały określone w łącznej wysokości 190.018 tys. zł, w tym 176.629 tys. zł zaplanowano na wynagrodzenia osobowe, a 13.389 tys. zł na dodatkowe wynagrodzenie roczne. W ciągu roku plan wynagrodzeń w części 31 został zmniejszony o 2.422 tys. zł, do kwoty 187.596 tys. zł. Zmiany kwot wynagrodzeń dokonane w ciągu 2017 r., wynikały m.in. z konieczności przeniesienia:

- środków w kwocie 419 tys. zł na opłacenie składki na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- środków w kwocie 843 tys. zł na realizację innych wydatków bieżących;
- środków w kwocie 400 tys. zł do części 44 – Zabezpieczenie społeczne, z przeznaczeniem na wynagrodzenia osobowe pracowników i członków korpusu służby cywilnej, w związku ze zmianą statutu MRPiPS.

Wydatki na wynagrodzenia zrealizowano w wysokości 184.911 tys. zł, tj. na poziomie 104% wydatków na ten cel w 2016 r. i 98,6% wydatków w planie po zmianach.

Przeciętne zatrudnienie w części 31 w 2017 r., według Rb-70, w przeliczeniu na pełne etaty, wyniosło 6.575 osób, tj. o 199 osób mniej niż w 2016 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 2.344 zł, tj. 107% przeciętnego wynagrodzenia w 2016 r. (2.192 zł).

Limit wynagrodzeń bezosobowych wynosił 1.077 tys. zł. Wydatki wykonano na poziomie 288 tys. zł (26,7% planu), co wynikało głównie z mniejszej, niż zakładano, liczby wniosków o dofinansowanie projektów w ramach PO WER skierowanych do oceny oraz oszczędności uzyskanych przy realizacji zadań związanych z bieżącym funkcjonowaniem Ministerstwa.

²² Dz. U. poz. 1492.

Szczegółowe dane liczbowe o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w części 31 przedstawiono w załączniku 3 do niniejszej informacji.

Zobowiązania

Na koniec 2017 r. zobowiązania w części 31 wyniosły 14.460 tys. zł i w porównaniu z 2016 r. były wyższe o 14 tys. zł, tj. o 0,1%. Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników Ministerstwa oraz podległych i nadzorowanych jednostek (13.985,2 tys. zł). W 2017 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

W ustawie budżetowej na rok 2017 wydatki budżetu środków europejskich w części 31 zostały zaplanowane w wysokości 1.074.201 tys. zł. Dokonane w trakcie roku zmiany w planie wydatków zwiększyły plan wydatków do 1.807.417 tys. zł. W 2017 r. wydatkowano 1.796.532 tys. zł (tj. 99,4% planu po zmianach) na realizację:

- PO KL;
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (dalej: PO IS);
- PO WER oraz Regionalnych Programów Operacyjnych 2014–2020 (dalej: RPO).

Wydatki poniesione zostały głównie w dziale 853 *Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej* – 1.795.091 tys. zł, z tego:

- w rozdziale 85322 *Fundusz Pracy* – 1.668.068 tys. zł, w tym 912.074 tys. zł wydatkowano na realizację PO WER oraz 755.994 tys. zł na RPO;
- w rozdziale 85336 *OHP* – 38.966 tys. zł, w tym 38.193 tys. zł na realizację PO WER, 684 tys. zł na RPO oraz 88 tys. zł na PO IS;
- w rozdziale 85395 *Pozostała działalność* – 88.058 tys. zł, na które składały się dofinansowania w formie płatności dla beneficjentów projektów konkursowych w ramach PO WER.

Szczegółowym badaniem objęto wydatki w łącznej kwocie 1.679,4 tys. zł (wylosowane w próbie wydatków objętych szczegółowym badaniem) przeznaczone na realizację przez Ministerstwo (dysponenta III stopnia) projektu *Wsparcie realizacji badań panelowych osób w wieku 50 lat i więcej w międzynarodowym projekcie Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE)* z tego w kwocie 1.415,3 tys. zł z budżetu środków europejskich (wkład UE 84,28%), a 264,1 tys. zł ze współfinansowania krajowego (wkład krajowy – 15,72%), które wykazało, że wydatki te były niezbędne do realizacji projektu, zostały należycie udokumentowane i dokonane w okresie ich kwalifikowalności. Nie stwierdzono opóźnień w dokonywaniu płatności na rzecz wykonawców projektu. W 2017 r. zrealizowano wszystkie zadania umożliwiające osiągnięcie poziomu dwóch wskaźników, tj. wskaźnika produktu oraz wskaźnika rezultatu. Do września 2018 r. zostanie opracowany pierwszy zestaw rekomendacji z uwzględnieniem danych zebranych w kolejnych rundach badania SHARE, a kolejne po przeprowadzeniu rundy 8 i 9 tego badania.

Szczegółową kontrolą objęto także sześć największych umów o wartości dofinansowania 84.134 tys. zł, wybranych spośród 71 realizatorów, z którymi w 2017 r. w wyniku przeprowadzonych konkursów zostały zawarte przez Ministra umowy w ramach PO WER i poniesione wydatki na ich realizację. W ramach badanych umów wydatkowano łącznie 6.936,2 tys. zł, z tego 6.118,6 tys. zł z budżetu środków europejskich, a 817,6 tys. zł z budżetu państwa (współfinansowanie krajowe). Wydatki te stanowiły 8,2% wartości badanych umów (84.134 tys. zł). Badanie wykazało, że skontrolowane wydatki zrealizowano prawidłowo, przeznaczając je na cele lub zadania określone w umowach o dofinansowanie. W przypadku pięciu umów (spośród sześciu badanych) stwierdzono, że upływ czasu od daty rozpoczęcia realizacji zadań określonych w umowach do daty zawarcia umów wynosił od 15 do 174 dni (średnio: 55 dni). Wynikało to m.in. z przedłużania przez beneficjentów terminów złożenia dokumentów niezbędnych do podpisania umów o dofinansowanie, konieczności prowadzenia korespondencji z beneficjentami w celu uzyskania prawidłowych dokumentów w tym wniosków stanowiących podstawę do zawarcia umowy. Dyrektor Departamentu Wdrażania Europejskiego

Funduszu Społecznego podała, że okres kwalifikowalności wydatków w ramach projektu może przypadać na okres przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, co wynika z zapisów *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020* oraz z § 2 ust. 3 postanowień umów o dofinansowanie projektów. Z zapisu umów wynika, że dofinansowanie na realizację projektu może być przeznaczone na sfinansowanie przedsięwzięć zrealizowanych w ramach projektów przed podpisaniem umowy, o ile będą dotyczyły okresu realizacji projektu wskazanego we wniosku.

NIK zauważa, że pomimo podejmowanych działań polegających na mobilizowaniu beneficjentów do przedkładania prawidłowych dokumentów, niezbędnych do zawarcia umowy, wystąpiły przypadki zwłoki w działaniach beneficjentów skutkujące zawieraniem umów o dofinansowanie projektów w ramach PO WER.

W wystąpieniu pokontrolnym z dnia 15 maja 2017 r. NIK stwierdziła niski poziom certyfikacji PO WER w końcu 2016 r., który w trybie konkursowym wyniósł 6,51% wartości dofinansowania zawartych umów. Wydatki kwalifikowalne rozliczone do końca 2017 r. w zatwierdzonych wnioskach o płatność (o statusie przekazane do certyfikacji) w ramach projektów konkursowych wyniosły 43.801 tys. zł, co stanowiło 14,5% wartości zawartych umów. Zgodnie z danymi przedstawionymi przez IZ w trakcie spotkania w dniu 7 grudnia 2017 r. z KE do osiągnięcia celu pośredniego przez MRPiPS określonego z zasadą n+3 na koniec 2018 r. pozostało już jedynie około 15 mln euro do przekazania do certyfikacji.

W celu przeciwdziałania lub minimalizowania ryzyka związanego z niskim wdrażaniem PO WER stwierdzonym przez NIK po ubiegłorocznej kontroli wykonania budżetu państwa w części 31 podjęto w Ministerstwie działania polegające m.in. na comiesięcznym monitorowaniu przez nadzorującego Sekretarza Stanu poziomu kontraktacji i wydatkowania środków, realizacji poszczególnych działań i wykonania wybranych wskaźników w ramach PO WER. Ponadto realizacja działań PO WER była prezentowana na Kolegium MRPiPS, które odbyły się 31 stycznia i 18 października 2017 r. Zorganizowane zostały również cztery spotkania z cyklu „Bliżej funduszy europejskich”, adresowane do obecnych i potencjalnych beneficjentów, na których przekazywano informacje o: wspieranych w ramach PO WER obszarach, realizowanych projektach, osiągniętych efektach oraz planowanych konkursach w których możliwe będzie aplikowanie o środki z EFS. W spotkaniach wzięło udział od 100 do 200 uczestników. W zorganizowanych dziewięciu spotkaniach dotyczących wyjaśnienia zapisów dziewięciu regulaminów konkursów i obowiązujących zasad realizacji projektów w ramach POWR wzięło udział 124 potencjalnych beneficjentów. Z wypełnionych przez nich ankiet wynika, że treści przedstawione na tych spotkaniach były dla nich przydatne. Podczas cyklicznych spotkań z IZ, poświęconych realizacji celów kontraktacji i certyfikacji w zakresie zadań nadzorowanych przez MRPiPS w ramach PO WER Ministerstwo sygnalizowało zauważone słabości w systemie jego wraźnia dotyczące m.in. procesu oceny i rozliczania projektów.

W ocenie NIK działania podejmowane w Ministerstwie w 2017 r. w celu wzrostu wdrożenia PO WER doprowadziły do zwiększenia poziomu certyfikacji PO WER w trybie konkursowym z 6,5% wartości dofinansowanych umów w 2016 r. do 14,5% wartości dofinansowanych umów do końca 2017 r.

Szczegółowym badaniem objęto również wykorzystanie przez osiem PUP w 2017 r. środków na zwiększanie zatrudnienia w ramach realizacji projektu pn. *Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy* w ramach PO WER. Objęte kontrolą PUP otrzymały na realizację projektu środki w łącznej wysokości 45.282,7 tys. zł, a wydatkowały 39.542,4 tys. zł (87,3%). Przyczyną niewykorzystania środków były m.in. oszczędności spowodowane wcześniejszym podjęciem pracy przez uczestników stażu lub rozpoczęciem studiów dziennych, przebywaniem na zwolnieniach lekarskich osób skierowanych do prac interwencyjnych, brakiem uczestników spełniających kryteria uczestnictwa w zadaniu. Realizacja zawartych umów odbywała się zgodnie z założeniami określonymi we wnioskach o dofinansowanie i była monitorowana poprzez analizę wskaźników produktu i rezultatu. Wsparciem objęto osoby zakwalifikowane zgodnie z ustalonymi kryteriami. W jednostkach objętych kontrolą nie

stwierdzono nieprawidłowości w wykorzystaniu i rozliczeniu środków otrzymanych na realizację projektu.

Szczegółowe dane liczbowe o wydatkach budżetu środków europejskich w części 31 przedstawiono w załączniku 4 do niniejszej informacji.

2.3. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Na podstawie wybranej losowo (przy użyciu metody monetarnej MUS) i celowo próby wydatków wytypowano trzy podzadania, które poddano szczegółowemu badaniu. Typowanie nastąpiło poprzez zidentyfikowanie podzadań, z których finansowano poszczególne wydatki.

W ramach dwóch zadań: 15.1 – Polityka zagraniczna w wymiarze dwustronnym i wielostronnym oraz 17.2.W – Koordynacja, zarządzanie i wdrażanie realizacji programów operacyjnych polityki spójności oraz pozostałych programów finansowanych z udziałem niepodlegających zwrotowi środków pomocowych, badaniu poddano podzadanie 15.1.1 – Stosunki dwustronne i wielostronne w wymiarze politycznym i gospodarczym (w którym wydatkowano 13.417,9 tys. zł, tj. 87,5% kwoty przewidzianej w planie po zmianach), podzadanie 15.1.2 – Kształtowanie i koordynacja polityki RP w Unii Europejskiej w wymiarze dwustronnym i wielostronnym (w którym wydatkowano 957,4 tys. zł, tj. 94,3% kwoty przewidzianej w planie po zmianach) i podzadanie 17.2.1.W – Koordynacja realizacji, zarządzanie i wdrażanie programów realizowanych z udziałem środków pochodzących z UE (w którym wydatkowano 106.070,1 tys. zł, tj. 82,2% kwoty przewidzianej w planie po zmianach).

Dla realizacji dwóch celów podzadania 15.1.1., tj. Koordynacja współpracy z MOP i wykonywanie obowiązków wynikających z Konstytucji MOP oraz Efektywna koordynacja współpracy dwustronnej i wielostronnej. ustalono następujące mierniki: *Poziom wywiązywania się ze zobowiązań wynikających z Konstytucji Międzynarodowej Organizacji Pracy* oraz *Liczba przygotowanych dokumentów (instrukcji i sprawozdań) w stosunku do liczby wydarzeń/spotkań zagranicznych z udziałem przedstawicieli MRPIPS (100%²³)*. Pierwszy miernik został wykonany w całości, a drugi został wykonany na poziomie 94,7% (przy planowanym poziomie 100%). Niewykonanie miernika w pełnej wysokości było spowodowane tym, że dla 47 wydarzeń/spotkań przygotowano 47 instrukcji i sporządzono 42 sprawozdania (informacja na dzień 14 marca 2018 r.) Pomiaru pierwszego miernika dokonywano w sposób ciągły, a drugiego w cyklu półrocznym.

W podzadaniu 15.1.2 ustalono miernik *Liczba przygotowanych dokumentów (instrukcji i sprawozdań) w stosunku do liczby posiedzeń Rady UE, grup roboczych i komitetów Rady UE i Komisji Europejskiej oraz innych wydarzeń wynikających z członkostwa Polski w UE (%)*, który został wykonany na poziomie 96,6%. Niewykonanie miernika było spowodowane tym, że dla 132 posiedzeń przygotowano 131 instrukcji i sporządzono 124 sprawozdania (informacja na dzień 14 marca 2018 r.). Pomiaru tego miernika dokonywano w cyklu półrocznym.

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że zdefiniowane przez Ministra RPiPS podzadania należy uznać za spójne z zadaniem 15.1, a zastosowane w badanych podzadaniach mierniki jako określone zgodnie z wymogami noty budżetowej.

W zadaniu 17.2.W cel *Zapewnienie sprawnego systemu realizacji programów* został określony przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Dla realizacji dwóch celów podzadania 17.2.1.W ustalono dwa mierniki, tj. *Stosunek wartości złożonych do IZ Poświadczeń i deklaracji wydatków do łącznej alokacji w ramach Działań PO WER nadzorowanych przez MRPIPS (w %)* oraz *Liczba obiektów poddanych termomodernizacji w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020*. Wielkość pierwszego miernika dla podzadania została określona w ustawie budżetowej na poziomie 17%, a osiągnięto na poziomie 14,6%. Wynikało to m.in. z rezygnacji przez beneficjentów z realizacji umów oraz oszczędności po rozliczeniu umów w ramach zakończonych projektów, a także

²³ Na wartość miernika składało się: złożenie sprawozdań z konwencji nieratyfikowanych (1 szt.) i konwencji ratyfikowanych Międzynarodowej Organizacji Pracy (13 szt.) oraz wpłata składki członkowskiej.

po rozstrzygnięciu konkursów. Wielkość drugiego miernika ustalono w ustawie budżetowej na poziomie 14 obiektów (budynków OHP objętych termomodernizacją), który nie został w ogóle osiągnięty. Było to spowodowane m.in. brakiem ofert w ramach ogłoszonego postępowania przetargowego na wykonanie robót budowlanych w obiektach OHP. W Ministerstwie prowadzony był monitoring stopnia realizacji wydatków oraz osiąganych wartości mierników dla podzadania. Pomiaru pierwszego miernika dokonywano co miesiąc a drugiego miernika raz w roku. Zdefiniowane przez Ministra podzadanie należy uznać za spójne z zadaniem 17.2.W, a zastosowane w tym podzadaniu mierniki jako określone zgodnie z wymogami noty budżetowej.

3. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2017 r. przez dysponenta części 31:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2017 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 31 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek), w tym z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym oraz kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych, w tym z budżetu środków europejskich, sprawozdań w zakresie operacji finansowych z uwzględnieniem sprawozdań dysponenta III stopnia. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

IV. Wyniki kontroli wykonania planu finansowego Funduszu Pracy

Dane o wykonaniu planu finansowego Funduszu Pracy przedstawiono w załączniku 6 do niniejszej informacji.

1. Wykonanie planu przychodów i kosztów funduszu

1.1. Wykonanie planu przychodów

Zaplanowane przychody w wysokości 11.483.053 tys. zł zrealizowano w kwocie 13.402.314 tys. zł, co stanowiło 116,7% planu. W porównaniu z wykonaniem w 2016 r. były one wyższe o 10,6% (tj. o 1.281.227 tys. zł). Główną pozycją w strukturze przychodów były wpływy z obowiązkowej składki na Fundusz Pracy, które wyniosły 11.406.907 tys. zł (109,5% planu po zmianach i 85,1% ogółu przychodów). Środki z Unii Europejskiej wyniosły 1.668.068 tys. zł i pochodziły głównie z refundacji z tytułu finansowania projektów systemowych powiatowych urzędów pracy (stanowiły 209% wykonania planu po zmianach oraz 12,5% ogółu przychodów).

Pozostałe przychody w kwocie 327.339 tys. zł (139,3% wykonania planu po zmianach i 2,4% przychodów ogółem) pochodziły m.in. z odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, w tym odsetek od zarządzania terminowego u Ministra Finansów²⁴.

Przychody w latach 2014–2017 miały tendencję wzrostową. W tym okresie wzrosły z 10.924.035 tys. zł; do 13.402.314 tys. zł, na co głównie wpływ miały przychody z poboru składek oraz odsetki od środków pieniężnych FP.

Według stanu na 31 grudnia 2017 r. wystąpiły należności na rzecz Funduszu w wysokości 385.939 tys. zł (214,4% planu), w tym 12.786 tys. zł z tytułu udzielonych pożyczek. Były one wyższe o 210.260 tys. zł od kwoty należności na koniec 2016 r. Zrealizowany wyższy stan należności od zaplanowanego (180 mln zł) wynikał ze znacznego wzrostu należności z tytułu rocznego rozliczenia składki na Fundusz Pracy od pracodawców (rozliczenie roczne ZUS), w stosunku do 2016 r. o 210.260 tys. zł). Należności przeterminowane lub przedawnione nie wystąpiły.

1.2. Wykonanie planu kosztów

Planowane w ustawie budżetowej koszty w wysokości 12.238.065 tys. zł, zrealizowano w kwocie 10.933.782 tys. zł (89,3% planu). Koszty te były niższe od kosztów wykonanych w 2016 r. o 118.392 tys. zł, tj. o 1,1%.

1.2.1. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu – zrealizowane koszty wyniosły 6.151.322 tys. zł, co stanowiło 92,6% kwoty planu po zmianach i 56,3% wykonania kosztów ogółem. W stosunku do wykonania w 2016 r. były one wyższe o 383.391 tys. zł (o 6,7%). W ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu struktura kosztów obejmowała m.in.:

- refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy oraz przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej – 1.318.137 tys. zł (95,5% planu po zmianach i 21,4% kosztów na aktywne formy);
- stypendia – 1.070.176 tys. zł (89,8% planu po zmianach i 17,4% kosztów na aktywne formy);
- koszty związane ze specjalizacją i realizacją staży podyplomowych lekarzy, lekarzy dentyków, pielęgniarek i położnych – 1.032.721 tys. zł (100% planu po zmianach i 16,8% kosztów na aktywne formy);
- refundację wynagrodzeń skierowanych bezrobotnych do 30. r. życia – 966.603 tys. zł (92,1% planu po zmianach i 15,7% kosztów na aktywne formy);

²⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie (Dz. U. poz. 1864).

- roboty publiczne – 332.356 tys. zł (odpowiednio 100% planu po zmianach i 5,4% kosztów na aktywne formy);
- dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych – 251.955 tys. zł (83,8% planu po zmianach i 5,4% kosztów na aktywne formy);
- refundację wynagrodzeń i składek za młodocianych pracowników – 245.980 tys. zł (100% planu po zmianach i 4% kosztów na aktywne formy).

1.2.2. Wydatki na zasiłki dla bezrobotnych i inne świadczenia wyniosły 4.202.998 tys. zł, co stanowiło 84% planu po zmianach i 38,4 % wykonania kosztów ogółem. W stosunku do wykonania w 2016 r. były one niższe o 510.968 tys. zł (o 11%). Koszty w poszczególnych grupach zasiłków i świadczeń obejmowały m.in.:

- zasiłki dla bezrobotnych (ze składką na ubezpieczenie społeczne) – 1.964.365 tys. zł (81,8% planu po zmianach i 46,7% kosztów ogółem) i były one o 304.722 tys. zł (o 14%) niższe od wykonania w 2016 r. (2.269.087 tys. zł);
- zasiłki i świadczenia przedemerytalne – 2.086.044 tys. zł (86,9% planu po zmianach i 49,6% kosztów ogółem) i były one o 213.952 tys. zł (o 10%) niższe od wykonania w 2016 r. (2.299.996 tys. zł);
- dodatki aktywizacyjne – 92.188 tys. zł (84,1% planu po zmianach i 2,2% kosztów ogółem) i były one o 1.757 tys. zł (o 2%) niższe od wykonania w 2016 r. (93.945 tys. zł);
- świadczenia integracyjne – 60.350 tys. zł (100% planu po zmianach i 1,4% kosztów ogółem) i były one o 9.485 tys. zł (o 18%) wyższe od wykonania w 2016 r. (50.865 tys. zł).

Na wsparcie finansowe Publicznych Służb Zatrudnienia (dalej: PSZ) zaplanowano 285.123 tys. zł, a po dokonanych zmianach kwotę zmniejszono do 285.063 tys. zł. Koszty administracyjne funduszu na: wynagrodzenia, składki, nagrody, dodatki do wynagrodzeń oraz odpisy na ZFŚS dla pracowników WUP, PUP i OHP wyniosły 282.906 tys. zł i stanowiły 99,2% kwoty planu po zmianach oraz 2,6% kosztów ogółem. Były one niższe o 2% od poniesionych kosztów na ten cel w 2016 r. W latach 2014–2015 były one wyższe od poniesionych kosztów o 14% i 10%.

Na pozostałe zadania wynikające z zawartych umów z agencjami zatrudnienia, restrukturyzacja zatrudnienia, koszty przejazdów, zakwaterowania, opieki nad dzieckiem, osobą zależną, refundacja składek na ubezpieczenia społeczne, badania lekarskie bezrobotnych zaplanowano kwotę 305.960 tys. zł, a po zmianach zmniejszono do kwoty 304.014 tys. zł. Zrealizowane koszty wyniosły 252.062 tys. zł, tj. 82,9% kwoty planu po zmianach i 2,3% kosztów ogółem.

Na koszty inwestycyjne i koszty zakupów inwestycyjnych dla PSZ i OHP w ustawie budżetowej przewidziano kwotę 35.000 tys. zł. Faktyczne wykonanie wyniosło 29.616 tys. zł, tj. 84,6% planu (planu po zmianach) i 0,3% kosztów ogółem oraz było na podobnym poziomie jak w roku 2016 (29.412 tys. zł).

Szczegółowym badaniem objęto 50 zapisów księgowych na kwotę ogółem 21.897,7 tys. zł, co stanowiło 52,7% kosztów obsługi Funduszu. Doboru próby dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających kosztom Funduszu. Próba została dobrana spośród 194 zapisów księgowych o łącznej wartości 41.550,99 tys. zł. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że koszty ponoszono zgodnie z planem finansowym oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Badanie trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, o łącznej wartości 33.145,0 tys. zł, w tym dwóch postępowań w trybie przetargu nieograniczonego i jednego postępowania z wolnej ręki, w wyniku, których w 2017 r. poniesiono koszty w łącznej kwocie 7.104,2 tys. zł, nie wykazało przypadków naruszenia przepisów ustawy Pzp.

Zobowiązania

Zobowiązania Funduszu Pracy na koniec 2017 r. wyniosły 56.784 tys. zł. Były one niższe o 16.989 tys. zł (23,3%) od kwoty zobowiązań na koniec 2016 r. i wynikały m. in. z tytułu wynagrodzeń, świadczeń społecznych i podatku. Nie stwierdzono zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów bankowych ani pożyczek. Zobowiązania wymagalne na koniec 2017 roku nie wystąpiły.

1.3. Stan funduszu i gospodarowanie wolnymi środkami

Stan Funduszu na początek 2017 r. wynosił 7.282.314 tys. zł, w tym:

- środki pieniężne – 7.180.408 tys. zł;
- należności – 175.679 tys. zł;
- zobowiązania – 73.773 tys. zł.

Stan Funduszu na koniec 2017 r. wyniósł 9.750.846 tys. zł i był o 2.468.532 tys. zł wyższy od stanu na początek roku. Wzrost był konsekwencją m.in. uzyskania wyższych niż planowano przychodów o 1.919.261 tys. zł i niższych kosztów realizacji zadań o 1.304.283 tys. zł. Na stan Funduszu składały się:

- środki pieniężne – 9.421.691 tys. zł,
- należności – 385.939 tys. zł,
- zobowiązania – 56.784 tys. zł.

Wolne środki przekazane w 2017 r. w zarządzanie Ministrowi Finansów, według stanu na dzień 31 grudnia 2017r., wyniosły 8.869.503 tys. zł, z tego 1.169.503,2 tys. zł w zarządzanie *overnight* i 7.700.000 tys. zł w zarządzanie terminowe. Przychody FP osiągnięte w 2017 r. z tytułu odsetek od wolnych środków wyniosły 105.205,1 tys. zł, w tym:

- 100.711,8 tys. zł – odsetki od zarządzania terminowego,
- 4.493,3 tys. zł – odsetki od zarządzania *overnight*.

NIK od kilku lat zwraca uwagę na wysoki stan środków Funduszu. W latach 2014–2017 stan środków Funduszu Pracy wzrósł z 6.259 mln zł do 9.751 mln zł, tj. o 56%. Minister nie występował z propozycjami zmian legislacyjnych dotyczących procentowego obniżenia składki na FP w związku z niską stopą bezrobocia i wysokim stanem środków Funduszu. Nie prowadzono także prac związanych z czasowym zawieszeniem poboru tej składki.

Przekazywanie w zarządzanie wolnych środków nie stanowiło zagrożenia dla terminowej realizacji wypłat na cele i zadania realizowane przez FP.

1.4. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

W 2017 r. z FP wypłacono 175,1 tys. zasiłków dla bezrobotnych, tj. mniej o 26,1 tys. (13%) niż w 2016 r., natomiast zasiłków i świadczeń przedemerytalnych wypłacono 2.012,5 tys., tj. także mniej o 195,4 tys. (8,9%) niż w 2016 r. Z aktywnych programów rynku pracy skorzystało 485,1 tys. bezrobotnych, tj. o 25,7 tys. (5%) mniej niż w 2016 r.

Aktywizacją zawodową w 2017 r., m.in. w ramach niżej wskazanych aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu objęto:

- staże – 195,1 tys. osób, tj. mniej o 32,6 tys. (o 14,3 %) niż w roku 2016;
- refundację wynagrodzeń osób do 30 r. życia – 88,7 tys. osób, tj. więcej o 34 tys. (o 62,3%);
- prace interwencyjne – 54,4 tys. osób, tj. mniej o 2,6 tys. (o 4,6%);
- szkolenia – 49,4 tys. osób, tj. mniej o 67,5 tys. (o 57,7%);
- podejmowanie działalności gospodarczej – 41,9 tys. osób, tj. mniej o 2,5 tys. (o 3,5%);
- roboty publiczne – 34,8 tys. osób, tj. mniej o 0,7 tys. (o 1,8%);
- prace społecznie użyteczne – 30,5 tys. osób, mniej o 4,3 tys. (o 12,4%).

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy na koniec grudnia 2017 r. wyniosła 1.081,7 tys. bezrobotnych i była o 19% niższa niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych, wyłączonych

w 2017 r. z ewidencji bezrobotnych z powodu niepotwierdzenia gotowości do pracy, wynosiła 402,8 tys. i była niższa w porównaniu z 2016 r. o 66,7 tys. (o 14,2%). Spadek stopy bezrobocia to wynik spadku liczby zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych. W latach 2014–2017 spadek ten wyniósł odpowiednio: 15,4%, 14,3%, 14,6% i 19%.

Stopa bezrobocia w końcu 2017 r. wyniosła 6,6% i była o 1,6 punktu procentowego niższa niż przed rokiem. Wskaźnik bezrobocia w końcu grudnia 2017 r. obniżył się we wszystkich województwach, najwyższy spadek stopy bezrobocia (o 2,5 p.p.) odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim, a najniższy w małopolskim i wielkopolskim (o 1,2 p.p.). W 2017 r. pracę podjęło 1.063,8 tys. bezrobotnych, tj. o 12% mniej niż przed rokiem (spadek o 144,8 tys. osób). Liczba osób podejmujących prace niesubsydiowane spadła o 14,5% do 828,2 tys. osób, a subsydiowane spadła o 1,8% do 235,6 tys. osób.

W 2017 r. nowymi formami wsparcia objęto 40,5 tys. bezrobotnych, tj. mniej o 5,7 tys. (12,4%) w porównaniu z rokiem 2016. Najwięcej bezrobotnych skierowano do agencji zatrudnienia – blisko 12,1 tys. osób.

Liczba uczestników ogółem, wynikająca z umów o świadczenie działań aktywizacyjnych zawartych w ramach I, II i III edycji zlecenia zadań aktywizacyjnych (dalej: ZDA) w latach 2015–2017, planowanych do skierowania przez powiatowe urzędy pracy do agencji zatrudnienia wynosiła 33.178 osób, w tym: I edycja: 18.928 osób; II edycja: 12.700 osób; III edycja: 650 osób. Liczba uczestników ZDA, którzy wg stanu na koniec grudnia 2017 r. podjęli odpowiednią pracę lub działalność gospodarczą wynosiła 14.877 (44,8%) osób, w tym: 5.878 (17,7%) uczestników podjęło zatrudnienie na podstawie umowy o pracę, 8.211 (24,7%) na podstawie umów cywilnoprawnych, a 586 (1,8%) podjęło działalność gospodarczą. Jednocześnie liczba uczestników I, II i III edycji ZDA, którzy zostali zatrudnieni przez min. 14 dni wynosiła 14.796 osób, przez min. 90 dni wynosiła 6.496 osób i min. 180 dni – 3.941 osób.

W 2017 r. – 13,2 tys. osób podjęło pracę poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie, 341 osób podjęło w ramach tego instrumentu działalność gospodarczą, 4,8 tys. osób rozpoczęło szkolenie w ramach bonu szkoleniowego, 1,7 tys. osób rozpoczęło staż w ramach bonu stażowego, 1,3 tys. osób podjęło pracę w ramach bonu zatrudnieniowego.

W 2017 r. 2,9 tys. bezrobotnych rozpoczęło prace społecznie użyteczne w ramach Programu *Aktywizacja i Integracja*, a 4,1 tys. osób podjęło pracę w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia.

W ramach środków FP finansowano realizację Programu *Praca dla Młodych* wprowadzonego ustawą z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy²⁵ w ramach, którego młodzi bezrobotni do 30 roku życia, zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy oraz pracodawcy lub przedsiębiorcy zainteresowani ich zatrudnieniem mogli skorzystać z tego instrumentu rynku pracy. W 2017 roku skorzystało z tego Programu 55,3 tys. młodych bezrobotnych do 30 roku życia (w 2016 r. 56,5 tys.).

W ramach Programu *Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie II*, w 2017 r. ze środków FP udzielono 866 pożyczek na łączną kwotę 59.764,3 tys. zł na podjęcie działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne.

W układzie zadaniowym zadania FP były realizowane w ramach funkcji 14 – Rynek pracy oraz zadania 14.1.W Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu oraz czterech podzadań: 14.1.1.W – System publicznych służb zatrudnienia; 14.1.2 – Zasiłki dla bezrobotnych oraz zasiłki przedemerytalne i świadczenia przedemerytalne; 14.1.3.W – Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu; 14.1.4 – Zatrudnienie oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży.

²⁵ Dz. U. poz. 1814.

Dla zadania 14.1.W – określono następujące cele: *zmniejszenie bezrobocia*, dla którego przypisano miernik o nazwie *liczba osób objętych aktywnymi programami rynku pracy oraz przygotowanie młodzieży do aktywnego i skutecznego poruszania się po rynku pracy*, dla którego przypisano miernik o nazwie *aktywizacja zawodowa młodzieży realizowana przez OHP mierzona liczbą uczestnictw w działaniach na rzecz rynku pracy*. Tryb pomiaru miernika przypisanego do pierwszego celu był ciągły, a do drugiego – okresowy (kwartalny pomiar). Wartość pierwszego miernika przyjęto w liczbie 550 tys. osób, a wykonano na poziomie 485,1 tys. osób (88%), a drugiego – 1.003 tys. osób, a wykonano na poziomie 1.000,6 tys. osób (99%). Na realizację tego zadania w planie po zmianach przewidziano łącznie 12.238.065 tys. zł, a wykonanie wyniosło łącznie 10.933.781,7 tys. zł (89,3%). Niższe wykonanie planu wynikało ze spadającej stopy bezrobocia.

Zdaniem NIK, zastosowane cele i mierniki były adekwatne i wystarczające do oceny realizowanego zadania, ze względu na osiągane rezultaty.

2. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzenia przez dysponenta Funduszu Pracy sprawozdań:

- z wykonania w 2017 r. planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33),
- z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2017 r. planu finansowego funduszu celowego (Rb-40),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ2),
- w zakresie operacji finansowych za IV kw. 2017 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania zostały sporządzone przez dysponenta Funduszu na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i jednostek wchodzących w skład publicznych służb zatrudnienia i OHP²⁶). Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej, a zawarte w nich dane zostały prawidłowo przeniesione z ksiąg i sprawozdań jednostkowych. Przyjęta koncepcja systemu kontroli zarządczej zapewniała w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań. Wymienione wyżej sprawozdania sporządzono terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Do dnia zakończenia kontroli dysponent Funduszu nie sporządzał i nie składał korekt do tych sprawozdań.

²⁶ Zob. § 9 pkt 4 oraz § 10 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Funduszu Pracy (Dz. U. z 2016 r. poz.472).

V. Wyniki kontroli wykonania planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Dane o wykonaniu planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przedstawiono w załączniku 8 do niniejszej informacji.

1. Wykonanie planu przychodów i kosztów funduszu

1.1. Wykonanie planu przychodów

Zaplanowane przychody w wysokości 546.172 tys. zł zrealizowano w kwocie 622.764 tys. zł, tj. 114% planu. W porównaniu z wykonaniem w 2016 r. były one wyższe o 5,7%. Główną pozycją w strukturze przychodów były wpływy z obowiązkowej składki na FGŚP (465.394 tys. zł, tj. 74,7% ogółu przychodów).

Przychody w latach 2014–2015 kształtowały się na podobnym poziomie tj. 565.774 tys. zł i 524.492 tys. zł. Natomiast osiągnięte przychody w 2017 r. wyniosły 622.764 tys. zł i w porównaniu do 2016 r. były niższe o 52.635 tys. zł (7,8%).

Należności

Na koniec 2017 r. należności Funduszu wyniosły 834.942 tys. zł²⁷, w tym 824.251 tys. zł z tytułu wypłaconych świadczeń pracowniczych (98,7% ogółu należności). W porównaniu do stanu na koniec 2016 r. należności ogółem były wyższe o 31.229 tys. zł. (o 3,9%).

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi²⁸, dysponent Funduszu może umorzyć należności w całości lub w części w przypadku całkowitej jej nieściągalności. W 2017 r. do dysponenta Funduszu wpłynęło 497 wniosków w sprawie umorzenia należności Funduszu na kwotę 145.175 tys. zł, z tego pozytywnie rozpatrzono 467 wniosków na łączną kwotę 140.859 tys. zł, a negatywnie 14 na łączną kwotę 2.715 tys. zł (do rozpatrzenia pozostało 15 wniosków). Ponadto, w 2017 r. udzielono ulg 166 dłużnikom w postaci rozłożenia na raty należności w łącznej kwocie 5.360,4 tys. zł.

W 2017 r. w ramach czynności windykacyjnych odzyskano należności w kwocie 58.697 tys. zł, tj. o 37,8% mniej niż w 2016 r. Niższa kwota odzyskana z tytułu zwrotu i windykacji należności w 2017 r. wynikała m.in. z długotrwałego procesu dochodzenia zwrotu należności. Koszty z tytułu postępowań w sprawie zwrotu i windykacji należności oraz opłat sądowych w 2017 r. wyniosły 808 tys. zł i w porównaniu do 2016 r. były niższe o 24,9%.

W wyniku szczegółowego badania 17 wniosków WUP na kwotę 46.477 tys. zł o umorzenie należności, rozpatrzonych w 2017 r. przez dysponenta Funduszu, stwierdzono, że w trzech przypadkach²⁹ (17,6% badanych spraw) WUP³⁰ wystąpiły z wnioskami o umorzenie należności po upływie od trzech do sześciu lat od uzyskania informacji o wykreśleniu spółki z Krajowego Rejestru Sądowego. Zwłokę w wystąpieniu z wnioskami o umorzenie WUP wyjaśniały dużą liczbą prowadzonych spraw oraz faktem, że wnioski kierowane na podstawie art. 23 ust. 6 pkt 3 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy nie są traktowane priorytetowo. Ze względu na znaczną kwotę należności podlegającą w tym przypadku umorzeniu w 2013 r. zaplanowano wystąpienie z wnioskiem o umorzenie należności do właściwego Ministra dopiero na początku 2017 r. NIK wielokrotnie zwracała uwagę na problem związany z przekazaniem przez WUP wniosków o umorzenie należności. Zastępca Dyrektora Departamentu Funduszy argumentowała, że w tym zakresie może jedynie skierować wniosek o przeprowadzenie stosownych postępowań kontrolnych do Biura Kontroli i Audytu. W związku z tym zasadnym jest kontynuowanie przez Ministra w kolejnych latach kontroli w WUP w zakresie

²⁷ Zgodnie ze sprawozdaniem Rb-40 z wykonania planu finansowego FGŚP.

²⁸ Art. 23 ust. 6 pkt 1 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy.

²⁹ Sprawy znak: DF.III.40730.1.6.2017.PP, znak: DF-III.40730.12.47.2017.Ech, znak: DF.III.40730.11.3.2017.PP.

³⁰ WUP w Katowicach, WUP w Gdańsku i Dolnośląski WUP we Wrocławiu.

prawidłowości dochodzenia roszczeń na rzecz Funduszu, zgodnie z art. 39a-d ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy.

Wystąpienie pokontrolne skierowane do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej³¹ w zakresie należności FGŚP zawierało wniosek: *przeprowadzenie w wojewódzkich urzędach pracy kontroli w zakresie prawidłowości dochodzenia roszczeń na rzecz Funduszu zgodnie z art. 39 a-d ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych*. Realizując powyższy wniosek dysponent Funduszu ujął w planie kontroli zewnętrznych na 2018 rok kontrolę w zakresie realizacji przez marszałka województwa zadań dotyczących roszczeń należnych FGŚP. Tym samym wniosek NIK został zrealizowany.

1.2. Wykonanie planu kosztów

Koszty FGŚP ustalone w wysokości 198.255 tys. zł zrealizowane zostały w wysokości 233.156. tys. zł, tj. 117,6% planu po zmianach (259.207 tys. zł) oraz 87,9% w relacji do 2016 r. (265.354 tys. zł).

Podstawowe grupy kosztów i stopień realizacji planu po zmianach były następujące:

- bezzwrotne transfery na rzecz ludności – 2.844 tys. zł (36,1% planu), na które składały się wypłaty dokonywane z mocy ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych i ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy;
- koszty pozostałe – 229.967 tys. zł (91,6%), na które składały się koszty poboru składki 2.266 tys. zł (98,2% planu po zmianach) oraz umorzenia należności 140.859 tys. zł (89,7% planu po zmianach);
- wypłaty do budżetu państwa (refundacja wydatków poniesionych przez Ministerstwo na obsługę FGŚP) – 4.955 tys. zł (94% planu po zmianach);
- różne przelewy (refundacja wydatków poniesionych przez marszałków województw na obsługę FGŚP) – 20.935 tys. zł (82,1% planu po zmianach);
- środki na wydatki Ministra Energii z tytułu restrukturyzacji zatrudnienia – 60.952 tys. zł (100% planu po zmianach);
- koszty inwestycyjne – 225 tys. zł (75% planu po zmianach).

Koszty ogółem związane z obsługą Funduszu w 2017 r., na które składały się koszty administracyjne oraz koszty z tytułu wynagrodzeń, wyniosły 25.060 tys. zł, tj. 95,1% kwoty planowanej.

Koszty administracyjne FGŚP w 2017 r. wyniosły 5.844 tys. zł i stanowiły 23,3% kosztów Funduszu poniesionych na jego obsługę. W latach 2014–2016 udział kosztów administracyjnych w kosztach poniesionych na obsługę Funduszu kształtował się na zbliżonym poziomie i wyniósł 24,1% (w 2014 r.), 23,7% (w 2015 r.) i 23% (w 2016 r.).

Koszty z tytułu wynagrodzeń w 2017 r. wyniosły 19.216 tys. zł i stanowiły 76,7% kosztów Funduszu. W latach 2014–2016 również utrzymywały się na podobnym poziomie, a ich udział w kosztach poniesionych na obsługę Funduszu wyniósł: 75,9% (w 2014 r.), 76,3% (w 2015 r.), 77% (2016 r.).

Szczegółowym badaniem objęto koszty w łącznej kwocie 1.342,5 tys. zł, tj. 5,4% kosztów poniesionych na obsługę Funduszu (25.060 tys. zł). Doboru próby dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających kosztom Funduszu. Próba została wylosowana z wykorzystaniem metody monetarnej (MUS). Badaniem objęto wszystkie wylosowane zapisy księgowe, tj. 113 zapisów księgowych.

W wyniku analizy jednego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego na kwotę 227,6 tys. zł nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy Pzp. W badanej próbie kosztów w łącznej kwocie 28,5 tys. zł pod kątem prawidłowości wyłączenia stosowania ustawy Pzp nie stwierdzono nieprawidłowości.

³¹ Wystąpienie pokontrolne NIK nr KPS.410.001.02.2017 z dnia 27.04.2017 r.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że koszty ponoszono zgodnie z planem finansowym oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Transfery na rzecz ludności

Wydatki z tytułu transferów na rzecz ludności, mieszczące się w należnościach, według tytułów świadczeń pracowniczych na podstawie przepisów ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy i ustawy z dnia 6 maja 2010 r. o przywróceniu terminu do wypłaty świadczeń pracowniczych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych³² zrealizowano w wysokości 124.611 tys. zł, tj. 89,6% planu. Wydatki te były o 13,5% wyższe od wydatków na ten cel zrealizowanych w 2016 r. (109.764 tys. zł).

Wysokość świadczenia przypadającego na jedną osobę w 2017 r. wynosiła 8 tys. zł i była wyższa w porównaniu do 2016 r. (7 tys. zł) o 14,3%. Struktura i stopień realizacji transferów były następujące:

- gwarantowane wynagrodzenie za pracę – 50.909 tys. zł (87,9% planu po zmianach);
- składki na ubezpieczenie społeczne należne od pracodawców na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych³³ – 9.366 tys. zł (86,8% planu po zmianach);
- ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy, o którym mowa w art. 171 § 1 Kodeksu pracy, należny za rok kalendarzowy, w którym ustał stosunek pracy – 4.641 tys. zł (65,3% planu po zmianach);
- odszkodowania, o których mowa w art. 36¹ § 1 Kodeksu pracy – 14.823 tys. zł (93,3% planu po zmianach);
- odprawa pieniężna przysługująca na podstawie przepisów o szczególnych zasadach rozwiązania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracownika – 44.823 tys. zł (96,2% planu po zmianach);
- dodatek wyrównawczy, o którym mowa w art. 230 i 231 Kodeksu Pracy – 8 tys. zł (11,1% planu po zmianach);
- wypłaty świadczeń dokonane na podstawie ustawy o przywróceniu terminu do wypłaty świadczeń pracowniczych z FGŚP – 41 tys. zł (6,6% planu po zmianach).

Zobowiązania

Zobowiązania FGŚP na koniec 2017 r. wyniosły 22.635 tys. zł i w porównaniu do stanu na koniec 2016 r. były wyższe o 1.242 tys. zł (o 5,8%). Zobowiązania dotyczyły głównie kosztów zastępstwa procesowego, sądowego i egzekucyjnego, które wynikały z wyroków sądowych (20.887 tys. zł). Pozostałe zobowiązania dotyczyły m.in. dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2017 r. i opłat za usługi telekomunikacyjne.

1.3. Stan funduszu i gospodarowanie wolnymi środkami

Stan Funduszu na początek 2017 r. wyniósł 4.586.708 tys. zł i był wyższy o 6.345 tys. zł od planu według ustawy budżetowej na rok 2017, tj. 0,1%, w tym:

- środki pieniężne w kwocie 3.804.388 tys. zł (98,8% planu oraz 113,4% w relacji do wykonania w 2016 r.);
- należności – 803.713 tys. zł (107,4% planu oraz 95,6% w relacji do wykonania w 2016 r.);
- zobowiązania – 21.383 tys. zł (121,6% planu oraz 107,2% w relacji do wykonania w 2016 r.).

³² Dz. U. Nr 106, poz. 674.

³³ Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, ze zm.

Stan Funduszu na koniec 2017 r. wyniósł 4.976.316 tys. zł i był tylko o 48.036 tys. zł (1%) wyższy od planowanego wg ustawy budżetowej (4.928.280 tys. zł) oraz o 389.608 tys. zł (8,5%) wyższy od stanu na początek roku (4.586.708 tys. zł). Stan Funduszu na koniec roku obejmował:

- środki pieniężne w kwocie 4.164.009 tys. zł (96,9% planu według ustawy budżetowej oraz 109,5% w relacji do wykonania w 2016 r.);
- należności – 834.942 tys. zł (128,4% oraz 103,9%);
- zobowiązania – 22.635 tys. zł (108,5% oraz 105,8%).

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosły 4.162.770 tys. zł, z tego w zarządzanie terminowe – 4.150.000 tys. zł oraz w zarządzanie overnight – 12.770 tys. zł. W 2017 r. przychody osiągnięte z tytułu odsetek wyniosły:

- odsetki od zarządzania terminowego 59.167 tys. zł;
- odsetki od zarządzania overnight 112 tys. zł.

NIK od kilku lat zwraca uwagę na wysoki stan Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W latach 2014–2017 stan FGŚP wzrósł z 3.957 mln zł do 4.976 mln zł, tj. o 26%.

Działania dysponenta w zakresie gospodarowania wolnymi środkami Funduszu pozwalały na pełną realizację zadań ustawowych.

1.4. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Wysokość świadczenia przypadająca średnio na jedną osobę w 2017 r. wynosiła 7.923 zł i była wyższa w stosunku do 2016 r. (6.963 zł) o 13,8%.

Zadania ustawowe Funduszu dotyczące ochrony roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy określone w ustawie o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy były realizowane prawidłowo, a środki finansowe wydatkowane zostały w sposób celowy i gospodarny. Świadczenia otrzymało w 2017 r. 15,9 tys. osób. W ramach zadania związanego z realizacją ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy skorzystało 20 przedsiębiorców, dla których dysponent Funduszu przekazał środki na wypłaty świadczeń dla 361 pracowników w kwocie 1.512 tys. zł.

W układzie zadaniowym zostało ujęte zadanie FGŚP w funkcji 14. *Rynek Pracy*. Dla Funduszu określono zadanie 14.2. *Budowa nowoczesnych stosunków i warunków pracy* oraz podzadanie 14.2.3. *Ochrona roszczeń pracowniczych*. Dla zadania i podzadania przyporządkowano cel: zabezpieczenie wypłaty świadczeń pracowniczych oraz miernik realizacji *liczba osób, którym wypłacono świadczenia z FGŚP*. Zarówno cel jak i miernik odnosiły się do głównego zadania, dla którego został powołany Fundusz, tj. zapewnienia pracownikom ochrony w zakresie należnych świadczeń niezaspokojonych przez niewypłacalnych pracodawców. Miernik został zaplanowany na poziomie 25.000 osób, w oparciu o informacje uzyskane z WUP, w połowie 2016 r., przedstawiające przewidywaną liczbę osób, mogących skorzystać z wypłat świadczeń z FGŚP w 2017 r. Został zrealizowany na poziomie 15.896 osób, tj. 63,6% liczby planowanej. Przyczyną nieosiągnięcia zaplanowanej wysokości miernika była mniejsza ilość wniosków o wypłatę świadczeń dla mniejszej liczby osób, która stanowiła podstawę do jego wyznaczenia. W porównaniu do 2016 r. miernik został wykonany na podobnym poziomie i był wyższy tylko o 0,8%. W 2017 r. zrealizowane koszty zadania wyniosły 233.156 tys. zł, stanowiło to 90% kwoty planowanej (259.207 tys. zł) oraz 87,9% wykonania w 2016 r. Realizacja planu w układzie zadaniowym monitorowana była w oparciu o informacje przekazywane raz w miesiącu przez marszałków województw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 grudnia 2011 r. w sprawie informacji dotyczących gospodarki środkami Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przekazywanych przez marszałków województw dysponentowi Funduszu.

2. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez dysponenta Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych sprawozdań:

- z wykonania w 2017 r. planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33),
- z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2017 r. planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ2),
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2017 r. o stanie należności oraz aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w wymienionych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

VI. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich w części 44 – Zabezpieczenie społeczne

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r., kontrola dochodów budżetowych w części 44 – Zabezpieczenie społeczne została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W części 44 w ustawie budżetowej na rok 2017 zaplanowano dochody w wysokości 403 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 8.732 tys. zł, w tym 417 tys. zł uzyskane przez Ministerstwo. Wyższa o 2.166,7% od planowanej kwota dochodów wynikała w szczególności z wpływów z tytułu:

- środków pozostałych po uregulowaniu zobowiązań z tytułu likwidacji Instytutu Rozwoju Służb Społecznych w kwocie 7.201 tys. zł;
- zwrotów niewykorzystanych części dotacji celowych i kar pieniężnych za niedotrzymanie warunków umów w zakresie dostawy żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 (dalej PO PŻ) – dochody w wysokości 112 tys. zł (działalność Agencji Rynku Rolnego, dalej ARR) oraz 426 tys. zł (działalność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, dalej KOWR);
- zwrotów niewykorzystanych części dotacji celowych, które udzielane były na realizację zadań w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (dalej FIO) oraz Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (dalej ASOS) wraz z odsetkami – dochody w kwocie 313 tys. zł;
- opłat za egzaminy (np. dla pracowników socjalnych) w łącznej wysokości 246 tys. zł;
- zwrotów niewykorzystanych części dotacji celowych dla Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej PFRON) w kwocie 190 tys. zł;
- zwrotów niewykorzystanych części dotacji celowych udzielonych na zadania z zakresu pomocy społecznej wraz z odsetkami w wysokości 70 tys. zł.

Na koniec 2017 r. w części 44 należności pozostałe do zapłaty wyniosły 102 tys. zł i w porównaniu z 2016 r. były niższe o 90,9%. Należności dotyczyły grzywny zasądzonej od osoby fizycznej (45 tys. zł) oraz kosztów postępowania sądowego, kary umownej, naliczonych odsetek i odszkodowania z tytułu nierozliczenia się ze sprzętu komputerowego (44,9 tys. zł). Pozostałe należności dotyczyły niewywiązywania się beneficjentów z warunków umów w ramach projektów FIO i RP ASOS (12,3 tys. zł).

Zaległości według stanu na 31 grudnia 2017 r. wyniosły 35 tys. zł i były niższe o 642 tys. zł, tj. o 94,8% od zaległości na koniec 2016 r. Wynikały one głównie z tytułu kosztów postępowania sądowych i kar umownych oraz z tytułu postępowania egzekucyjnych.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące dochodów budżetowych w części 44 znajdują się w załączniku 10 do niniejszej informacji.

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa

W ustawie budżetowej na rok 2017 wydatki w części 44 zostały zaplanowane w wysokości 853.759 tys. zł. W wyniku dokonanych w ciągu roku zmian w planie finansowym, wydatki uległy zwiększeniu do kwoty 973.835 tys. zł, tj. o 120.076 tys. zł.

Wydatki wyniosły 960.026 tys. zł, tj. 112% kwoty ujętej w ustawie budżetowej i 98,6% planu po

zmianach i obejmowały (łącznie z wydatkami dysponenta III stopnia):

- dotacje w kwocie 852.413 tys. zł;
- świadczenia na rzecz osób fizycznych w kwocie 366 tys. zł;
- wydatki bieżące jednostek budżetowych w kwocie 49.598 tys. zł;
- wydatki majątkowe w kwocie 371 tys. zł;
- współfinansowanie projektów z udziałem środków UE w kwocie 57.278 tys. zł.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dokonał blokad planowanych wydatków w cz. 44 w łącznej kwocie 2.943,7 tys. zł, w tym m.in.:

- 1.184 tys. zł dotyczyło projektów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej, w tym na kwotę 188,6 tys. zł na realizację PO WER (m.in. projekt Konsultacje+) oraz na kwotę 995,6 tys. zł na realizację PO Polska Cyfrowa (realizacja projektu przejęta przez PFRON);
- 778 tys. zł dotyczyło wydatków na zakup i dystrybucję żywności w ramach POPŻ;
- 336 tys. zł dotyczyło wydatków na systemy informatyczne w obszarze pomocy społecznej;
- 339,2 tys. zł dotyczyło oszczędności powstałych przy realizacji FIO.

Analizą objęto wybraną próbę wydatków dysponenta III stopnia w wysokości 26.325 tys. zł, tj. 50% wydatków dysponenta III stopnia (w tym trzy wybrane postępowania o udzielenie zamówienia publicznego). Zbadano również 11,3% wydatków na dotacje, tj. wydatki w kwocie 96.306 tys. zł oraz przeanalizowano 99,7% wydatków z budżetu środków europejskich, tj. wydatki w kwocie 278.974 tys. zł.

Zobowiązania, według stanu na koniec 2017 r. wyniosły 1.564 tys. zł i były o 238 tys. zł, tj. 13,2% niższe od kwoty zobowiązań na koniec 2016 r. (1.802 tys. zł). Obejmowały one głównie zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego pracowników za 2017 r. wraz z pochodnymi (1.510,9 tys. zł). W 2017 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych w części 44 w 2017 r. wyniosły 49.598 tys. zł, co stanowiło 91,6% planu po zmianach. W stosunku do 2016 r. wzrosły o 10,6%. Szczegółowym badaniem objęto wydatki bieżące w kwocie 3.014 tys. zł związane z postępowaniami sądowymi i wyrokami sądowymi, tj. 6% wydatków bieżących.

1. Ministerstwo wydatkowało 2.488,3 tys. zł z tytułu przegranego procesu o ochronę praw autorskich do programu komputerowego DAR POMOST³⁴, z którego korzystało Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Mimo prawomocnego wyroku, Prokuratoria Generalna RP, działająca w zastępstwie procesowym Skarbu Państwa złożyła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku. Ministerstwo stoi bowiem na stanowisku, że nie naruszyło autorskich praw majątkowych do tego programu i nie jest stroną sporu. Wyroki zapadające w tej sprawie od 2005 r. były na przemian korzystne i niekorzystne dla Skarbu Państwa. Zasądzone kwoty powinny być wypłacone solidarnie przez Ministerstwo i spółkę, jednak MRPiPS uiszczyło całość kwoty zasądzoną wyrokiem. Prokuratoria Generalna RP w piśmie z dnia 21 lutego 2018 r. wskazała, że istnieją podstawy do dochodzenia od pozwanej spółki odpowiedzialności w oparciu o przepisy art. 471 i następnych kodeksu cywilnego i poprosiła o określenie kwoty, która ma być dochodzona.
2. Koszty postępowania sędowo-administracyjnych wyniosły 508 tys. zł i dotyczyły kosztów postępowania wynikających z decyzji administracyjnych wydawanych w imieniu Ministra w Biurze Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (dalej: BON) w przedmiocie zobowiązań z tytułu wpłat przedsiębiorców na PFRON. Wzrost kosztów postępowania był związany z uchwałą Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 grudnia 2016 r. (sygn. Akt II FPS 4/16), która zmieniła dotychczasowe orzecznictwo w zakresie wykładni art. 33 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych³⁵.

³⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 15 listopada 2017 r. (Sygn. Akt: I Aca 1396/17).

³⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 511, ze zm. Orzeczenie dotyczyło zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych pobieranych przez płatnika.

Wydatki dysponenta III stopnia, wyniosły 52.692 tys. zł, w tym na utrzymanie Ministerstwa 33.430 tys. zł, co stanowiło 95,6% planu po zmianach. Główną pozycję wydatków stanowiły wynagrodzenia.

W ustawie budżetowej na 2017 r. wynagrodzenia w ramach budżetu państwa i budżetu środków europejskich określone zostały w kwocie 22.990 tys. zł, w tym 21.278 tys. zł zaplanowano na wynagrodzenia osobowe, a 1.712 tys. zł na dodatkowe wynagrodzenie roczne. W ciągu roku plan wynagrodzeń został zmniejszony do kwoty 22.828 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 21.228 tys. zł, tj. na poziomie 101,8% wydatków na ten cel w 2016 r. i 93% planu po zmianach.

Przeciętne zatrudnienie w 2017 r. w cz. 44 wynosiło 258 etatów (w zaokrągleniu do pełnych etatów), tj. o jeden etat mniej niż w 2016 r. Przeciętne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wynosiło 6.871 zł miesięcznie tj. 102,8 % przeciętnego wynagrodzenia w 2016 r. (6.687 zł). Wzrost wynagrodzeń w porównaniu do 2016 r. wynikał w szczególności ze zwiększenia poziomu wynagrodzeń wynikających z realizacji projektów w ramach PO WER.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące zatrudnienia i wynagrodzenia w części 44 znajdują się w załączniku 12 do niniejszej informacji.

W 2017 r. zawarto 440 umów cywilnoprawnych z osobami fizycznymi na łączną kwotę 1.111,3 tys. zł. W stosunku do 2016 r. liczba umów spadła o 282. Kwota wydatków z tego tytułu wyniosła 790,4 tys. zł, tj. o 1.197,4 tys. zł mniej niż w 2016 r. Największe wydatki z tego tytułu ponoszono na umowy z ekspertami oceniającymi wnioski organizacji pozarządowych o udzielenie dotacji w ramach FIO i ASOS.

Na utrzymanie ogólnokrajowego systemu informatycznego w zakresie pomocy społecznej oraz utrzymania trwałości rezultatów projektu Emp@tia w części 44 wydatkowano 13.827 tys. zł (tj. 111,5% środków ujętych w ustawie budżetowej i 96,1% w planie po zmianach). Zrealizowane wydatki obejmowały utrzymanie:

- systemów pomocy społecznej, w tym utrzymanie i rozwój Statystycznej Aplikacji Centralnej SAC wraz z utrzymaniem sprawności oprogramowań wspierających realizację zadań pomocy społecznej (m.in. OU „POMOST Std”, OU „Helios”, „TT-Pomoc”, OU „Opieka i Rodziny Zastępcze”, SZAFIR) oraz licencje systemu operacyjnego Microsoft Windows Server – 10.765 tys. zł;
- trwałości rezultatów projektu Emp@tia – Platforma komunikacyjna obszaru zabezpieczenia społecznego, w tym świadczenie usług wsparcia technicznego dla systemów i oprogramowań – 3.062 tys. zł.

W wystąpieniu³⁶ po kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r. w cz. 44, NIK wniosowała o podjęcie działań mających na celu osiągnięcia planowanego w projekcie Emp@tia wskaźnika rezultatu – 50% jednostek organizacyjnych pomocy społecznej przeprowadzających wywiady środowiskowe przy pomocy terminali mobilnych. Do dnia 30 stycznia 2018 r. elektronicznie zostało przeprowadzonych 153.208 wywiadów środowiskowych w 1.561 jednostkach (62,5% wszystkich jednostek), co oznacza osiągnięcie zaplanowanego wskaźnika rezultatu.

Wydatki majątkowe wyniosły 371 tys. zł, tj. 98,9% kwoty określonej w ustawie budżetowej i w planie po zmianach. Środki te wydatkowano m.in. na: rozbudowę infrastruktury sieciowej (169 tys. zł); rozbudowę środowiska serwerowni (67 tys. zł); zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem (66 tys. zł); zakup urządzeń, drukarek i skanerów (32 tys. zł); zakup urządzeń i rozbudowę systemu obsługi sal konferencyjnych (6 tys. zł); wykup praw autorskich (31 tys. zł). Wydatki majątkowe w znacznej części dotyczyły utrzymania trwałości rezultatów projektu pn. Emp@tia i obejmowały zakup sprzętu wraz z oprogramowaniem.

³⁶ Wystąpienie po kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r. w cz. 44 – Zabezpieczenie społeczne z dnia 27 kwietnia 2017 r.

Wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej zrealizowano w wysokości 57.278 tys. zł, co stanowiło 176,3% kwoty ujętej w ustawie budżetowej i 92% planu po zmianach. Na ten cel wydatkowano:

- a) 14.834 tys. zł na działalność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (w związku z realizacją PO PŻ);
- b) 40.087 tys. zł na działalność Agencji Rynku Rolnego (w związku z realizacją wyżej wymienionego Programu);
- c) 1.817 tys. zł na realizację programów, w tym: PO PŻ 2014–2020 w ramach Funduszu Europejskiej Pomocy Najbardziej Potrzebującym (1.214 tys. zł); PO WER 2014–2020, (393 tys. zł); Projektu pn. Budowanie struktur dla integracji cudzoziemców w Polsce w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (102 tys. zł);
- d) 540 tys. zł na realizację w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego Programu pn. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć, którego celem jest zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć w Polsce. Wydatki dotyczące realizacji projektów w ramach NMF wynosiły 522 tys. zł, w tym m.in.: 478 tys. zł stanowiły wydatki w ramach projektu predefiniowanego pn. Rodzina polska – wolna od przemocy (Programu Operacyjnego PL14). Projekt został omówiony w dalszej części wystąpienie dotyczącym realizacji wydatków budżetu środków unijnych;
- e) 205 tys. zł na realizację projektu w ramach PO Polska Cyfrowa.

Zamówienia publiczne

W 2017 r. zawarto 25 umów, które poprzedzono postępowaniem w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych, w tym 13 umów zawartych w trybie przetargu nieograniczonego, cztery na podstawie umów ramowych zawartych przez Centrum Obsługi Administracji Rządowej (COAR), sześć na usługi społeczne oraz dwie w trybie zamówienia z wolnej ręki. W 10 zrealizowanych zamówieniach wydatkowano środki z części 44 w wysokości 971,6 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (dwa przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego oraz jedno w ramach umowy ramowej) na łączną kwotę 946,4 tys. zł. Na realizację tych zamówień w cz. 44 wydatkowano 432,3 tys. zł. W wyniku przeprowadzonego badania nie stwierdzono naruszenia przepisów ustawy Pzp.

W 2017 r. w Ministerstwie zawarto 17 umów z wyłączeniem procedur określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych.

Analizie poddano umowę, zawartą w dniu 6 października 2017 r. przez Ministerstwo, reprezentowane przez Dyrektora BON z Polską Wytwórnią Papierów Wartościowych S.A. na kwotę 60.125 tys. zł³⁷. Umowa dotyczyła produkcji i personalizacji legitymacji dokumentujących niepełnosprawność i stopień niepełnosprawności³⁸ (dalej legitymacja).

Umowa zakładała, że PWPW będzie gotowa do końca 2017 r. do przygotowania 250 tys. legitymacji oraz 900 tys. sztuk rocznie na każdy kolejny rok obowiązywania umowy (do 2027 r.). Ministerstwo zadeklarowało odbiór przez Zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności legitymacji w liczbie nie mniejszej niż 150 tys. sztuk do końca 2017 r. i 360 tys. w kolejnych pełnych latach obowiązywania umowy. Cenę jednostkową legitymacji określono na 8 zł brutto. W 2017 r. na ten cel uruchomiono środki z rezerwy celowej w wysokości 2.000 tys. zł, z której wydano 120,7 tys. zł, tj. 6%.

³⁷ Na 2017 r. określono to wynagrodzenie na maksymalnie 1.625 tys. zł, a na każdy kolejny pełny rok kalendarzowy – na 5.850 tys. zł.

³⁸ Minister został zobowiązany do zapewnienia produkcji blankietów legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności oraz ich personalizacji i dystrybucji, zgodnie z art. 6cb ust. 1 pkt 1 i ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, ze zm.). Na podstawie art. 6c ust. 9 tej ustawy Minister wydał rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2017 r. poz. 1541), które wprowadzało nowy wzór legitymacji.

Zgodnie z umową, w przypadku, niespełnienia warunku odbioru zadeklarowanych liczb legitymacji, PWPW zastrzegło sobie możliwość naliczania wynagrodzenia z tytułu nieodebranych legitymacji. W listopadzie 2017 r. odebrano 15.096 sztuk legitymacji. W grudniu 2017 r. dostarczono kolejne 34.939 sztuk, za które zapłacono w styczniu 2018 r. PWPW nie skorzystała z możliwości dochodzenia od Ministerstwa dodatkowego wynagrodzenia z tytułu nieodebranych legitymacji w wysokości 799.720 zł. Dyrektor BON wyjaśnił, że w 2017 r. wydanych zostało łącznie 652 tys. orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności, dlatego też określenie maksymalnej liczby legitymacji do odbioru na poziomie 360 tys. sztuk nie jest przejawem niewłaściwego zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa. Odnosząc się do tych wyjaśnień wskazać należy, że liczba wyprodukowanych legitymacji w listopadzie, powiększona o liczbę wyprodukowanych legitymacji w grudniu znacznie odbiega, od zadeklarowanej do odbioru liczby 150 tys.

Ministerstwo wyłoniło wykonawcę i podpisało umowę, uzasadniając to art. 4 pkt 5 lit b ustawy Pzp, z którego wynika, że ustawy nie stosuje się, jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa. Wskazywano, że legitymacja zawiera dane wrażliwe, a ujawnienie danych demograficznych wykluczających pewne kategorie osób z działań na rzecz obronności, mogłoby negatywnie wpłynąć na ocenę stanu mobilizacji i obronności kraju. Ponadto wskazywano, że uprawnienia jakie daje legitymacja mogą mieć potencjalny wpływ na bezpieczeństwo ekonomiczne i finansowe budżetu państwa, ponieważ kilka milionów osób niepełnosprawnych posiada uprawnienia do świadczeń finansowych i rzeczowych, a legitymacja potwierdza prawo do korzystania z wielu tych świadczeń. Ministerstwo, dążąc do uzyskania wiarygodnej interpretacji przepisów wystąpiło i uzyskało dwie opinie Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, z których wynikało, że z powyżej wskazanych względów państwo powinno mieć kontrolę nad procesem wytwarzania określonych dokumentów. Zdaniem NIK powyższe opinie ABW nie wykazywały jednak, jaki „istotny interes bezpieczeństwa państwa”, może zadecydować o zastosowaniu art. 4 pkt 5 lit. b ustawy Pzp³⁹, a skala zagrożeń z tytułu nieuprawnionego posługiwania się legitymacjami i ich fałszowania nie była Ministerstwu znana.

Legitymacja osoby niepełnosprawnej nie jest zaliczana do dokumentów publicznych i druków o znaczeniu strategicznym⁴⁰ wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie wykazu dokumentów publicznych i druków o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa⁴¹. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku dotyczącym Austrii⁴², orzekł, że wytwarzanie dokumentów takich jak paszporty, prawa jazdy czy dowody osobiste powinno być zlecane w przetargach otwartych dla firm ze wszystkich państw UE. Wyrok ten odnosi się również do Polski jako państwa członkowskiego. Oznacza to, że producent dokumentów takich jak legitymacja osób niepełnosprawnych, który nie należy do druków o znaczeniu strategicznym, również powinien być wyłaniany w trybie ustawy Pzp.

Dotychczas w polskim prawie nie zdefiniowano pojęcia „istotny interes bezpieczeństwa państwa”. Brak tej definicji, w opinii NIK, powodował trudności interpretacyjne skutkujące brakiem możliwości wskazania jednoznacznych przesłanek dla zawarcia umowy z PWPW, pomimo prób uzyskania takiej interpretacji przez Ministerstwo od ABW.

³⁹ Przepis ten znajduje zastosowanie, gdy przepisy art. 131a i 131w ustawy Pzp (tj. rozdział 4a *Zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa*) nie są wystarczające do ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa państwa. Komentarz do art. 4 ustawy Pzp, autor Irena Skubisiak-Kalinowska, stan na dzień 1 stycznia 2018 r.

⁴⁰ W dniu 20 grudnia 2017 r. do Sejmu trafił rządowy projekt ustawy o dokumentach publicznych (Druk 2153), który zakłada, że PWPW stałaby się Drukarnią Narodową i uzyskała wyłączność na produkcję niektórych dokumentów, w tym legitymacji osób niepełnosprawnych. Jednak w przygotowanej przez Biuro Analiz Sejmowych (dalej BAS) opinii prawnej dotyczącej tego projektu ustawy wynika, że BAS ma poważne wątpliwości co do umieszczenia w katalogu dokumentów, których wytwarzanie miałyby zostać wyłączone z zakresu regulacji dotyczących zamówień publicznych niektórych dokumentów, w tym legitymacji, które trudno uznać za kluczowe punktu widzenia bezpieczeństwa państwa, czy to zewnętrznego czy wewnętrznego.

⁴¹ Dz. U. poz. 1089, ze zm.

⁴² Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 20 marca 2018 r., sprawa C 187/16.

NIK nie kwestionuje prawa państwa do zachowania kontroli nad produkcją wybranych dokumentów, zwraca jednak uwagę, że zasada ta mogła być dochowana również przy wyborze innych niż PWPW podmiotów. Dodać należy, że również Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał w wyżej wymienionym wyroku, iż państwo może sobie w przetargu zagwarantować kontrolę nad wykonawcą, która zapewni pełne bezpieczeństwo i poufność informacji. Z tych względów, ponieważ opinie ABW były niejednoznaczne, interpretację o stosowaniu przesłanek z ustawy Pzp Ministerstwo powinno było uzyskać również z Urzędu Zamówień Publicznych.

Dotacje celowe

W ustawie budżetowej na dotacje celowe zaplanowano 775.409 tys. zł, w wyniku dokonanych zmian środki na ten cel zwiększono do wysokości 856.609 tys. zł, a wykorzystano 852.413 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach.

Największą pozycję w wydatkach stanowiła dotacja dla PFRON w kwocie 742.691 tys. zł, głównie na wypłatę pracodawcom dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (716.860 tys. zł) oraz zrekompensowanie gminom 50% dochodów, utraconych wskutek zastosowania ustawowych zwolnień z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej (25.831 tys. zł).

Na realizację dwóch programów dotacyjnych, tj. Programu FIO na lata 2014–2020⁴³ oraz Rządowego Programu na rzecz ASOS 2014–2020⁴⁴ Ministerstwo przeznaczyło 96.329 tys. zł.

Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020

W ustawie budżetowej na 2017 r. na realizację zaplanowano 7.500 tys. zł. Plan zwiększono do kwoty 58.758 tys. zł. Wydatki wyniosły 57.820 tys. zł, co stanowiło 98,4% planu po zmianach. Niepełne wykonanie wydatków wynikało m.in. z wejścia w życie ustawy z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego⁴⁵, na mocy której z dniem 28 października 2017 r. realizacja programu została przejęta przez Instytut Wolności.

Na dotacje dla organizacji pozarządowych wykorzystano 57.301 tys. zł, dofinansowując łącznie 674 oferty (w tym 134 dwuletnie i trzyletnie, na które podpisano umowy w 2016 r.), z tego 35.076 tys. zł otrzymały stowarzyszenia, 19.825 tys. zł otrzymały fundacje, a 2.400 tys. zł pozostałe jednostki niezaliczone do sektora finansów publicznych. Wydatki bieżące na obsługę FIO zaplanowano w kwocie 858 tys. zł, a wydatkowano 519 tys. zł (60,4%), w tym 464 tys. zł przeznaczono na wynagrodzenia bezosobowe dla osób obsługujących program (głównie ekspertów oceniających oferty i sprawozdania).

Zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁴⁶ (dalej ustawa o działalności pożytku publicznego) podstawą uzyskania dotacji były konkursy, w których komisje opiniują złożone oferty. Na tej podstawie sporządzano odrębnie dla poszczególnych priorytetów listy rankingowe z liczbą przyznanych punktów (od najwyższej punktowanej).

Ogłoszenie o naborze do konkursu FIO Edycja 2017 zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) w dniu 6 września 2016 r. Dołączono do niego Regulamin konkursu FIO Edycja 2017 z sierpnia 2016 r. Tego samego dnia ogłoszono także erratę do Regulaminu, która wprowadzała m.in. uzupełnienie listy kryteriów formalnych i uzupełnienie karty oceny oraz nowe kryteria strategiczne.

W konkursie FIO Edycja 2017 złożono łącznie 2.839 wniosków w czterech priorytetach. Pozytywną ocenę formalną przeszło łącznie 2.789 wniosków, które skierowano do oceny merytorycznej. Dofinansowanie przyznano 638 podmiotom, z którymi zawarto 533 umowy (część podmiotów składała oferty wspólne).

⁴³ Program przyjęty uchwałą nr 209/2013 Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r.

⁴⁴ Program przyjęty uchwałą nr 237 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r.

⁴⁵ Dz. U. poz. 1909, ze zm.

⁴⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 450.

Regulamin konkursu FIO 2017 pozwalał Ministrowi weryfikować opinie ekspertów w trybie tzw. oceny strategicznej. W 2017 r. na podstawie decyzji⁴⁷ Ministra zmieniającej ocenę ekspertów dofinansowanie przyznano dodatkowo 54 ofertom. Ponadto Minister rozdysonował środki uwolnione ze względu na niewykorzystanie całości kwot przeznaczonych na dotacje, m.in. w związku z rezygnacjami organizacji z otrzymanych dofinansowań. Z zamieszczonych w BIP sześciu decyzji Ministra (dwóch z 20 kwietnia i po jednej z 1 czerwca, 27 lipca, 11 sierpnia i 11 września) wynika, że w tym trybie dofinansowanie przyznano kolejnym 26 podmiotom (23 projektom), a jednemu zwiększono kwotę dotacji. Środki rozdysonowane w trybie ocen strategicznych i podziału środków uwolnionych nie przekraczały 10% ogółu dotacji (5.663,8 tys. zł na realizację 77 wniosków).

W 2017 r. Minister obniżył również punktację przyznaną przez ekspertów czterem wnioskom, tym samym pozbawiając dofinansowania z FIO projekty złożone przez sześć organizacji (jeden z wniosków był ofertą wspólną trzech podmiotów). Zgodnie z regulaminem konkursu FIO Minister miał prawo dokonywania oceny strategicznej ze względu na realizację bieżących polityk publicznych, a regulamin nie zakładał, że może mieć ona wyłącznie pozytywny charakter.

Z ustaleń kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r. wynikało, że wśród należności powstałych z tytułu niewywiązywania się beneficjentów z warunków umowy o dofinansowanie realizacji projektów w ramach FIO były także należności, których ściągalność mogła się przedawnić. W związku z tym NIK sformułowała wniosek o podjęcie skutecznych działań w celu egzekwowania zagrożonych przedawnieniem należności z tytułu dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem. W 2017 r. trwały działania egzekucyjne dotyczące zarówno tych należności, jak i innych w związku z niewywiązywaniem się beneficjentów z warunków umowy o dofinansowanie realizacji projektów w ramach FIO.

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych 2014–2020

W ustawie budżetowej na 2017 r. na realizację Programu zaplanowano 7.500 tys. zł. Plan został zwiększony do 39.005 tys. zł. Wydatki wyniosły 38.888 tys. zł, z tego 37.532 tys. zł na dotacje przyznane w konkursie, a 856 tys. zł na obsługę techniczną, w tym m.in. na organizację kampanii społecznej Bezpieczny i Aktywny Senior – 385 tys. zł. Przyczyną niewykorzystania wszystkich środków było m.in. złożenie mniejszej liczby ofert niż prognozowano oraz niższe niż zakładano wydatki na ww. kampanię społeczną.

W konkursie ASOS edycja 2017 r. wpłynęło 1.647 wniosków o dofinansowanie projektów w czterech priorytetach. Do dofinansowania przyjęto 362 wnioski. Dofinansowanie otrzymało 370 projektów (8 z nich realizowały po dwie organizacje) na kwotę 37.532 tys. zł.

Minister ma prawo do dokonywania ocen strategicznych wniosków „ze względu na realizację bieżących polityk publicznych”⁴⁸ oraz podziału środków uwolnionych m.in. z tytułu rezygnacji podmiotów, którym przyznano dofinansowanie lub niewykorzystania części alokacji na dany priorytet, tzw. resztówek⁴⁹. Zgodnie z zarządzeniami Ministra dotyczącymi kolejnych edycji konkursu, do 2016 r. Minister mógł w trybie oceny strategicznej rozdysonować 10% kwoty przeznaczonej na dotacje w danym roku, a oferty przyjęte w ramach oceny strategicznej miały zostać „wyraźnie oznaczone w zestawieniu ofert zakwalifikowanych do Programu (rankingu)”. W regulaminie konkursu ofert na 2017 r. nie określono żadnego limitu (pozostawiono jednak wymóg dotyczący ich oznaczenia). Minister w specjalnym trybie rozdysonował kwotę 1.300 tys. zł (łącznie 23 wnioski dofinansowane w trybie oceny strategicznej i ze środków uwolnionych), co stanowiło ok. 3,5% ogółu udzielonych dotacji.

⁴⁷ Nie była to decyzja w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego.

⁴⁸ § 8 ust. 1 Zarządzenia nr 48 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 grudnia 2016 r. w sprawie powołania Komisji Konkursowej ds. opiniowania ofert złożonych w edycji 2017 r. otwartego konkursu ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020 oraz Regulamin otwartego konkursu ofert w ramach RP ASOS na lata 2014–2020 Edycja 2017.

⁴⁹ Pkt 13 Regulaminu RP ASOS na lata 2014–2020 Edycja 2017.

Na obsługę techniczną RP ASOS w 2017 r. wydatkowano 856 tys. zł, z tego na: umowy zlecenia i umowy o dzieło dla zespołu osób obsługujących Program i ekspertów dokonujących oceny merytorycznej ofert i sprawozdań (345 tys. zł); na działania promocyjne 417,2 tys. zł, w tym na kampanię społeczną Bezpieczny i Aktywny Senior – 385 tys. zł. MRPiPS zawarło m.in. umowy na zamieszczanie reklam (na kwotę 12,3 tys. zł i na kwotę 11,1 tys. zł) oraz emisję materiałów (na kwotę 105 tys. zł i na kwotę 280 tys. zł).

W wystąpieniu pokontrolnym dotyczącym kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. w cz. 44 NIK wniosowała o rozpoznanie możliwości korzystania z bezpłatnej emisji kampanii społecznych w mediach publicznych zobowiązanych do realizacji misji. W dniu 27 stycznia 2017 r. Minister wystosował pismo do Prezesa Zarządu Polskiego Radia oraz Prezesa Zarządu Telewizji Polskiej S.A. z informacją o planowanej kampanii informacyjnej „Bezpieczny i Aktywny Senior” oraz z zapytaniem o możliwość skorzystania z bezpłatnych emisji. W efekcie 16 marca 2017 r. został podpisany list intencyjny pomiędzy Ministrem, a Prezesem Zarządu TVP S.A. i Członkiem Zarządu TVP S.A. w celu „podjęcia szerszej współpracy między stronami w dziedzinie realizacji misji publicznej TVP dotyczącej propagowania tradycyjnej roli osób starszych w rodzinie i społeczeństwie, jako osób kształtujących tożsamość rodzinną, podtrzymujących kulturę i przyczyniających się do realizacji zadań rodziny”. Powyższa umowa z TVP została wykorzystana w 2017 r. podczas organizacji kampanii w ramach ASOS – Bezpieczny i Aktywny Senior. W dniu 23 czerwca 2017 r. MRPiPS i TVP podpisały porozumienie w sprawie przeprowadzenia wspólnie tej kampanii informacyjnej.

Pod koniec 2016 r. na zlecenie Ministerstwa Instytut Rozwoju Służb Społecznych przeprowadził badanie ewaluacyjne Programu. W raporcie końcowym zawarto m.in. rekomendacje w zakresie potrzeby dokonania diagnozy sytuacji osób starszych w kraju, uzupełnienia i aktualizacji diagnozy dla Programu ASOS, w tym także selekcji tych obszarów, na które program ma faktyczne oddziaływanie; wyboru nowych wskaźników pozwalających na pomiar stopnia osiągnięcia celów Programu; wzmocnienia procedur kontrolnych; włączenia jednostek samorządu terytorialnego do katalogu podmiotów mogących się ubiegać o dofinansowanie; dokonania przeglądu i weryfikacji kierunków działań. Z uwagi na termin powstania raportu, wnioski i rekomendacje nie mogły być wykorzystane przy organizacji konkursu edycja 2017. Wprowadzenie niektórych z nich, np. dotyczących nowych wskaźników, wymaga podjęcia uchwały przez Radę Ministrów w sprawie zmiany obowiązującego Programu. Od edycji 2017 prowadzone są wizyty monitorujące obejmujące swym zasięgiem ok. 10% dofinansowanych ofert.

Program wieloletni „Senior+” na lata 2015–2020

W 2017 r. na ten cel uruchomiono środki z rezerwy celowej w kwocie 150 tys. zł, z których wydatkowano 98 tys. zł, tj. 65,3% planu. Środki przeznaczono na utworzenie platformy internetowej do obsługi Programu (70 tys. zł) oraz organizację Spotkania Seniorów (28 tys. zł). Niepełne wykorzystanie środków wynikało z niższych kosztów poniesionych na te działania. W 2017 r. Ministerstwo po raz pierwszy nie organizowało konkursów w ramach tego Programu. Zadanie to zostało przeniesione na wojewodów.

W wystąpieniach po kontroli wykonania budżetu państwa w latach 2015–2016 w cz. 44, NIK wniosowała o dostosowanie terminu ogłaszania konkursu w ramach Programu do możliwości organizacyjnych podmiotów realizujących zadania. Wniosek został zrealizowany. Edycja programu na 2017 r. została ogłoszona 20 lutego 2017 r., czyli cztery miesiące wcześniej niż w 2015 i w 2016 r.

W edycji 2017 r. nie powstał regulamin otwartego konkursu ofert. Nowe zasady organizacji konkursu zostały opisane w ogłoszeniu o otwartym konkursie, do którego dołączono Program wieloletni Senior+ na lata 2015–2020 w brzmieniu nadanym załącznikiem do uchwały nr 157 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. zmieniającej uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Senior-WIGOR” na lata 2015–2020⁵⁰. Uchwała ta m.in. zmieniła nazwę programu na Senior+ oraz zmniejszyła środki przewidziane na realizację tego programu w 2017 r. z 60 mln zł do 30 mln zł. Do

⁵⁰ M.P. poz. 1254.

Programu wprowadzono zmieniony opis „Sposobu wyboru ofert”, w którym przewidziano, że oferty będą rozpatrywane pod względem formalnym i merytorycznym przez wojewodów. Po dokonaniu oceny ofert wojewodowie mieli przekazywać do Ministerstwa zestawienia ofert zakwalifikowanych do Programu w Module I (nowe placówki Senior+) i listy ofert w Module II (dofinansowanie działających placówek Senior+). Program przewidywał dla Ministra prawo dokonania wyboru ofert na podstawie ocen przeprowadzonych przez wojewodów i wskazanie wysokości przyznanej dotacji

W dniu 28 kwietnia 2017 r. Ministerstwo ogłosiło zbiorcze wyniki otwartego konkursu ofert w ramach Programu Senior+ Edycja 2017. Łącznie wpłynęło 305 wniosków spełniających wymogi formalne – 181 ofert w module I i 124 w module II. Departament Polityki Senioralnej przedłożył Ministrowi rekomendacje wszystkich ofert przekazanych przez wojewodów. Minister zmienił jednak oceny merytoryczne wojewodów i nie przyznał dofinansowania 50 jednostkom samorządu terytorialnego (w Module I), które dostały pozytywną ocenę od wojewodów oraz rekomendację od Departamentu Polityki Senioralnej. Ostatecznie dotacje otrzymało 131 jst w Module I i 124 w Module II.

W 2017 r. utworzono 32 Dzielne Domy „Senior+”, 81 Klubów „Senior+”, a 124 już istniejące placówki otrzymały wsparcie na zapewnienie bieżącego funkcjonowania. Łącznie na koniec roku 2017 funkcjonowało 159 Dzielnych Domów i 81 Klubów „Senior+”, zapewniających 6.278 miejsc dla osób starszych. Z danych przekazanych przez urzędy wojewódzkie do MRPiPS wynika, że na realizację programu wydatkowano 24.354,3 tys. zł.

Ponadto kwoty dotacji przeznaczono na realizację takich programów jak:

- a) Program Osłonowy pn. Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, na który wydatkowano 2.785 tys. zł, tj. 92,8% kwoty ujętej planie. W ramach tego Programu udzielono wsparcia finansowego podmiotom różnych szczebli samorządu terytorialnego w tworzeniu systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- b) Program Wspierający Rozwiązywanie Problemu Bezdomności, na który wydatkowano 6.204 tys. zł (tj. 99% kwoty ujętej w planie). Środki te przeznaczono dla podmiotów świadczących usługi w zakresie pomocy w sytuacjach kryzysowych, prewencji bezdomności i wychodzenia z niej;
- c) Program Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – nowy wymiar 2020, na który wydatkowano 3.165 tys. zł (tj. 96,8% kwoty ujętej w planie). Środki te przekazano 48 podmiotom;
- d) Program Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi, na który wydatkowano 2.735 tys. zł (tj. 97,4% kwoty planu). Środki te przekazano 44 podmiotom.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące wydatków budżetowych w części 44 znajdują się w załączniku 11 do niniejszej informacji.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

W ustawie budżetowej na 2017 r. wydatki budżetu środków europejskich w części 44 zaplanowano w kwocie 130.605 tys. zł. Plan po zmianach obejmował wydatki w wysokości 291.426,4 tys. zł. Wydatki budżetu środków europejskich w części 44 wyniosły 279.931 tys. zł (o 109.815 tys. zł więcej niż w roku 2016), co stanowiło 96,1% planu po zmianach.

Z budżetu środków europejskich w części 44 finansowane były w 2017 r. głównie zadania związane z realizacją projektów w ramach PO PŻ 2014–2020, PO WER 2014–2020 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009–2014.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa

Wydatki na PO PŻ z budżetu środków europejskich wyniosły 274.703 tys. zł, co stanowiło 98,4% planu po zmianach. Środki te przeznaczono na zakup i dostawę artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich w ramach PO PŻ 2014–2020, finansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Łącznie zakupiono żywność za kwotę 248.389 tys. zł, a koszty administracyjne wyniosły 26.314 tys. zł (w kwocie tej ujęte są także wydatki na transport, magazynowanie i dystrybucję żywności). Program realizowany jest przez Ministerstwo, które pełni w PO PŻ rolę Instytucji Zarządzającej, a także ARR), która była Instytucją Pośredniczącą i jednocześnie

beneficjentem oraz organizacje partnerskie wyłonione w drodze konkursu. Na mocy ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa⁵¹, Agencja Rynku Rolnego z dniem 1 września 2017 r. zmieniła się w KOWR.

W 2017 r. organizacje partnerskie objęły wsparciem 1.365.491 osób, czyli o ponad 15% więcej niż w 2016 r. (1.183.227 osób). W ramach całego podprogramu 2016 roku, który trwał od sierpnia 2016 r. do lipca 2017 r. pomocą żywnościową objęto 1.323.995 osób. Do końca 2017 r. organizacje partnerskie w ramach podprogramu 2017 objęły pomocą 1.237.709 osób (przy czym dystrybucja rozpoczęta w sierpniu 2017 będzie prowadzona do czerwca 2018 r.).

ARR/KOWR oraz organizacje partnerskie zobowiązane są do składania sprawozdań rocznych do 31 marca roku następnego. Ze sprawozdania rocznego za 2017 r. od ARR wynika, że w 2017 r. (Podprogram 2016 i 2017) zakupiono 68.549,4 ton żywności, z których organizacjom partnerskim dostarczono 63.623,2 tony. Poszczególne organizacje przekazały odbiorcom: PCK – 4.802,87 tony żywności, Caritas Polska – 11.955,93 t, PKPS – 13.760,36 t i Federacja Polskich Banków Żywności – 36.998,98 t.

Ze sprawozdania wygenerowanego z Centralnej Aplikacji Statystycznej na temat PO PŻ 2014–2015 Podprogram 2015 wynikało, że skierowań na uzyskanie pomocy żywnościowej do stycznia 2016 r. nie wydawało 665 z 2.491 ośrodków pomocy społecznej (26,7%). W związku z powyższym, po kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. w cz. 44, NIK wnioskowała o kontynuację działań w celu objęcia pomocą żywnościową w ramach PO Pomoc Żywnościowa osób potrzebujących jej we wszystkich gminach w Polsce. MRPiPS zapewniło, że takie działania są prowadzone, a zgodnie z danymi pozyskanymi z ośrodków pomocy społecznej w styczniu 2017 r. odsetek „białych plam”, tj. gmin nieobjętych PO PŻ zmniejszył się do 15%, natomiast styczniu 2018 r. do poziomu 10% (258 gmin). Z końcem Podprogramu 2017 Ministerstwo prognozuje osiągnięcie wskaźnika na poziomie 7%.

W marcu 2017 r. na zlecenie Ministerstwa, przeprowadzone zostało badanie organizacji partnerskich i odbiorców końcowych programu operacyjnego w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebujących. Zgodnie z wynikami badania, w połowie objętych badaniem placówek żywność dostarczana jest odbiorcom raz w miesiącu. Ponad 20% badanych placówek świadczących usługi w ramach PO PŻ zwraca uwagę na występujące trudności w realizacji programu, są to m.in.: zbyt skromne środki na działania administracyjne, zatrudnienie, magazynowanie, a zwłaszcza transport; biurokracja; złe warunki lokalowe; nieregularne terminy dostaw; brak osób zdolnych do rozładunku. Około 34% badanych placówek obserwuje spadek zainteresowania pomocą żywnościową w związku z poprawą sytuacji materialnej, a 23% jako przyczynę spadku zainteresowania podaje wprowadzenie świadczenia wychowawczego 500+.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój.

Wydatki stanowiły kwotę 2.501 tys. zł, tj. 29,8% kwoty ujętej w ustawie budżetowej i 26,2% w planie po zmianach. Tak niskie wykonanie wynikało z mniejszych niż zakładano wydatków na realizację projektów w ramach PO WER. Środki te zostały przeznaczone w szczególności na realizację projektu „Konsultacje + w ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” na lata 2017–2021. Przyjęty w 2016 r. Program „Za życiem”⁵² to oferta wsparcia dla rodzin wychowujących niepełnosprawne dzieci. Obejmuje m.in. zapewnienie opieki nad kobietą i dzieckiem w czasie ciąży i po porodzie, pomoc w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, dostęp do usług koordynacyjno-opiekuńczo-rehabilitacyjnych, a także specjalistyczne poradnictwo i pomoc asystentów rodziny. Program wprowadza rozwiązania, z których mogą korzystać rodziny. Jego wejście w życie spowodowało potrzebę wprowadzenia zmian przepisów niektórych ustaw. W ramach wdrażania rozwiązań programowych przygotowano dwa pakiety ustaw wdrażających poszczególne działania programu. Projekt Konsultacje+, realizowany od 1 marca 2017 r., do 31 marca 2018 r., miał na celu

⁵¹ Dz. U. poz. 624, ze zm.

⁵² Uchwała Rady Ministrów z 20 grudnia 2016 r., w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” (M.P. poz. 1250).

przeprowadzenie szerokich konsultacji publicznych ustaw wdrażanych w ramach drugiego pakietu zmian tj. projektu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw. Wartość Projektu wynosi 2.777,1 tys. zł, z czego z Funduszy Europejskich 2.340,6 tys. zł, co stanowi 84,3% wartości projektu. Wydatki w 2017 r. w wysokości 1.565 tys. zł dotyczyły: realizacji zadań w ramach umowy partnerskiej (z Caritas Polska), zakupu czasu antenowego w stacjach telewizyjnych i emisji w programach telewizyjnych medialnych komunikatów z zaproszeniem do udziału w konsultacjach projektu ustawy rehabilitacji zawodowej i społecznej (...) i ustaw wdrażających Program kompleksowego wsparcia dla rodzin "Za życiem". Na kampanię społeczną dotyczącą Projektu poniesiono m.in. wydatki z tytułu zakupu czasu antenowego w TVP zgodnie z umową DPP/313/2017 w wysokości 349,9 tys. zł;

Norweski Mechanizm Finansowy

Wydatki z budżetu środków europejskich w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego zostały poniesione w wysokości 2.727 tys. zł, co stanowiło 98,7% planu po zmianach. Dotyczyły one realizacji Programu Operacyjnego PL14 pn. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć, w tym m.in.: wydatki w ramach projektu predefiniowanego pn. Rodzina polska – wolna od przemocy dla Programu Operacyjnego PL14 (realizacja Ogólnopolskiej kampanii społecznej nt. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć – kampania telewizyjna, internetowa i prasowa) – 2.706 tys. zł oraz koszty działań uzupełniających (m.in. organizacja konferencji, podróże służbowe) – 21 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto działania dotyczące przygotowania i organizacji ogólnopolskiej medialnej kampanii społecznej dotyczącej przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przemocy wobec kobiet, realizowanej w ramach projektu „Rodzina polska – wolna o przemocy” dla Programu Operacyjnego PL14 pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć” współfinansowanego z Funduszy Norweskich. Ministerstwo unieważniło zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego, którego wartość oszacowano na kwotę 3,2 mln brutto (2,6 mln zł netto) dotyczące przeprowadzenia kampanii w trybie bezprzetargowym. Zmianę decyzji uzasadniało bliskim terminem kwalifikowalności wydatków w projekcie Predefiniowanym „do 30 kwietnia 2017 r.” i niemożnością powtórzenia procedury przetargowej oraz niejednorodnym przedmiotowo i podmiotowo zakresem zamówień.

Na emisję spotów w ramach tej kampanii wydano łącznie 2.706,1 tys. zł. MRPiPS podpisało dwie umowy, tj. z dnia 20.07.2017 r. (Nr 16/DPS/NMF/2017) na wykonanie badania ewaluacyjnego Programu PL14 „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć” współfinansowanego w ramach NMF 2009–2014 (na kwotę 23,4 tys. zł) oraz z dnia 20 października 2017 r. (Nr DPS/VII/1/2017) na wykonanie usługi badawczej pn. „Ogólnopolska diagnoza infrastruktury wsparcia osób doznających przemocy oraz ocena efektywności i skuteczności stosowania form pomocy” (na kwotę 80 tys. zł).

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące wydatków budżetu środków europejskich w części 44 znajdują się w załączniku 13 do niniejszej informacji.

2.3. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego jest ministrem⁵³ właściwym w zakresie definiowania celów/mierników w ramach funkcji 13 – Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny, na poziomie czterech zadań: 13.1. Pomoc i integracja społeczna, 13.2 – Świadczenia społeczne, 13.3 – Sprawy kombatanów i osób represjonowanych oraz 13.5 – Działalność pożytku publicznego, społeczeństwo obywatelskie i gospodarka społeczna. Dysponent części 44 ponosił również wydatki na zadania w ramach Funkcji 14 – Rynek pracy i 15 – Polityka zagraniczna.

⁵³ Zgodnie z załącznikiem nr 45 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2017 (Dz. U. poz. 735).

2.3.1. Badaniem objęto wydatki w ramach 13 (trzy zadania) i 14 (jedno zadanie) funkcji państwa.

Zadanie 13.1. – Pomoc i integracja społeczna (wydatki – 5,66 mld zł). Na realizację zadania w cz. 44. wydatkowano 410.896,9 tys. zł. W ramach zadania obowiązywały trzy mierniki:

- stosunek liczby osób korzystających z pomocy niepieniężnej do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej. W 2017 r. planowano osiągnięcie 50% wskaźnika, a osiągnięto około 49%;
- stosunek liczby osób korzystających z zajęć aktywizujących społecznie do ogólnej liczby osób starszych. Zakładano osiągnięcie wskaźnika na poziomie 300 tys. osób (5%), a osiągnięto 2%, tj. 187 tys. osób (w ramach programów ASOS i „Senior+”). Nieosiągnięcie wskaźnika wynikało z mniejszej liczby dofinansowanych beneficjentów;
- wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną. Planowano osiągnięcie wartości 8,8% przy wskaźniku bazowym 9,1%. Do dnia zakończenia kontroli Ministerstwo nie posiadało danych dotyczących realizacji tego wskaźnika.

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. NIK wniosowała o uwzględnienie zasady porównywania efektów z poniesionymi na nie nakładami w definicji miernika budżetu zadaniowego nr 13.1.4.1 – Promowanie problematyki seniorów i aktywnego starzenia się. W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. stwierdzono, że nadal zastosowany w działaniu miernik „liczba podjętych inicjatyw zwiększających udział osób starszych w życiu i społecznym” nie odnosi się do efektów. Przy celu – „zwiększenie aktywności społecznej osób starszych”, przyjęte wskaźniki: liczba zrealizowanych zadań publicznych dofinansowanych w ramach ASOS i Senior+ nie pozwalają na ocenę realizacji celu. Oznacza to, że wniosek NIK nie został zrealizowany.

Zadanie 13.2. – Świadczenia społeczne. Z części 44 poniesiono na to zadanie wydatki w wysokości 4.544 tys. zł.

Jako cel określono zapewnienie środków dla osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych oraz zaopatrzenia społecznego oraz zapewnienie otrzymywania polskich świadczeń emerytalno-rentowych przez osoby zamieszkałe w państwach, które mają skoordynowane systemy zabezpieczenia społecznego z polskim systemem.

Dla realizacji każdego z tych celów przyjęto po jednym mierniku:

- stosunek liczby osób objętych ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym w systemie powszechnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Bazowa wartość miernika – 0,62%, planowana na 2017 r. – 0,61%. Do dnia zakończenia kontroli Ministerstwo nie posiadało danych dotyczących realizacji tego wskaźnika.
- liczba świadczeń emerytalno-rentowych transferowanych z Polski zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w danym roku (w szt.). Liczba bazowa – 597.120, planowana na 2017 r. wartość miernika – 702.312, a osiągnięta – 678.191, czyli 97%. Rozbieżność wykonania z planem wyjaśniano zmienną liczbą świadczeniobiorców mieszkających za granicą (powroty do Polski, zgony, zawieszanie świadczeń).

W wystąpieniu po kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r. w cz. 44, NIK wniosowała o dostosowanie celów i mierników zadania 13.2 – Świadczenia społeczne do wymagań obowiązujących w układzie zadaniowym wydatków, w związku z tym, że zostały one dobrane w taki sposób, że nie pozwalają na mierzenie realizacji celów. Mierniki te nie zostały zmienione, co oznacza, że wniosek NIK nie został zrealizowany.

Zadanie 13.5. – Działalność pożytku publicznego, społeczeństwo obywatelskie i gospodarka społeczna. Przyjęło dwa mierniki:

- liczba organizacji pozarządowych w Polsce. W 2016 r. było 112.411 organizacji pozarządowych (wartość bazowa), a planowano, że w 2017 r. będzie 120.833. Według danych na III kwartał było ich 119.825, czyli wskaźnik niemal został osiągnięty.
- liczba miejsc pracy utworzonych przy wsparciu środków publicznych w podmiotach ekonomii społecznej (w szt.). Liczba planowana – 2.272 miejsc, osiągnięto 1.712 (75%). Poziom docelowy

wskaźnika ustalono na podstawie prognozy średniej liczby miejsc, które powstaną w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, ze środków Funduszu Pracy i PFRON. Według wyjaśnień Ministerstwa nieosiągnięcie wskaźnika wynikało z mniejszego zainteresowania udziałem w konkursach.

Zadanie 14.1. Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu. Na realizację zadania 14.1. Ministerstwo wydatkowało w 2017 r. w cz. 44 – 745.201,6 tys. zł (jako dotację dla PFRON). W 2017 r. przyjęto dla niego trzy mierniki, z których dwa realizowano w części 31 – Praca. Miernik realizowany w części 44 określono jako współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym. Wskaźnik bazowy przyjęto na poziomie 25,9%, planowany na 2017 r. wynosił 27%, a osiągnięto 29,3%.

System kontroli wewnętrznej w Ministerstwie

W dniu 25 sierpnia 2017 r. – Stanowisko do Spraw Audytu Wewnętrznego zostało włączone w struktury nowopowstałego Biura Kontroli i Audytu na podstawie Zarządzenia nr 46 Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2017 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie nadania statutu Ministerstwu Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁵⁴ oraz Regulaminu organizacyjnego MRPiPS, gdzie jako Samodzielne Stanowisko Audytu Wewnętrznego podlega pod względem merytorycznym bezpośrednio Ministrowi, a w sprawach organizacyjnych Dyrektorowi Biura.

Zgodnie z art. 272 ust. 1 ufp audyt wewnętrzny jest działalnością niezależną i obiektywną, natomiast zgodnie z treścią Międzynarodowych Standardów Audytu Wewnętrznego (określonych i obowiązujących na podstawie art. 273 ufp)⁵⁵ audyt nie może być narażony na jakiegokolwiek próby narzucenia zakresu audytu, wpływania na sposób wykonywania pracy i informowania o jej wynikach (standard 1110A1). Ponadto zgodnie ze standardem 1112, w przypadku gdy zarządzający audytem wewnętrznym pełni rolę lub wykonuje obowiązki wykraczające poza audyt wewnętrzny, w celu ograniczenia naruszeń niezależności i obiektywizmu muszą zostać wprowadzone odpowiednie zabezpieczenia, które obecnie są niewystarczające. Zdaniem NIK łączenie stanowisk audytora wewnętrznego i Dyrektora Biura Kontroli i Audytu nie daje gwarancji niezależności w realizacji zadań audytora. W trakcie kontroli NIK, Biuro Kontroli i Audytu Ministerstwa podjęło decyzję o opracowaniu zmian w podręczniku procedur audytu wewnętrznego, które wprowadzą rozwiązania organizacyjne, pozwalające na skuteczne wyeliminowanie przedmiotowej sytuacji w przyszłości – planowany termin wprowadzenia zmian to kwiecień-maj 2018 r.

3. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2017 r. przez dysponenta części 44 – Zabezpieczenie społeczne i sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia, tj. Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),

⁵⁴ Dz. Urz. z 2017 r. poz. 646.

⁵⁵ Komunikat Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. MRiF poz. 28) w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych.

- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2017 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 44 – Zabezpieczenie społeczne na podstawie sprawozdań jednostkowych. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

VII. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa w części 63 – Rodzina

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r., kontrola dochodów budżetowych w części 63 – Rodzina została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

1.1. Realizacja dochodów budżetowych

W ustawie budżetowej na rok 2017 nie zaplanowano dochodów w części 63 – Rodzina. Wykonane dochody wyniosły 7,3 tys. zł i w stosunku do wykonania 2016 r. były niższe o 9,7 tys. zł. Dochody te osiągnięte zostały głównie z tytułu kar umownych za niedotrzymanie warunków umów zawartych z ośmioma kontrahentami (4,8 tys. zł), wynagrodzenia należnego płatnikowi z tytułu terminowego opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne i podatku dochodowego od osób fizycznych (1,1 tys. zł) oraz rozliczeń z lat ubiegłych.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące dochodów budżetowych w części 63 zawarte są w załączniku 15 do niniejszej informacji.

Na koniec 2017 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 63 wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 6,3 tys. zł i były one wyższe w stosunku do 2016 r. o 0,2 tys. zł. Dotyczyły one zwrotu dotacji oraz wpływu odsetek od tych dotacji.

2. Wydatki budżetu państwa

W ustawie budżetowej na 2017 r. wydatki budżetowe w części 63 zostały zaplanowane w wysokości 10.689 tys. zł. W wyniku dokonanych w ciągu roku budżetowego zmian, wielkość wydatków uległa zwiększeniu do kwoty 17.077 tys. zł, stanowiących środki z rezerwy celowej (6.388 tys. zł). Wydatki budżetu państwa w części 63 zostały zrealizowane w kwocie 14.137 tys. zł, tj. na poziomie 132,3% według ustawy budżetowej i 82,8% planu po zmianach. W porównaniu do roku 2016 nastąpił nieznaczny wzrost wydatków o 62,6 tys. zł, tj. o 0,4%. Niższe wykonanie wydatków od planu, wynikało głównie z niepełnego wykorzystania środków przeznaczonych na rozbudowę systemu informatycznego Rejestr Żłobków oraz wydruk i personalizację mniejszej niż planowano blankietów Kart Dużej Rodziny (KDR).

Wydatki majątkowe zrealizowane zostały w kwocie 154 tys. zł (1,1 % wydatków części), tj. 21,9% planu po zmianach (702 tys. zł). W porównaniu z 2016 r. były one niższe o 85 tys. zł, tj. o 35,8%. Niepełna realizacja zadania wynikała z późnego otrzymania środków z rezerwy celowej, a tym samym braku możliwości przeprowadzenia postępowania przetargowego na dostawę serwerów, a następnie zawarcie, realizację i sfinansowanie umowy w 2017 r.

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków budżetu państwa w kwocie 6.909,5 tys. zł, tj. 48,9% wydatków w części 63 (14.137 tys. zł). Próba została wylosowana z wykorzystaniem metody monetarnej (MUS). Badaniem objęto 89 zapisów księgowych, w tym w grupie wydatków majątkowych trzy zapisy na kwotę 90,6 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami. Dowody i odpowiadające im zapisy księgowe zawierały elementy wymagane przepisami ustawy o rachunkowości, sprawdzone zostały pod względem poprawności formalnej i zapisów księgowych oraz prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji, a także okresu księgowania i ujęcia na kontach, co w konsekwencji powodowało ich prawidłowe ujęcie w sprawozdaniach budżetowych.

Zobowiązania na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosły 259,8 tys. zł i były niższe od zobowiązań na koniec 2016 r. o 153,0 tys. zł (o 37,1%). Kwota zobowiązań obejmowała głównie wydatki na wypłatę

dotatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi (238,7 tys. zł) i pozostałe: zakup materiałów biurowych, wyposażenia wnętrz, energii. W 2017 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące wydatków budżetowych w części 63 zawarte są w załączniku 16 do niniejszej informacji.

Rezerwy celowe

Wydatkowane środki z rezerwy celowej wyniosły ogółem 4.702 tys. zł, tj. 73,6% otrzymanej kwoty 6.387,7 tys. zł. Niewykorzystana kwota z rezerw celowych wynikała z niezrealizowania w pełni:

- rozbudowy i dostosowania systemu informatycznego (Rejestru Żłobków) do obsługi podmiotów prywatnych i istniejącej infrastruktury;
- zadań wynikających z ustawy o KDR;
- niepełnego zatrudnienia pracowników, na nowo utworzone stanowiska pracy w służbie cywilnej.

Rozdysponowane środki z dwóch rezerw celowych o wartości ogółem 2.220,0 tys. zł (34,8% środków z tego tytułu) zostały wykorzystane na:

- pokrycie kosztów związanych z rozbudową systemu teleinformatycznego, umożliwiającego obsługę funkcjonalności związanych z elektronicznymi KDR (przechowywanie informacji o wszystkich Kartach w formie dokumentu elektronicznego oraz instalowanie aplikacji KDR na urządzeniach mobilnych – smartfonach, tabletach, telefonach) oraz produkcję i personalizację przez Polską Wytwórnę Papierów Wartościowych blankietów Karty Dużej Rodziny;
- rozbudowę systemu teleinformatycznego, mającego na celu zwiększenie dostępności informacji o instytucjach opieki nad najmłodszymi dziećmi dla rodziców poszukujących miejsc w żłobku lub klubie dziecięcym.

Zatrudnienie i wynagrodzenia

W ustawie budżetowej na rok 2017 w części 63 kwoty wynagrodzeń w ramach budżetu państwa, określone zostały w łącznej wysokości 3.440 tys. zł, w tym: wynagrodzenia osobowe (3.185 tys. zł) i dodatkowe wynagrodzenie roczne ustalone na poziomie 8,5% wynagrodzenia osobowego z poprzedniego roku (255 tys. zł). Decyzją Ministra Rozwoju i Finansów zwiększono środki na wynagrodzenia o kwotę 525,3 tys. zł. Niewykorzystane środki z rezerwy celowej w kwocie 293,4 tys. zł, wynikały z niewyłonienia kandydatów na utworzone stanowiska pracy korpusu służby cywilnej. Ogółem wydatki na wynagrodzenia zrealizowano w kwocie 3.558 tys. zł, tj. 91,9% planu.

Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionych w 2017 r. w części 63 wyniosło 39 osób (w tym 38 członków korpusu służby cywilnej oraz jedna osoba zajmująca kierownicze stanowisko państwowe) i w porównaniu do planu po zmianach było niższe o 15 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w 2017 r. wyniosło 7.560 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2016 r. było wyższe o 405 zł (5,7%).

Dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w części 63 przedstawiono w załączniku 17 do niniejszej informacji.

Zamówienia publiczne

Udzielone w części 63 zamówienia dotyczyły finansowania (współfinansowania) 15 zawartych umów, na które wydatkowano ogółem 296,8 tys. zł, tj. 2,6 % wydatków poniesionych na ten cel przez Ministerstwo w 2017 r. (11.316,4 tys. zł).

W roku 2017 zawartych zostało ogółem 451 umów, na które MRPiPS wydatkowało 34.794,2 tys. zł, w tym 423 umowy dotyczyły zamówień o wartości poniżej 30 tys. euro zrealizowanych na kwotę 5.336,6 tys. zł. Zawarte umowy dotyczyły między innymi usług informatycznych, gospodarczych (konserwacje, naprawy, transport), ogłoszeń prasowych. Udział wydatków w części 63 w stosunku do wykonania ogółem wszystkich umów zawartych przez MRPiPS wyniósł 2,5% (869,9 tys. zł), a umów zawartych poniżej 30 tys. euro – 10,7% (569,9 tys. zł).

Badaniem objęto dwa postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (w trybie z wolnej ręki oraz przetargu nieograniczonego), na łączną kwotę 1.845,6 tys. zł, na które w 2017 r. wydatkowano 7,6 tys. zł, tj. 2,6% zrealizowanych zamówień w części 63 (296,8 tys. zł) oraz 0,05% ogółem wydatków. Powyższe zamówienia przeprowadzone zostały zgodnie z procedurami określonymi w ustawie Prawo zamówień publicznych i wewnętrznymi procedurami Ministerstwa. Poniesione na nie wydatki były uzasadnione, tj. celowe i gospodarne.

Realizacja Programu Rodzina 500 plus

Zgodnie z ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci⁵⁶ (ppwd), w 2017 r. kontynuowany był Program Rodzina 500+, wprowadzający pomoc ekonomiczną w postaci świadczenia wychowawczego dla rodzin mających na utrzymaniu dzieci do lat 18, jak również przeciwdziałanie niekorzystnym tendencjom demograficznym w Polsce. W 2017 r. złożonych zostało 2.756,9 tys. wniosków, obejmujących 3.874 tys. dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego. Według stanu na koniec grudnia 2017 r., w 18.968 przypadkach dokonano zmiany formy wypłaty świadczenia wychowawczego z pieniężnej na rzeczową lub opłacania usług.

Zgodnie z art. 29 ust. 4 ustawy ppwd, koszty obsługi świadczenia wychowawczego wynosiły w 2017 r. 1,5% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze.

Wyniki kontroli przeprowadzonej w 32 gminach wskazują na niejednolite postępowanie gmin w zakresie naliczania kosztów obsługi wyżej wymienionych zadań. Koszty te były naliczane w wysokości odpowiadającej 1,5% otrzymanej dotacji na świadczenia wychowawcze lub 1,5% od sumy kwoty dotacji na świadczenia wychowawcze i kosztów obsługi. Wskazane powyżej podejście stanowi tylko przykład i nie wyczerpuje różnorodności stosowanej metodologii.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli zasadne jest wypracowanie mechanizmów pozwalających na zapewnienie jednolitego w skali całego kraju, sposobu naliczania przez jednostki samorządu terytorialnego kosztów obsługi tych świadczeń.

Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

W 2017 r. budżet w układzie zadaniowym w części 63 był realizowany w pięciu funkcjach: 11 – Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic; 13 – Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny; 14 – Rynek pracy; 15 – Polityka zagraniczna; 22 – Koordynacja działalności oraz obsługa administracyjna i techniczna. Stosownie do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na 2017 r.⁵⁷, nie były określone cele i mierniki na poziomie funkcji 11 oraz 22 ze względu na bezpieczeństwo państwa.

Pozostałym zadaniom, podzadaniom oraz działaniom przypisany był cel oraz miernik pomiaru stopnia jego osiągnięcia.

Badaniem objęto wykonanie mierników do zadania 13.4.W – Wspieranie rodziny, dla którego celem było systemowe wsparcie rodzin w funkcji socjalnej, wychowawczej i opiekuńczej. Poniesione nakłady (9.016,0 tys. zł) były wyższe w stosunku do planu według ustawy budżetowej (5.060,0 tys. zł), a z kolei niższe do planu po zmianach (10.700,4 tys. zł). Do zadania 13.4.W przypisano dwa mierniki: roczne wydatki budżetu państwa na dziecko w wieku do ukończenia 24 roku życia (1.397 zł) oraz roczne wydatki budżetu państwa na świadczenia wychowawcze, dodatek wychowawczy i dodatek do zryczałtowanej kwoty w przeliczeniu na dziecko w wieku do 18 roku życia (3.436 zł). Osiągnięte wartości mierników wyniosły odpowiednio: 1.341 zł i 3.447 zł.

W ramach ww. zadania, dysponent części 63 zrealizował następujące działania:

⁵⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 1851, ze zm.

⁵⁷ Dz. U. z 2016 r., poz. 735

1. Działanie 13.4.1.1.W – Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego i zasiłki dla opiekunów, którego celem było dofinansowanie kosztów utrzymania dzieci wychowywanych w rodzinach uzyskujących dochody na poziomie relatywnego ubóstwa, a miernikiem skuteczności realizacji był udział osób pobierających świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego w ogólnej liczbie dzieci w wieku do 25 roku życia. W 2017 r. miernik ten wyniósł ok. 22% i był wyższy od planu o 1%. Poniesione nakłady z budżetu państwa (457,7 tys. zł) były niższe o 320,3 tys. zł w stosunku do 2016 r. i niższe o 4,5% w stosunku do planu.

2. Działanie 13.4.1.2.W – Rozwój instytucji opieki nad dziećmi do lat 3, którego celem było wdrożenie i upowszechnianie rozwiązań służących godzeniu życia zawodowego i rodzinnego a miernikiem skuteczności realizacji tego działania był odsetek dzieci w wieku do lat 3, objętych opieką instytucjonalną. W 2017 r. miernik ten wyniósł 15,7% i był wyższy od planu o 5,1 pkt procentowego. Poniesione nakłady z budżetu państwa (628,1 tys. zł) były wyższe o 234,1 tys. zł w stosunku do 2016 r., a w stosunku do planu (1.646,5 tys. zł) ich wykonanie wyniosło 38,1%. Niskie wykonanie planu wydatków w odniesieniu do miernika wynikało między innymi z nieprzeprowadzenia postępowania przetargowego na dostawę i instalację serwerów.

3. Działanie 13.4.1.3. – Rozwój profilaktyki na rzecz dziecka i rodziny, którego celem było przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej, a miernikiem skuteczności realizacji tego działania była liczba asystentów rodziny, która wg planu miała wynieść 4.400 osób (dane dostępne na koniec kwietnia 2018 r.). Poniesione nakłady z budżetu państwa (282,5 tys. zł) były niższe o 0,3% od planu.

4. Działanie 13.4.1.4.W – Wsparcie rodzin wielodzietnych, którego celem było wspieranie rodziny wielodzietnej, zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci oraz młodzieży wychowującej się w tych rodzinach, a miernikiem skuteczności realizacji tego działania była liczba wydanych Kart Dużej Rodziny (2.224 tysięcy kart, tj. 106,7% planu oraz liczba aktywnych Kart Dużej Rodziny (1.895 tysięcy kart), tj. 103,3% planu. Poniesione nakłady (5.519 tys. zł) były niższe o 5,1 % planu.

5. Działanie 13.4.1.5.W – Pomoc państwa w wychowywaniu dzieci, którego celem było wsparcie finansowe rodzin w wychowywaniu dzieci do 18 roku życia i zwiększenie liczby urodzeń, a miernikiem skuteczności realizacji tego działania była liczba osób korzystających ze świadczeń wychowawczych, która wyniosła 3.875 tys. osób i stanowiła 101% planu.

Monitoring mierników prowadzony był systematycznie na podstawie miesięcznej sprawozdawczości, przekazywanej za pomocą systemu informatycznego Centralnej Aplikacji Statystycznej oraz informacji komórek organizacyjnych właściwych dla realizacji działań objętych miernikami.

3. Sprawozdania

Dane wykazane w rocznych sprawozdaniach za 2017 r. o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23), z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27), z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28), z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2017 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z), były zgodne z zapisami wynikającymi z ewidencji księgowej ujętych na odpowiednich kontach ksiąg rachunkowych. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań, które zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

VIII. Ustalenia innych kontroli

Kontrola P/17/041 Aktywizacja zawodowa młodzieży przez Ochotnicze Hufce Pracy

Z ustaleń kontroli NIK przeprowadzonej w 2017 r. wynika⁵⁸, że działania Ochotniczych Hufców Pracy, które mają pomagać młodzieży przedwcześnie przerywającej z różnych powodów naukę, przyczyniają się do ukończenia edukacji w szkole i nauczania zawodu przez większość osób zgłaszających się do OHP⁵⁹. Mało skuteczne są natomiast działania hufców w zakresie aktywizacji zawodowej uczestników OHP, rozumianej jako uzyskanie stabilnego miejsca zatrudnienia. Wynika to przede wszystkim z niedostosowania oferty kształcenia do oczekiwań rynku pracy, niewystarczającej współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi OHP na rzecz wspierania uczestników hufców, braku skutecznej możliwości egzekwowania od pracodawców wywiązywania się z deklaracji zatrudnienia młodocianych pracowników po zakończeniu przygotowania zawodowego, oraz niewystarczającego rozpoznania motywacji i predyspozycji uczestników hufców w trakcie rekrutacji. W tym kontekście istotnym problemem jest duża fluktuacja kadry wychowawczej i pedagogicznej, wynikająca z trudnej pracy w powiązaniu z niskimi wynagrodzeniami⁶⁰. Na przykład w Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendzie OHP dysponującej w badanym okresie ok. 157 etatami, w 2016 r. odeszło z pracy 49 pracowników, a zatrudniono 40. Z kolei w Zachodniopomorskiej Wojewódzkiej Komendzie OHP w 2016 r. odeszło 66 osób, a przyjęto 65.

Jednym z zadań, nałożonych na OHP ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁶¹, jest refundowanie ze środków Funduszu Pracy, wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego oraz składek na ubezpieczenie społeczne od refundowanych wynagrodzeń. W latach 2014–2016 na refundację wynagrodzeń młodocianych pracowników ze środków Funduszu Pracy, KG OHP wydatkowała łącznie 692,1 mln zł. Liczba pracodawców, którzy otrzymali refundację wahała się w tym okresie od 35.200 do 39.085, którzy zatrudnili od 128.036 do 129.921 młodocianych pracowników. Umowy z pracodawcami zawierały elementy określone w § 5 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie refundowania ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom⁶². Pracodawcy w niewielkim stopniu zatrudniali młodocianych pracowników po zakończeniu przygotowania zawodowego, mimo iż deklarowali⁶³ zatrudnienie, zgodnie z wnioskiem o zawarcie umowy w sprawie refundacji oraz tej umowy, przez okres co najmniej sześciu miesięcy po zakończeniu przygotowania zawodowego każdego młodocianego, którego dotyczy wniosek o zawarcie umowy. Kontrolą NIK objęto 96 wniosków złożonych przez pracodawców prywatnych⁶⁴. Liczba młodocianych pracowników, którzy w okresie trzech lat poprzedzających dzień złożenia wniosku ukończyli przygotowanie zawodowe wyniosła 1.433, natomiast liczba młodocianych pracowników, którzy kontynuowali zatrudnienie u dotychczasowego pracodawcy po zakończeniu nauki zawodu wyniosła tylko 284, tj. 19,8%. Mimo, iż pracodawcy nie wywiązali się ze złożonych deklaracji, to złożyli nowe wnioski dotyczące 909 nowych pracowników młodocianych. Oznacza to, że pracodawca, który wcześniej korzystał ze środków

⁵⁸ Informacja o wynikach kontroli aktywizacja młodzieży przez Ochotnicze Hufce Pracy; Warszawa, marzec 2018 r., Nr ewid. 198/2017/P/17/041/KPS.

⁵⁹ Hufce Pracy, Środowiskowe Hufce Pracy, Ośrodki szkolenia i wychowania, Centra Kształcenia i Wychowania.

⁶⁰ Średnie miesięczne wynagrodzenie w OHP w tym okresie wynosiło odpowiednio: 2 745 zł, 2 777 zł i 3 033 zł.

⁶¹ Art. 12 ust. 6 ustawy o promocji zatrudnienia.

⁶² Dz. U. poz. 865.

⁶³ § 3 ust. 2 pkt 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie refundowania ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom. Wcześniej rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 26 kwietnia 2007 r. w sprawie refundowania ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom.

⁶⁴ Na podstawie celowo dobranych 12 wniosków od pracodawców prywatnych z lat 2014-2016, którzy zatrudniali największą liczbę młodocianych pracowników. Wnioski objęto kontrolą pod względem spełniania wymagań formalnych – nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

Funduszu Pracy na refundację, tworzy to miejsce pracy wyłącznie na wymagany prawem okres, a po jego upływie rozwiązuje umowę z zatrudnionym pracownikiem, a następnie ubiega się o kolejne wsparcie ze środków publicznych.

Pomimo niewywiązywania się pracodawców ze składanych deklaracji – nie analizowano przyczyn tego stanu. Komenda Główna nie gromadziła również danych warunkujących podjęcie działań w tym zakresie. Zdaniem NIK, brak informacji o przyczynach niezatrudnienia młodocianego po zakończeniu przez niego przygotowania zawodowego może mieć wpływ na efektywność wydatkowania środków Funduszu Pracy, które – biorąc pod uwagę cel deklaracji, jakim jest zapewnienie trwałości stosunku pracy pracownikowi kończącemu przygotowanie zawodowe – nie powinny trafiać do pracodawców, którzy z tej deklaracji się nie wywiązują.

W celu uzyskania informacji o zatrudnieniu absolwentów hufców pracy NIK zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, powiatowych urzędów pracy i ośrodków pomocy społecznej o przekazanie informacji dotyczących aktywności zawodowej losowo wybranych 272 absolwentów, z lat 2014–2015. Z uzyskanych informacji wynika, że osoby te były zainteresowane podjęciem zatrudnienia. Aż 169 z nich (62%) w różnych okresach podejmowało zatrudnienie, a 130 (47,8%) nadal pracowało w II połowie 2017 r. Zwrócić jednak należy uwagę, że osoby te często zmieniały pracę, aż 138 z nich (50,7%) w różnych okresach było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne, co może świadczyć o braku trwałości uzyskanego zatrudnienia. Jednocześnie 42 absolwentów (15,4%) korzystało ze świadczeń pomocy społecznej. W ocenie NIK, szansę absolwentów na znalezienia zatrudnienia pogarszał brak współpracy hufców pracy z młodzieżowymi biurami pracy i urzędami pracy, mimo takiego wymogu określonego w § 11 ust. 3 pkt 5 rozporządzenia w sprawie zadań i organizacji OHP. W działalności hufców stwierdzono jedynie sporadyczne i z niewielkim skutkiem podejmowane próby współdziałania w tym zakresie. Słabością istniejącego systemu nauki zawodu był również brak powiązania kierunków kształcenia zawodowego z oczekiwaniami rynku pracy. Oferta edukacyjna, głównie w szkołach publicznych, w których uczestnicy OHP mieli organizowane uzupełnienie wykształcenia ogólnego i zawodowego, wykluczała możliwość jej dostosowania do zawodów, na które występowało największe zapotrzebowanie na rynku⁶⁵. W badanym okresie większość uczestników OHP było kształconych w zawodach nadwyżkowych, co zmniejszało szanse absolwentów OHP znalezienia zatrudnienia w wyuczonym zawodzie. Ustalenie na podstawie danych gromadzonych przez Komendę Główną, w jakim stopniu oferta edukacyjna OHP była dostosowana do oczekiwań rynku pracy było niemożliwe z uwagi na brak zbiorczych informacji o tym, w jakim zawodzie absolwenci OHP uzyskali pierwsze zatrudnienie.

W ocenie NIK, w celu poprawy trwałości zatrudnienia młodocianych pracowników Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powinien w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie refundowania ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom rozważyć możliwość wprowadzenia uregulowań dotyczących obowiązku diagnozowania przez jednostki OHP – przy rozpatrywaniu kolejnych wniosków o refundację wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom – przyczyn niewywiązywania się pracodawców ze składanych deklaracji zatrudnienia. Zmiana przywołanego rozporządzenia powinna umożliwiać preferowanie przy refundacji wynagrodzeń tych pracodawców, którzy w znacznym stopniu wywiązują się ze składanych deklaracji.

⁶⁵ Zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie sposobu organizacji uzupełnienia wykształcenia ogólnego młodzieży w Ochotniczych Hufcach Pracy oraz zdobywania przez nią kwalifikacji zawodowych (Dz. U. Nr 262 poz. 2604), dobór formy, kierunku i poziomu kształcenia uczestników OHP powinien odbywać się z uwzględnieniem wieku wykształcenia i zainteresowań uczestników OHP, dostępnej oferty kształcenia oraz szans na uzyskanie zatrudnienia po ukończeniu kształcenia.

IX. Informacje dodatkowe

Wystąpienie pokontrolne po kontroli wykonania budżetu państwa w części 31 – Praca oraz wykonania planów finansowych Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz po kontroli części 63 – Rodzina skierowano do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w dniu 10 kwietnia 2018 r., natomiast po kontroli części 44 – Zabezpieczenie społeczne w dniu 12 kwietnia 2018 r.

Wystąpienia pokontrolne zawierały wnioski dotyczące m.in.: kontynuowania w kolejnych latach przeprowadzania w wojewódzkich urzędach pracy kontroli w zakresie prawidłowości dochodzenia roszczeń na rzecz FGŚP zgodnie z art. 39 a-d ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych (część 31); wprowadzenia do Programu RP ASOS górnych limitów ograniczających dotacje udzielane organizacjom pozarządowym w trybie weryfikacji przez Ministra ocen ekspertów przyznanych w konkursach ofert oraz weryfikacji przyjętych mierników i dostosowanie ich do wymagań obowiązujących w układzie zadaniowym wydatków, tak by pozwalały na mierzenie realizacji celów (część 44); przeprowadzania analiz dotyczących potrzeby uruchomienia środków z rezerw celowych, w przypadku gdy w dyspozycji Ministra pozostają niewykorzystane środki budżetowe w ramach części 63.

W odpowiedziach na wystąpienia pokontrolne Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej poinformował m.in., że

- w 2019 r. będzie kontynuował kontrole w wojewódzkich urzędach pracy w zakresie prawidłowości dochodzenia roszczeń FGŚP;
- w trakcie prac nad budżetem zadaniowym na 2019 r. dołoży wszelkich starań, aby konstruowane mierniki pozwalały na mierzenie stopnia realizacji celów;
- w 2018 r. planowana jest rewizja *Rządowego Programu na rzecz Aktywizacji Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2010* w ramach której planuje się m.in. określenie limitu rozdysponowania środków przez Ministra w trybie oceny strategicznej;
- w Ministerstwie trwają obecnie prace nad wprowadzeniem rozwiązań organizacyjnych pozwalających na skuteczną realizację zadań przez audytora wewnętrznego.

Załączniki

Załącznik 1. Dochody budżetowe w części 31 – Praca

Lp.	Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾ /Plan finansowy	Wykonanie		
		w tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
	Ogółem, w tym:	41 802	51 979	43 251	103,5	83,2
1.	Dział 150 - Przetwórstwo przemysłowe	1 191	482	1 857	155,9	385,3
1.1.	Rozdział 15001 - Drukarnie	61	82	45	73,8	54,9
1.2.	Rozdział 15011 - Rozwój przedsiębiorczości	325	150	428	131,7	285,3
1.3.	Rozdział 15012 - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	805	250	1 384	171,9	553,6
2.	Dział 750 - Administracja publiczna	5 824	5 801	5 598	96,1	96,5
2.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	5 160	5 501	5 241	101,6	95,3
2.2.	Rozdział 75071 - Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich	33	0	0	-	-
2.3.	Rozdział 75072 - Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”	631	300	352	55,8	117,3
2.4.	Rozdział 75083 - Funkcjonowanie Rady i Biura Rady Dialogu Społecznego	0	0	5	-	-
3.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	34 779	45 696	35 771	102,9	78,3
3.1.	Rozdział 85336 - Ochotnicze Hufce Pracy	34 770	45 696	35 743	102,8	78,2
3.2.	Rozdział 85395 - Pozostała działalność	9	0	28	311,1	-
4.	Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	8	0	25	312,5	-
4.1.	Rozdział 92116 - Biblioteki	8	0	25	312,5	-

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 2. Wydatki budżetu państwa w części 31 – Praca

Lp.	Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾ / Plan finansowy	Budżet po zmianach/Plan finansowy po zmianach	Wykonanie			
			w tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:		351 514	408 395	405 446	375 173	106,7	91,9	92,5
1.	Dział 150 - Przetwórstwo przemysłowe	3 411	3 719	3 719	3 719	109,0	100,0	100,0
1.1.	Rozdział 15001 - Drukarnie	3 392	3 719	3 719	3 719	109,6	100,0	100,0
1.2.	Rozdział 15011 - Rozwój przedsiębiorczości	9	0	0	0	-	-	-
1.3.	Rozdział 15012 - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	10	0	0	0	-	-	-
2.	Dział 750 - Administracja publiczna	103 711	116 964	123 600	111 895	107,9	95,7	90,5
2.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	70 039	87 295	94 693	83 368	119,0	95,5	88,0
2.2.	Rozdział 75071 - Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich	5 000	0	0	0	-	-	-
2.3.	Rozdział 75072 - Centrum Partnerstwa Społecznego "Dialog"	2 041	2 020	2 047	2 010	98,5	99,5	98,2
2.4.	Rozdział 75083 - Funkcjonowanie Rady i Biura Rady Dialogu Społecznego	5 446	5 644	5 644	5 399	99,1	95,7	95,7
2.5.	Rozdział 75095 - Pozostała działalność	21 185	22 005	21 216	21 118	99,7	96,0	99,5
3.	Dział 752 - Obrona narodowa	20	50	50	27	135,0	54,0	54,0
3.1.	Rozdział 75212 - Pozostałe wydatki obronne	20	50	50	27	135,0	54,0	54,0
4.	Dział 851 - Ochrona zdrowia	0	0	58	58	-	-	100,0
4.1.	Rozdział 85195 - Pozostała działalność	0	0	58	58	-	-	100,0
5.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	240 472	283 672	274 029	255 586	106,3	90,1	93,3
5.1.	Rozdział 85336 - Ochotnicze Hufce Pracy	236 180	249 075	249 623	245 930	104,1	98,7	98,5
5.2.	Rozdział 85395 - Pozostała działalność	4 292	34 597	24 406	9 656	225,0	27,9	39,6
6.	Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 900	3 990	3 990	3 888	99,7	97,4	97,4
6.1.	Rozdział 92116 – Biblioteki	3 900	3 990	3 990	3 888	99,7	97,4	97,4

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa.

¹⁾ Ustawa budżetowa rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 3. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części 31 – Praca

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2016			Wykonanie 2017			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
		osób ¹⁾	w tys. zł	w zł	osób ¹⁾	w tys. zł	w zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, wg statusu zatrudnienia ²⁾ w tym:		6 774,40	178 186	2 192	6 575,29	184 911	2 344	106,9
1.	Dział 150 - Przetwórstwo przemysłowe	23,46	1 372	4 874	22,48	1 378	5 108	104,8
1.1.	Rozdział 15001 - Drukarnie	23,46	1 372	4 874	22,48	1 378	5 108	104,8
1.1.1.	01	23,46	1 372	4 874	22,48	1 378	5 108	104,8
2.	Dział 750 - Administracja publiczna	452,64	38 724	7 129	431,40	38 401	7 418	104,1
2.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	413,72	35 167	7 083	415,88	37 237	7 461	105,3
2.1.1.	01	50,35	2 785	4 609	54,86	3 256	4 946	107,3
2.1.2.	02	2,60	482	15 449	2,50	546	18 200	117,8
2.1.3.	03	360,77	31 900	7 368	358,52	33 435	7 772	105,5
2.2.	Rozdział 75071 - Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich	23,15	2 517	9 060	0,00	0	-	-
2.2.1.	01	23,15	2 517	9 060	0,00	0	-	-
2.3.	Rozdział 75072 - Centrum Partnerstwa Społecznego "Dialog"	12,06	804	5 556	10,54	820	6 483	116,7
2.3.1.	01	12,06	804	5 556	10,54	820	6 483	116,7
2.4.	Rozdział 75083 - Funkcjonowanie Rady i Biura Rady Dialogu Społecznego	3,71	236	5 301	4,98	344	5 756	108,6
2.4.1.	01	3,71	236	5 301	4,98	344	5 756	108,6
3.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6 260,26	136 410	1 816	6 085,92	143 424	1 964	108,2
3.1.	Rozdział 85336 - Ochotnicze Hufce Pracy	6 260,26	136 410	1 816	6 085,92	143 424	1 964	108,2
3.1.1.	01	3 377,85	131 882	3 254	3 309,07	138 972	3 500	107,6
3.1.2.	01	2 882,41	4 528	131	2 776,85	4 452	134	102,1
4.	Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	38,04	1 680	3 680	35,49	1 708	4 011	109,0
4.1.	Rozdział 92116 - Biblioteki	38,04	1 680	3 680	35,49	1 708	4 011	109,0
4.1.1.	01	38,04	1 680	3 680	35,49	1 708	4 011	109,0

¹⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych. ²⁾ Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

Załącznik 4. Wydatki budżetu środków europejskich w części 31 – Praca

Lp.	Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾ /Plan finansowy	Budżet po zmianach/Plan finansowy po zmianach	Wykonanie			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem, w tym:	1 361 397	1 074 201	1 807 417	1 796 532	132,0	167,2	99,4
1.	Dział 750 - Administracja publiczna, z tego:	288	2 877	3 593	1 440	500,0	50,1	40,1
	<i>Program Operacyjny Kapitał Ludzki</i>	32	0	6	6	18,8	-	100,0
	<i>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020</i>	256	2 877	3 587	1 434	560,2	49,8	40,0
1.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	256	2 877	3 593	1 440	562,5	50,1	40,1
	<i>Program Operacyjny Kapitał Ludzki</i>	0	0	6	6	-	-	100,0
	<i>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020</i>	256	2 877	3 587	1 434	560,2	49,8	40,0
1.2.	Rozdział 75071 - Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich	32	0	0	0	-	-	-
	<i>Program Operacyjny Kapitał Ludzki</i>	32	0	0	0	-	-	-
2.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, z tego:	1 361 109	1 071 324	1 803 824	1 795 092	131,9	167,6	99,5
	<i>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020</i>	1 001 148	871 163	1 046 643	1 038 325	103,7	119,2	99,2
	<i>Regionalne Programy Operacyjne na lata 2014-2020</i>	359 961	194 798	756 798	756 678	210,2	388,4	100,0
	<i>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013</i>	0	5 363	383	89	-	1,7	23,2
2.1.	Rozdział 85322 - Fundusz Pracy, z tego:	1 290 581	798 053	1 668 068	1 668 068	129,2	209,0	100,0
	<i>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020</i>	930 706	603 882	912 074	912 074	98,0	151,0	100,0
	<i>Regionalne Programy Operacyjne na lata 2014-2020</i>	359 875	194 171	755 994	755 994	210,1	389,3	100,0
2.2.	Rozdział 85336 - Ochotnicze Hufce Pracy, z tego:	17 755	48 069	46 666	38 966	219,5	81,1	83,5
	<i>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020</i>	17 669	42 079	45 479	38 193	216,2	90,8	84,0
	<i>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013</i>	0	5 363	383	89	-	1,7	23,2
	<i>Regionalne Programy Operacyjne na lata 2014-2020</i>	86	627	804	684	795,3	109,1	85,1
2.3.	Rozdział 85395 - Pozostała działalność, z tego:	52 773	225 202	89 090	88 058	166,9	39,1	98,8
	<i>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020</i>	52 773	225 202	89 090	88 058	166,9	39,1	98,8

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 5. Kalkulacja oceny ogólnej w części 31 – Praca

Oceny wykonania budżetu w części 31 – Praca dokonano stosując kryteria⁶⁶ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2017 roku⁶⁷.

Dochody: 50.452 tys. zł – w części 31 – Praca, kontrola realizacji dochodów budżetowych została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej.

Wydatki budżetu państwa (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich): 2.171.705 tys. zł

Łączna kwota G : 2.171.705 tys. zł (kwota wydatków, bowiem nie badano dochodów)

Waga wydatków w łącznej kwocie: 1

Ocena cząstkowa wydatków: pozytywna (5). Nieprawidłowości w wydatkach nie wystąpiły.

Łączna ocena dochodów i wydatków ŁO: 5, gdzie $\text{ŁO} = 5 \times 1 = 5$.

W ocenie ogólnej uwzględniono również pozytywną opinię o sprawozdaniach.

Ocena ogólna: **pozytywna**

⁶⁶ <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

⁶⁷ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrole/analiza-budzetu-panstwa/>

Załącznik 6. Wykonanie planu finansowego Funduszu Pracy

Lp.	Wyszczególnienie	2016		2017		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Część A – Zadania wynikające z ustawy tworzącej państwowy fundusz celowy									
1	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	11 052 174	12 238 065	12 238 065	10 933 782	98,9	89,3	89,3	
1.	Zasiłki dla bezrobotnych	2 269 087	2 400 000	2 400 000	1 964 365	86,6	81,9	81,9	
1.1.	- w tym składki na ubezpieczenia społeczne	486 234	517 942	517 942	419 877	86,4	81,1	81,1	
2.	Zasiłki przedemerytalne i świadczenia przedemerytalne	2 299 996	2 400 000	2 400 000	2 086 044	90,7	86,9	86,9	
2.1.	w tym: koszty obsługi	27 215	28 800	28 800	24 760	91,0	86,0	86,0	
3.	Dodatki aktywizacyjne	93 945	110 000	109 650	92 188	98,1	83,8	84,1	
4.	Świadczenia integracyjne	50 865	60 000	60 350	60 350	118,7	100,6	100,0	
5.	Refundacja składek na ubezpieczenia dla zwalnianych rolników	73	500	500	51	69,9	10,2	10,2	
6.	Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	5 767 931	6 641 482	6 643 488	6 151 322	106,7	92,6	92,6	
6.1.	Szkolenia	152 461	187 040	187 040	143 814	94,3	76,9	76,9	
6.1.1.	stypendia w okresie szkolenia bezrobotnych	42 769	60 000	60 000	35 490	83,0	59,2	59,2	
6.1.2.	składki na ubezpieczenia społeczne od stypendiów	12 014	17 040	17 040	10 000	83,2	58,7	58,7	
6.1.3.	koszty szkolenia	83 837	90 000	90 000	83 198	99,2	92,4	92,4	
6.1.4.	koszty bonu	13 841	20 000	20 000	15 126	109,3	75,6	75,6	
6.2.	studia podyplomowe	8 374	10 000	10 475	8 566	102,3	85,7	81,8	
6.2.1.	stypendia w okresie szkolenia bezrobotnych	2 407	3 500	3 500	2 062	85,7	58,9	58,9	
6.2.2.	składki na ubezpieczenia społeczne od stypendiów	392	800	800	329	83,9	41,1	41,1	
6.2.3.	koszty studiów podyplomowych	5 575	5 700	6 175	6 174	110,7	108,3	100,0	
6.3.	prace interwencyjne	230 189	225 000	227 980	227 973	99,0	101,3	100,0	
6.3.1.	Wynagrodzenia	196 531	192 600	194 690	194 686	99,0	101,1	100,0	
6.3.2.	składki na ubezpieczenia społeczne	33 657	32 400	33 290	33 286	98,9	102,7	100,0	
6.4.	roboty publiczne	306 881	220 000	332 365	332 356	108,3	151,1	100,0	
6.4.1.	Wynagrodzenia	262 534	192 550	284 286	284 280	108,3	147,6	100,0	
6.4.2.	składki na ubezpieczenia społeczne	44 348	27 450	48 079	48 076	108,4	175,1	100,0	
6.5.	prace społecznie użyteczne (w tym PAI)	36 580	40 000	40 000	31 521	86,2	78,8	78,8	
6.6.	stypendia	1 229 260	1 422 232	1 191 198	1 070 176	87,1	75,3	89,8	
6.6.1.	w okresie odbywania stażu	1 226 654	1 416 232	1 185 198	1 068 247	87,1	75,4	90,1	
6.6.1.1.	stypendia	947 699	1 148 346	938 565	828 286	87,4	72,1	88,3	
6.6.1.2.	składki na ubezpieczenia społeczne	269 255	257 654	236 301	235 570	87,5	91,4	99,7	
6.6.1.3.	koszty bonu i premii dla pracodawcy	9 700	10 232	10 332	4 392	45,3	42,9	42,5	
6.6.2.	w okresie nauki	2 606	6 000	6 000	1 928	74,0	32,1	32,1	
6.7.	przygotowanie zawodowe dorosłych	4 246	8 226	8 226	2 739	64,5	33,3	33,3	
6.7.1.	Stypendia	2 252	4 751	4 751	1 333	59,2	28,1	28,1	
6.7.2.	składki na ubezpieczenie społeczne	623	1 349	1 349	369	59,2	27,4	27,4	
6.7.3.	koszty przygotowania zawodowego dorosłych	1 371	2 126	2 126	1 037	75,6	48,8	48,8	
6.8.	bon zatrudnieniowy	18 518	25 000	25 100	10 636	57,4	42,5	42,4	
6.9.	bon na zasiedlenie	76 745	54 189	102 769	102 676	133,8	189,5	99,9	
6.10.	refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy oraz przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej	1 361 005	1 311 962	1 380 027	1 318 137	96,9	100,5	95,5	
6.10.1.	refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy, w tym:	484 040	605 000	519 035	457 146	94,4	75,6	88,1	
6.10.1.1.	koszty zakupów inwestycyjnych	331 953	420 000	389 000	314 839	94,8	75,0	80,9	
6.10.2.	jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	876 966	706 962	860 992	860 990	98,2	121,8	100,0	
6.11.	projekty pilotażowe	27	10 000	3 800	0	0,0	0,0	0,0	
6.12.	elementy specyficzne programów specjalnych	3 032	10 000	7 609	3 131	103,3	31,3	41,2	
6.13.	koszty przejazdów, zakwaterowania i wyżyw.	20 750	20 000	21 755	21 509	103,7	107,6	98,9	
6.14.	opieka nad dzieckiem lub osobą zależną	2 743	1 500	3 336	3 336	121,6	222,4	100,0	
6.15.	refundacja składek na ubezpieczenia społeczne za zatrudnionych bezrobotnych	757	5 000	5 000	738	97,5	14,8	14,8	

6.16.	badania lekarskie bezrobotnych	7 080	11 000	11 000	6 452	91,1	58,7	58,7
6.17.	refundacja składek na ubezpieczenia społeczne dla spółdzielni socjalnych	2 889	1 500	2 500	2 052	71,0	136,8	82,1
6.18.	grant na telepracę	18	10 000	4 000	0	0,0	0,0	0,0
6.19.	dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie osoby bezrobotnej powyżej 50. r.ż.	29 695	25 000	40 500	40 493	136,4	162,0	100,0
6.20.	świadczenie aktywizacyjne	165	11 000	2 500	110	66,7	1,0	4,4
6.21.	dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników	267 432	300 524	300 524	251 955	94,2	83,8	83,8
6.22.	refundacja wynagrodzeń młodocianych pracowników	247 998	246 000	246 000	245 981	99,2	100,0	100,0
6.22.1.	Wynagrodzenia	211 265	209 500	209 563	209 563	99,2	100,0	100,0
6.22.2.	składki na ubezpieczenia społeczne	36 733	36 500	36 437	36 418	99,1	99,8	99,9
6.23.	koszty związane ze specjalizacją oraz realizacją staży podyplomowych lekarzy, lekarzy dentyistów, pielęgniarek i położnych	835 329	1 032 721	1 032 721	1 032 721	123,6	100,0	100,0
6.24.	środki na zadania realizowane przez BGK	137 000	0	60 000	60 000	43,8		100,0
6.25.	zlecenie działań aktywizacyjnych (WUP)	44 551	132 000	75 475	52 042	116,8	39,4	69,0
6.26.	Krajowy Fundusz Szkoleniowy	181 166	199 588	199 588	176 055	97,2	88,2	88,2
6.27.	umorzenia pożyczek	730	2 000	2 000	261	35,8	13,1	13,1
6.28.	refundacja wynagrodzeń skierowanych bezrobotnych do 30 roku życia	562 311	1 050 000	1 050 000	966 603	171,9	92,1	92,1
6.28.1.	Wynagrodzenia	479 996	870 000	870 000	822 555	171,4	94,6	94,6
6.28.2.	składki na ubezpieczenia społeczne	82 314	180 000	180 000	144 048	175,0	80,0	80,0
6.29.	koszty związane z koordynacją przez asystenta rodziny zadań określonych w art. 8 ust. 2 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	0	70 000	70 000	39 291		56,1	56,1
7.	Wynagrodzenia, składki, dodatki do wynagrodzeń oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	288 415	285 123	285 063	282 906	98,1	99,2	99,2
7.1.	wynagrodzenia, składki pracowników wojewódzkich urzędów pracy oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	13 033	13 000	13 000	12 360	94,8	95,1	95,1
7.2.	wynagrodzenia i składki pracowników powiatowych urzędów pracy	237 336	231 123	231 123	230 863	97,3	99,9	99,9
7.3.	dodatki do wynagrodzeń dla pracowników wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy oraz ochotniczych hufców pracy	38 046	41 000	40 940	39 683	104,3	96,8	96,9
8.	Pozostałe zadania	240 795	305 960	304 014	252 062	104,7	82,4	82,9
8.1.	wysyłka zawiadomień, druki, prowizje bankowe, komunikowanie się z bezrobotnymi i innymi podmiotami	45 435	51 000	54 517	50 759	111,7	99,5	93,1
8.2.	poradnictwo zawodowe, badania i ekspertyzy dotyczące rynku pracy	14 312	14 500	16 130	15 715	109,8	108,4	97,4
8.3.	szkolenie kadr publicznych służb zatrudnienia oraz ochotniczych hufców pracy	26 944	24 800	27 989	27 930	103,7	112,6	99,8
8.4.	rozwój i eksploatacja systemu informatycznego	85 988	116 600	108 573	85 628	99,6	73,4	78,9
8.5.	partnerstwo lokalne, zadania EURES (1 etat), konferencje MRPIPS	1 550	3 000	2 979	2 177	140,5	72,6	73,1
8.6.	pobór składki na Fundusz Pracy przez ZUS	53 115	52 250	56 250	55 827	105,1	106,9	99,3
8.7.	przejazdy członków rad rynku pracy	10	1 900	1 835	16	160,0	0,8	0,9
8.8.	audyt zewnętrzny (w tym: projektów realizowanych w ramach EFS)	123	300	300	81	65,9	27,0	27,0
8.9.	koszty postępowania sądowego, egzekucyjne, odsetki	1 022	1 300	1 191	1 190	116,4	91,5	99,9
8.10.	koszty kwalifikowalne środków Europejskiego Funduszu Społecznego	5 797	24 310	24 305	7 072	122,0	29,1	29,1
8.11.	koszty związane z udziałem publicznych służb zatrudnienia w działaniach współfinansowanych z budżetu UE	1 300	3 000	3 000	1 535	118,08	51,2	51,2

8.12.	zadania zlecone przez Ministra - badania, opracowania, prognozy, ekspertyzy itp.	1 773	10 000	3 868	1 055	59,5	10,6	27,3
8.13.	umorzenia nienależnie pobranych świadczeń	3 426	3 000	3 077	3 076	89,8	102,5	100,0
9.	Koszty inwestycyjne i koszty zakupów inwestycyjnych dla publicznych służb zatrudnienia oraz ochotniczych hufców pracy	29 412	35 000	35 000	29 616	100,7	84,6	84,6
10.	Inne zmniejszenia	11 654	0	0	14 877	127,7		
Część B – plan finansowy w układzie memoriałowym								
I	Stan funduszu na początek roku	6 213 400	5 256 578	5 256 578	7 282 314	117,2	138,5	138,5
	z tego:							
1.	Środki pieniężne	6 086 294	5 191 578	5 191 578	7 180 408	118,0	138,3	138,3
2.	Należności	204 138	165 000	165 000	175 679	86,1	106,5	106,5
2.1.	w tym: z tytułu udzielonych pożyczek	16 155	17 000	17 000	15 119	93,6	88,9	88,9
	w tym: od jednostek sektora finansów publicznych							
2.1.1.								
3.	Zobowiązania, z tego:	-77 032	-100 000	-100 000	-73 773	95,8	73,8	73,8
3.1.	Pozostałe	-77 032	-100 000	-100 000	-73 773	95,8	73,8	73,8
3.1.1.	w tym: wymagalne							
II	Przychody	12 121 087	11 483 053	11 483 053	13 402 314	110,6	116,7	116,7
1.	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	1 290 582	798 053	798 053	1 668 068	129,3	209,0	209,0
2.	Składki 2,45 %	10 560 811	10 450 000	10 450 000	11 406 907	108,0	109,2	109,2
3.	Pozostałe przychody	269 695	235 000	235 000	327 339	121,4	139,3	139,3
	w tym:							
3.1.	Odsetki	94 090	65 000	65 000	122 072	129,7	187,8	187,8
3.2.	różne przychody	174 479	170 000	170 000	203 612	116,7	119,8	119,8
3.3.	inne zwiększenia	1 125			1 655			
III	Koszty realizacji zadań	11 052 174	12 238 065	12 238 065	10 933 782	98,9	89,3	89,3
1.	Środki stanowiące dochód powiatu, przeznaczone na wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne pracowników powiatowych urzędów pracy	237 336	231 123	231 123	230 863	97,3	99,9	99,9
2.	Transfery na rzecz ludności	4 747 918	5 182 587	4 974 742	4 204 845	88,6	81,1	84,5
2.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	4 682 039	5 110 071	4 909 461	4 144 487	88,5	81,1	84,4
2.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	65 879	72 516	65 281	60 359	91,6	83,2	92,5
3.	Środki z Unii Europejskiej	1 262 139	1 445 080	1 445 080	1 347 848	106,8	93,3	93,3
4.	Koszty własne	4 497 550	5 081 869	5 320 714	4 883 787	108,6	96,1	91,8
4.1.	refundacja wynagrodzeń oraz dodatków do wynagrodzeń	1 199 675	1 509 850	1 619 179	1 569 607	130,8	104,0	96,9
4.1.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	1 193 035	1 504 850	1 612 219	1 563 190	131,0	103,9	100,0
4.1.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	6 640	5 000	6 960	6 417	96,6	128,3	92,2
4.2.	pochodne od refundowanych wynagrodzeń	209 233	273 950	296 406	274 478	131,2	100,2	92,6
4.2.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	207 295	272 550	294 176	272 251	131,3	99,9	92,6
4.2.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	1 938	1 400	2 230	2 228	115,0	159,1	99,9
4.3.	składki na ubezpieczenia społeczne od zasiłków dla bezrobotnych	486 234	517 942	517 942	419 877	86,4	81,1	81,1
4.4.	składki na ubezpieczenia społeczne od stypendiów	144 960	183 143	161 790	119 754	82,6	65,4	74,0
4.4.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	125 235	169 143	143 660	101 625	81,2	60,1	70,7
4.4.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	19 725	14 000	18 130	18 129	91,9	129,5	100,0
4.5.	- koszty związane ze specjalizacją oraz realizacją staży podyplomowych lekarzy, lekarzy dentyistów, pielęgniarek i położnych	835 329	1 032 721	1 032 721	1 032 721	123,6	100,0	100,0
4.6.	pozostałe, z tego:	1 622 119	1 564 263	1 692 676	1 467 350	90,5	93,8	86,7
4.6.1.	koszty poboru składki	53 115	52 250	56 250	55 827	105,1	106,9	99,3

4.6.1.1.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	53 115	52 250	56 250	55 827	105,1	106,9	99,3
4.6.2.	Umorzenia	4 104	4 933	5 010	3 299	80,4	66,9	65,9
4.6.2.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	4 096	4 923	5 000	3 292	80,4	66,9	65,8
4.6.2.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	8	10	10	7	87,5	70,0	70,0
4.6.3.	refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy	119 069	151 500	96 535	96 125	80,7	63,5	99,6
4.6.3.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	113 188	146 500	87 885	87 496	77,3	59,7	99,6
4.6.3.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	5 881	5 000	8 650	8 628	146,7	172,6	99,8
4.6.4.	jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	446 313	213 237	367 267	359 958	80,7	168,8	98,0
4.6.4.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	382 585	143 946	294 176	286 876	75,0	199,3	97,5
4.6.4.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	63 728	69 291	73 091	73 082	115,0	105,5	100,0
4.6.5.	koszty szkolenia	70 390	68 800	69 275	67 666	96,1	98,4	97,7
4.6.5.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	65 456	61 800	62 346	61 714	94,3	99,9	99,0
4.6.5.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	4 934	7 000	6 929	5 952	120,6	85,0	85,9
4.6.6.	koszty przygotowania zawodowego	1 313	1 256	1 256	1 019	77,6	81,1	81,1
4.6.6.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	1 304	1 126	1 126	1 016	77,9	90,2	90,2
4.6.6.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	9	130	130	2	22,2	1,5	1,5
4.6.7.	dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników	267 432	300 524	300 524	251 955	94,2	83,8	83,8
4.6.8.	koszty wysyłki, druki, prowizje bankowe, komunikowanie się	45 432	47 650	51 167	50 752	111,7	106,5	99,2
4.6.8.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	45 130	47 150	50 667	50 548	112,0	107,2	99,8
4.6.8.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	302	500	500	205	67,9	41,0	41,0
4.6.9.	koszty przejazdów, zakwaterowania i żywienia	15 058	13 300	15 055	14 910	99,0	112,1	99,0
4.6.9.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	14 305	12 300	14 055	14 053	98,2	114,3	100,0
4.6.9.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	753	1 000	1 000	857	113,8	85,7	85,7
4.6.10.	badania lekarskie bezrobotnych	5 467	7 650	7 650	4 754	87,0	62,1	62,1
4.6.10.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	5 230	7 150	7 150	4 498	86,0	62,9	62,9
4.6.10.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	237	500	500	256	108,0	51,2	51,2
4.6.11.	koszty szkolenia kadr publicznych służb zatrudnienia oraz ochotniczych hufców pracy	26 943	24 800	27 989	27 930	103,7	112,6	99,8
4.6.11.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	26 943	24 800	27 938	27 904	103,6	112,5	99,9
4.6.11.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	0	0	51	26			51,0
4.6.12.	poradnictwo zawodowe, badania i ekspertyzy dotyczące rynku pracy	14 612	14 165	15 795	15 787	108,0	111,5	99,9
4.6.12.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	14 534	14 115	15 600	15 593	107,3	110,5	100,0
4.6.12.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej	78	50	195	194	248,7	388,0	99,5
4.6.13.	koszty rozwoju i eksploatacji systemu informatycznego	85 988	116 265	108 238	85 618	99,6	73,6	79,1
4.6.13.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	85 917	116 215	108 165	85 546	99,6	73,6	79,1

4.6.13.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej	71	50	73	72	101,4	144,0	98,6
4.6.14.	koszty partnerstwa lokalnego, zadania EURES (1 etat), konferencje MRPIPS	1 549	2 966	2 945	2 177	140,5	73,4	73,9
4.6.14.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	1 546	2 961	2 940	2 177	140,8	73,5	74,1
4.6.14.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej	3	5	5	0	0,0	0,0	0,0
4.6.15.	koszty audytu zewnętrznego (w tym: projektów realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego)	123	300	300	81	65,9	27,0	27,0
4.6.16.	odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	174	300	300	179	102,9	59,7	59,7
4.6.16.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	153	282	270	155	101,3	55,0	57,4
4.6.16.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej	21	18	30	24	114,3	133,3	80,0
4.6.17.	koszty postępowania sądowego, egzekucyjne, odsetki	1 022	1 300	1 191	1 190	116,4	91,5	99,9
4.6.18.	przejazdy członków rad rynku pracy	10	1 900	1 835	16	160,0	0,8	0,9
4.6.19.	koszty kwalifikowalne środków Europejskiego Funduszu Społecznego	5 582	24 310	24 305	7 044	126,2	29,0	29,0
4.6.19.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	689	9 310	17 388	150	21,8	1,6	0,9
4.6.19.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej	4 893	15 000	6 917	6 893	140,9	45,9	99,7
4.6.20.	koszty związane z udziałem publicznych służb zatrudnienia w działaniach współfinansowanych z budżetu UE	464	650	650	445	95,9	68,5	68,5
4.6.20.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	17	300	205	1	5,9	0,3	0,5
4.6.20.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej	447	350	445	444	99,3	126,9	99,8
4.6.21.	koszty obsługi zasiłków i świadczeń przedemerytalnych	27 215	28 800	28 800	24 760	91,0	86,0	86,0
4.6.22.	koszty zlecenia działań aktywizacyjnych (WUP)	44 551	132 000	75 475	52 042	116,8	39,4	67,0
4.6.23.	projekty pilotażowe	27	10 000	3 800	0	0,0	0,0	0,0
4.6.24.	elementy specyficzne programów specjalnych	3 032	10 000	7 609	3 131	103,3	31,3	41,2
4.6.25.	Krajowy Fundusz Szkoleniowy	181 166	199 588	199 588	176 055	97,2	88,2	88,2
4.6.26.	środki na zadania realizowane przez BGK	137 000	0	60 000	60 000	43,8		100,0
4.6.27.	grant na telepracę	18	10 000	4 000	0	0,0	0,0	0,0
4.6.28.	świadczenie aktywizacyjne	165	11 000	2 500	110	66,7	1,0	4,4
4.6.29.	bon zatrudnieniowy	18 055	11 950	12 050	9 889	54,8	82,8	82,1
4.6.29.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	18 001	10 000	10 100	9 781	54,3	97,8	96,8
4.6.29.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej	54	1 950	1 950	108	200,0	5,5	5,5
4.6.30.	bon na zasiedlenie	45 911	22 869	71 449	54 484	118,7	238,2	76,3
4.6.30.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	42 348	18 189	66 179	49 216	116,2	270,6	74,4
4.6.30.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej	3 563	4 680	5 270	5 268	147,9	112,6	100,0
4.6.31.	zadania zlecone przez Ministra - badania, opracowania, prognozy, ekspertyzy itp.	819	10 000	3 868	855	104,4	8,6	22,1
4.6.32.	koszty związane z koordynacją przez asystenta rodziny zadań określonych w art. 8 ust. 2 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	0	70 000	70 000	39 291		56,1	56,1
5.	Koszty inwestycyjne, w tym:	295 577	297 406	266 406	251 562	85,1	84,6	94,4
5.1.	koszty inwestycyjne i koszty zakupów inwestycyjnych	29 258	35 000	35 000	29 616	101,2	84,6	84,6

5.1.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	29 170	35 000	34 897	29 514	101,2	84,3	84,6
5.1.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej	88	0	103	103	117,1		100,00
5.2.	refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy	266 319	262 406	231 406	221 946	83,3	84,6	95,9
5.2.1.	zadania realizowane bez prefinansowania i współfinansowania programów i projektów	254 688	245 352	214 352	205 626	80,7	83,8	95,9
5.2.2.	współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej	11 631	17 054	17 054	16 319	140,3	95,7	95,7
6.	Inne zmniejszenia	11 654			14 877	127,7		
IV	Stan funduszu na koniec roku (I+II-III)	7 282 314	4 501 566	4 501 566	9 750 846	133,9	216,6	216,6
	z tego:							
1.	Środki pieniężne	7 180 408	4 411 566	4 411 566	9 421 691	131,2	213,6	213,6
2.	Należności	175 679	180 000	180 000	385 939	219,7	214,4	214,4
2.1.	w tym: z tytułu udzielonych pożyczek	15 119	16 500	16 500	12 786	84,6	77,5	77,5
3.	Zobowiązania, z tego:	-73 773	-90 000	-90 000	-56 784	77,0	63,1	63,1
3.1.	Pozostałe	-73 773	-90 000	-90 000	-56 784	77,0	63,1	63,1
3.1.1.	w tym: wymagalne							
Część F Dane uzupełniające								
1.	Wolne środki finansowe przekazane w zarządzenie lub depozyt u Ministra Finansów	6 648 890	4 411 566	4 411 566	8 869 503	133,4	201,1	201,1
1.1.	- overnight (O/N)	1 498 890	911 566	911 566	1 169 503	78,0	128,3	128,3
1.2.	- terminowe	5 150 000	3 500 000	3 500 000	7 700 000	149,5	220,0	220,0

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 7. Kalkulacja oceny ogólnej Funduszu Pracy

Oceny wykonania planu finansowego – Funduszu Pracy dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2017 roku.

Przychody: 13.402.314.tys. zł

Koszty (łącznie z wydatkami majątkowymi): 10.933.782 tys. zł

Łączna kwota G : 24.336.096 tys. zł (kwota przychodów + kwota kosztów)

Waga przychodów w łącznej kwocie Wp = P : G = 0,5507

Waga kosztów (łącznie z wydatkami majątkowymi) w łącznej kwocie: Wk = K : G = 0,4493

Nieprawidłowości w przychodach: brak

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w kosztach nie stwierdzono.

Ocena cząstkowa kosztów (łącznie z wydatkami majątkowymi): pozytywna (5)

Łączna ocena przychodów i kosztów ŁO: $5 \times 0,5507 + 5 \times 0,4493 = 2,75 + 2,25 = 5$

Ocena ogólna: **pozytywna**

Załącznik 8. Wykonanie planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Lp	Wyszczególnienie	2016	2017			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie			
			tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Część A. Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy								
I.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	265 354	198 255	259 207	233 156	87,9	117,6	89,9
1.	Transfery na rzecz ludności	2 306	8 000	7 880	2 844	123,3	35,6	36,1
2.	Koszty własne	262 609	189 955	251 027	229 967	87,6	121,1	91,6
2.1.	pozostałe, z tego:	151 936	189 955	251 027	229 967	151,4	121,1	91,6
2.1.1.	koszty poboru składki	2 144	2 188	2 308	2 266	105,7	103,6	98,2
2.1.2.	umorzenia należności	149 792	157 000	157 000	140 859	94,0	89,7	89,7
2.2.	wpłaty do budżetu państwa	4 699	5 269	5 269	4 955	105,4	94,0	94,0
2.3.	różne przelewy	20 498	25 498	25 498	20 935	102,1	82,1	82,1
2.4.	środki na wydatki Ministra Energii z tytułu restrukturyzacji zatrudnienia	85 476		60 952	60 952	71,3		100,0
3.	Koszty inwestycyjne	251	300	300	225	89,6	75,0	75,0
4.	Inne zmniejszenia	188			120	63,8		
Część B. Plan finansowy w układzie memoriałowym								
I.	Stan funduszu na początek roku	4 176 663	4 580 363	4 580 363	4 586 708	109,8	100,1	100,1
	z tego:							
1.	Środki pieniężne	3 356 190	3 849 765	3 849 765	3 804 388	113,4	98,8	98,8
2.	Należności	840 437	748 198	748 198	803 713	95,6	107,4	107,4
2.1.	w tym: z tytułu udzielonych pożyczek	836 928	744 689	744 689	801 351	95,7	107,6	107,6
3.	Zobowiązania, z tego:	-19 964	-17 600	-17 600	-21 393	107,2	121,6	121,6
3.1.	Pozostałe	-19 964	-17 600	-17 600	-21 393	107,2	121,6	121,6
II.	Przychody	675 399	546 172	546 172	622 764	92,2	114,0	114,0
1.	Składki i opłaty	430 874	437 614	437 614	465 394	108,0	106,3	106,3
2.	Pozostałe przychody, w tym:	199 987	108 558	108 558	112 082	56,0	103,2	103,2
2.1.	odsetki bankowe (bieżące i od wolnych środków przekazanych w zarządzenie Ministrowi Finansów)	52 690	53 702	53 702	59 302	112,5	110,4	110,4
2.2.	pozostałe odsetki	51 785	52 976	52 976	50 198	96,9	94,8	94,8
2.3.	inne przychody	95 512	1 880	1 880	2 582	2,7	137,3	137,3
3.	Odpis aktualizujący należności	44 488			45 321	101,9		
4.	Inne zwiększenia	50			-33	-66,0		
III.	Koszty realizacji zadań	265 354	198 255	259 207	233 156	87,9	117,6	89,9
1.	Transfery na rzecz ludności	2 306	8 000	7 880	2 844	123,3	35,6	36,1
2.	Koszty własne	262 609	189 955	251 027	229 967	87,6	121,1	91,6
2.1.	pozostałe, z tego:	151 936	189 955	251 027	229 967	151,4	121,1	91,6
2.1.1.	koszty poboru składki	2 144	2 188	2 308	2 266	105,7	103,6	98,2
2.1.2.	umorzenia należności	149 792	157 000	157 000	140 859	94,0	89,7	89,7
2.2.	wpłaty do budżetu państwa	4 699	5 269	5 269	4 955	105,4	94,0	94,0
2.3.	różne przelewy	20 498	25 498	25 498	20 935	102,1	82,1	82,1

2.4.	środki na wydatki Ministra Energii z tytułu restrukturyzacji zatrudnienia	85 476		60 952	60 952	71,3		100,0
3.	Koszty inwestycyjne	251	300	300	225	89,6	75,0	75,0
4.	Odpis aktualizujący należności							
5.	Inne zmniejszenia	188			120	63,8		
IV.	Stan funduszu na koniec roku (I+II-III)	4 586 708	4 928 280	4 867 328	4 976 316	108,5	101,0	102,2
	z tego:							
1.	Środki pieniężne	3 804 388	4 298 732	4 237 780	4 164 009	109,5	96,9	98,3
2.	Należności	803 713	650 404	650 404	834 942	103,9	128,4	128,4
2.1.	w tym: z tytułu udzielonych pożyczek	801 351	647 004	647 004	824 251	102,9	127,4	127,4
3.	Zobowiązania, z tego:	-21 393	-20 856	-20 856	-22 635	105,8	108,5	108,5
3.1.	Pozostałe	-21 393	-20 856	-20 856	-22 635	105,8	108,5	108,5
Cześć F – Dane uzupełniające								
1.	Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów	3 803 514	4 295 732	4 234 780	4 162 770	109,4	96,9	98,3
1.1.	Zarządzanie overnight (O/N)	56 514	15 000	15 000	12 770	22,6	85,1	85,1
1.2.	Zarządzanie terminowe	3 747 000	4 280 732	4 219 780	4 150 000	110,8	96,9	98,3

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 9. Kalkulacja oceny ogólnej Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Oceny wykonania planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2017 roku.

Przychody: 622.764 tys. zł

Koszty (łącznie z wydatkami majątkowymi): 233.156 tys. zł

Łączna kwota G : 855.920 tys. zł (kwota przychodów + kwota kosztów)

Waga przychodów w łącznej kwocie $Wp = P : G = 0,7276$

Waga kosztów (łącznie z wydatkami majątkowymi) w łącznej kwocie: $Wk = K : G = 0,2724$

Nieprawidłowości w przychodach: 0

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w kosztach (łącznie z wydatkami majątkowymi): 0

Ocena cząstkowa kosztów (łącznie z wydatkami majątkowymi): pozytywna (5)

Łączna ocena przychodów i kosztów ŁO: $5 \times 0,7276 + 5 \times 0,2724 = 3,64 + 1,36 = 5$

Ocena ogólna: **pozytywna**

Załącznik 10. Dochody budżetowe w części 44 – Zabezpieczenie społeczne

Lp.	Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾ /Plan finansowy	Wykonanie		
		w tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, w tym:		2 296	403	8 732	380,3	2 166,7
1.	Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	0	0	426	-	-
1.1.	Rozdział 01024 - Działalność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa	0	0	426	-	-
2.	Dział 500 – Handel	1 244	0	112	9,0	-
2.1.	Rozdział 50002 - Agencja Rynku Rolnego	1 244	0	112	9,0	-
3.	Dział 750 - Administracja publiczna	130	113	416	320,0	368,1
3.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	126	0	170	134,9	-
3.2.	Rozdział 75095 - Pozostała działalność	4	113	246	6 150,0	217,7
4.	Dział 852 - Pomoc społeczna	165	50	74	44,8	148,0
4.1.	Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	3	2	4	133,3	200,0
4.2.	Rozdział 85295 - Pozostała działalność	162	48	70	43,2	145,8
5.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	757	240	7 704	1 017,7	3 210,0
5.1.	Rozdział 85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	327	0	190	58,1	-
5.2.	Rozdział 85395 - Pozostała działalność	430	240	7 514	1 747,4	3 130,8

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz.U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 11. Wydatki budżetu państwa w części 44 – Zabezpieczenie społeczne

Lp.	Wyszczególnienie	2016 r.		2017 r.		6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾ /Plan finansowy	Budżet po zmianach / Plan finansowy po zmianach	Wykonanie			
		w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem część, w tym:	943 917	853 759	973 835	960 026	101,7	112,4	98,6
1.	Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	0	0	16 188	14 834	-	-	91,6
1.1.	Rozdział 01024 - Działalność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa	0	0	16 188	14 834	-	-	91,6
2.	Dział 500 - Handel	35 022	27 144	40 263	40 087	114,5	147,7	99,6
2.1.	Rozdział 50002 - Agencja Rynku Rolnego	35 022	27 144	40 263	40 087	114,5	147,7	99,6
3.	Dział 750 - Administracja publiczna	31 836	38 124	41 513	36 709	115,3	96,3	88,4
3.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	30 861	37 089	40 357	35 610	115,4	96,0	88,2
3.2.	Rozdział 75079 - Pomoc zagraniczna	228	0	0	0	0,0	-	-
3.3.	Rozdział 75080 - Działalność badawczo-rozwojowa	218	313	228	195	89,4	62,3	85,5
3.4.	Rozdział 75095 - Pozostała działalność	529	722	928	904	170,9	125,2	97,4
4.	Dział 752 - Obrona narodowa	19	26	26	22	115,8	84,6	84,6
4.1.	Rozdział 75212 - Pozostałe wydatki obronne	19	26	26	22	115,8	84,6	84,6
5.	Dział 852 - Pomoc społeczna	38 963	27 900	30 517	29 354	75,3	105,2	96,2
5.1.	Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2 959	3 000	3 000	2 785	94,1	92,8	92,8
5.2.	Rozdział 85295 - Pozostała działalność	36 004	24 900	27 517	26 569	73,8	106,7	96,6
6.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	838 077	760 565	845 328	839 020	100,1	110,3	99,3
6.1.	Rozdział 85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	742 358	745 565	745 565	742 691	100,0	99,6	99,6
6.2.	Rozdział 85395 - Pozostała działalność	95 719	15 000	99 763	96 329	100,6	642,2	96,6

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa.

¹⁾ Ustawa budżetowa rok 2017 (Dz.U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 12. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części 44 – Zabezpieczenie społeczne

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2016			Wykonanie 2017			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
		osób ¹⁾	w tys. zł	w zł	osób ¹⁾	w tys. zł	w zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem, wg statusu zatrudnienia ²⁾ w tym:	260,46	20 849	6 671	257,46	21 228	6 871	103,0
1.	Dział 750 - Administracja publiczna	256,96	20 618	6 687	257,46	21 228	6 871	102,8
1.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	256,96	20 618	6 687	257,46	21 228	6 871	102,8
1.1.1.	01	25,03	1 490	4 961	31,48	1 760	4 659	93,9
1.1.2.	02	2,75	623	18 879	2,50	539	17 967	95,2
1.1.3.	03	229,18	18 505	6 729	223,48	18 929	7 058	104,9
2.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3,50	231	5 500	0,00	0	-	-
1.1.	Rozdział 85395 - Pozostała działalność	3,50	231	5 500	0,00	0	-	-
1.1.1.	01	3,50	231	5 500	0,00			-
1.1.2.	02							-
1.1.3.	03							-

¹⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

²⁾ Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

Załącznik 13. Wydatki budżetu środków europejskich w części 44 – Zabezpieczenie społeczne

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem, z tego:	170 116	130 605	291 426	279 931	164,6	214,3	96,1
1.	Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	0	0	71 864	67 454	-	-	93,9
	<i>Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa</i>	0	0	71 864	67 454	-	-	93,9
1.1.	Rozdział 01024 - Działalność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa	0	0	71 864	67 454	-	-	93,9
2.	Dział 500 - Handel	168 303	113 040	207 250	207 249	123,1	183,3	100,0
	<i>Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa</i>	168 303	113 040	207 250	207 249	123,1	183,3	100,0
2.1.	Rozdział 50002 - Agencja Rynku Rolnego	168 303	113 040	207 250	207 249	123,1	183,3	100,0
3.	Dział 750 - Administracja publiczna, z tego:	151	16 320	9 550	2 501	1 656,3	15,3	26,2
	<i>Program Operacyjny Kapitał Ludzki</i>	5	0	0	0	0,0	-	-
	<i>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój</i>	102	8 384	9 550	2 501	2 452,0	29,8	26,2
	<i>Program Operacyjny Polska Cyfrowa</i>	44	7 936	0	0	0,0	0,0	-
3.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	5	0	0	0	0,0	-	-
	<i>Program Operacyjny Kapitał Ludzki</i>	5	0	0	0	0,0	-	-
	<i>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój</i>	102	8 384	9 550	2 501	2 452,0	29,8	26,2
4.	Dział 852 - Pomoc społeczna, z tego:	1 277	119	2 762	2 727	213,5	-	98,7
	<i>Norweski Mechanizm Finansowy</i>	1 277	119	2 762	2 727	213,5	-	98,7
4.1.	Rozdział 85295 - Pozostała działalność, z tego:	1 277	119	2 762	2 727	213,5	-	98,7
	<i>Norweski Mechanizm Finansowy:</i>	1 277	119	2 762	2 727	213,5	-	98,7
5.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, z tego:	385	1 126	0	0	0,0	-	-
	<i>Program Operacyjny Polska Cyfrowa</i>	385	1 126	0	0	-	-	-
5.1.	Rozdział 85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, z tego:	153	1 126	0	0	0,0	-	-
	<i>Program Operacyjny Polska Cyfrowa</i>	153	1 126	0	0	0,0	-	-
5.2.	Rozdział 85395 - Pozostała działalność, z tego:	232	0	0	0	-	-	-
	<i>Program Operacyjny Polska Cyfrowa</i>	232	0	0	0	-	-	-

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 14. Kalkulacja oceny ogólnej w części 44 – Zabezpieczenie społeczne

Oceny wykonania budżetu w części 44 – Zabezpieczenie społeczne dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2017 roku.

Dochody: 1.531 tys. zł

Wydatki (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich): 1.239.957 tys. zł

Łączna kwota G : 1.239.957 tys. zł (kwota wydatków, ponieważ nie badano dochodów)

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 1$

Nieprawidłowości w wydatkach: 0

Stwierdzone nieprawidłowości nie powodowały skutków finansowych.

Ocena cząstkowa wydatków: pozytywna (5).

$\text{ŁO} = 5 \times 1 = 5$

W ocenie ogólnej uwzględniono również pozytywną opinię o sprawozdaniach.

Ocena ogólna: **pozytywna**

Załącznik 15. Dochody budżetowe w części 63 – Rodzina

Lp.	Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾ /Plan finansowy	Wykonanie		
		w tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
	Ogółem część, w tym:	17	0	7,3	41,2	-
1.	Dział 750 - Administracja publiczna	8	0	7,3	87,5	-
1.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	8	0	7,3	87,5	-
2.1.	Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	3	0	0	0,0	-
2.2.	Rozdział 85295 - Pozostała działalność	6	0	0	0,0	-

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 16. Wydatki budżetu państwa w części 63 – Rodzina

Lp.	Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾ /Plan finansowy	Budżet po zmianach/Plan finansowy po zmianach	Wykonanie			
		w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem część, w tym:	14 075	10 689	17 077	14 137	100,4	132,3	82,8
1.	Dział 750 - Administracja publiczna	8 730	6 027	6 638	5 642	64,6	93,6	85,0
1.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	7 808	5 569	6 105	5 420	69,4	97,3	88,8
1.2.	Rozdział 75095 - Pozostała działalność	922	458	533	222	24,1	48,5	41,7
2.	Dział 752 - Obrona narodowa	0	2	2	2	-	100,0	100,0
2.1.	Rozdział 75212 - Pozostałe wydatki obrotne	0	2	2	2	-	100,0	100,0
3.	Dział 852 - Pomoc społeczna	5 345	2 220	3 278	2 655	49,7	119,6	81,0
3.1.	Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	3	0	0	0	0,0	-	-
3.2.	Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	6	0	0	0	0,0	-	-
3.3.	Rozdział 85295 - Pozostała działalność	5 336	2 220	3 278	2 655	49,8	119,6	81,0
4.	Dział 855 – Rodzina	0	2 440	7 159	5 838	-	239,3	81,5
4.1.	Rozdział 85501 - Świadczenia rodzinne	0	100	100	100	-	100,0	100,0
4.2.	Rozdział 85503 - Karta Dużej Rodziny	0	2 340	5 839	5 519	-	235,9	94,5
4.3.	Rozdział 85505 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	0	0	1 220	219	-	-	18,0

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa.

¹⁾ Ustawa budżetowa rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 17. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części 63 – Rodzina

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2016			Wykonanie 2017			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
		osób ¹⁾	w tys. zł	w zł	osób ¹⁾	w tys. zł	w zł	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, wg statusu zatrudnienia ²⁾ w tym:		39,03	3 351	7 155	39,22	3 558	7 560	105,7
1.	Dział 750 - Administracja publiczna	39,03	3 351	7 155	39,22	3 558	7 560	105,7
1.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	39,03	3 351	7 155	39,22	3 558	7 560	105,7
1.1.1.	01	2,25	100	3 704	0,23	9	3 261	88,0
1.1.2.	02	1,00	182	15 167	1,00	185	15 417	101,7
1.1.3.	03	35,78	3 069	7 148	37,99	3 364	7 379	103,2

¹⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

²⁾ Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

Załącznik 18. Kalkulacja oceny ogólnej w części 63 – Rodzina

Oceny wykonania budżetu w części 63 – Rodzina dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2017 roku.

Dochody: 7 tys. zł – w części 63 kontrola dochodów budżetowych została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej.

Wydatki budżetu państwa: 14.137 tys. zł

Wydatki budżetu środków europejskich: 0 tys. zł

Łączna kwota G: 14.137 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: 1

Ocena cząstkowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: $5 \times 1 = 5$

W ocenie ogólnej uwzględniono również pozytywną opinię o sprawozdaniach.

Ocena ogólna: **pozytywna**

Załącznik 19. Wykaz jednostek objętych kontrolą

Lp.	Nazwa jednostki	Osoba odpowiedzialna za kontrolowaną działalność		Ocena kontrolowanej działalności*
1.	Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku	Dorota Kolenda	Dyrektor	P
2.	Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu	Iwona Radej	Dyrektor	P
3.	Powiatowy Urząd Pracy w Kole	Mariola Sobczak od dnia 27 kwietnia 2017 r. Halina Ślifirska do 26 kwietnia 2017 r.	Dyrektor Dyrektor	P
4.	Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie	Ryszard Smerdel	Dyrektor	P
5.	Powiatowy Urząd Pracy w Lublińcu	Mariusz Pilarski	p.o. Dyrektora	P
6.	Powiatowy Urząd Pracy w Opolu	Irena Lebedzińska	Dyrektor	P
7.	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim	Małgorzata Kocjan	p.o. Dyrektora	P
8.	Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie	Adam Panek	Dyrektor	P

* Użyty skrót oznacza: P – ocena pozytywna, O – ocena opisowa, N – ocena negatywna

Załącznik nr 20 Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Komisja Finansów Publicznych Sejmu RP
8. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP
9. Komisja Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP
10. Minister Finansów
11. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Elżbieta Rafalska

BKA.III.0810.10.2018.IW

Warszawa, dnia 21 czerwca 2018 r.

**Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Prezes
Najwyższej Izby Kontroli**

Szanowny Panie Prezencie

Nawiązując do Informacji Najwyższej Izby Kontroli z dnia 8 maja 2018 r., znak: KPS.430.002.2018 dotyczącej wyników kontroli pn. *wykonanie budżetu państwa w 2017 r. w częściach: 31 - Praca, 44 - Zabezpieczenie społeczne, 63 - Rodzina oraz wykonanie planów finansowych Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych* przekazuję stanowisko odnoszące się do działu VIII. Ustalenia innych kontroli w zakresie kontroli P/17/041 *Aktywizacja zawodowa młodzieży przez Ochotnicze Hufce Pracy*.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają prace nad nową ustawą regulującą kwestie rynku pracy, w których planowane są zmiany dotyczące Ochotniczych Hufców Pracy. Obecnie działające OHP zostaną zastąpione przez Państwowe Centrum Aktywizacji Młodzieży (PCAM), które będzie kontynuatorem działań opiekuńczo-wychowawczych na rzecz młodzieży uczącej się sprawiającej problemy wychowawcze lub mającej opóźnienie w realizacji obowiązku nauki, a także działań aktywizacyjnych adresowanych do młodzieży niepracującej i nieuczącej się, która ukończyła już 18 rok życia.

W zakresie **refundacji wynagrodzeń młodocianym pracownikom** należy podkreślić, że obowiązujące przepisy prawne nie przewidują sankcji za niewywiązanie się pracodawcy z deklaracji sześciomiesięcznego zatrudnienia po zakończeniu przygotowania zawodowego, o której mowa w § 3 ust. 2 pkt 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie *refundowania ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom* z dnia 25 czerwca 2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 865). Należy zaznaczyć że, podjęta została inicjatywa na rzecz zmiany tego stanu rzeczy, o której mowa wyżej.

PCAM będzie kontynuować działalność OHP w zakresie obsługi refundacji wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom. W związku z planowanymi zmianami ustawowymi konieczne będzie wydanie nowego rozporządzenia regulującego sposób refundowania pracodawcom wynagrodzeń pracowników młodocianych oraz składek na ubezpieczenia społeczne od refundowanych wynagrodzeń ze środków Funduszu Pracy. Nowe zapisy będą miały za zadanie zapewnienie młodocianym pracownikom właściwych warunków odbywania przygotowania zawodowego, sprawną obsługę pracodawców wnioskujących o refundację oraz konieczność zapewnienia zgodności udzielania pomocy z warunkami dopuszczalności pomocy de minimis. Przy pracach nad nowym rozporządzeniem uwzględnione zostaną zalecenia w zakresie zobowiązania jednostek PCAM do diagnozowania przyczyn niewywiązywania się przez pracodawców z deklaracji zatrudnienia pracowników młodocianych po zakończeniu okresu przygotowania zawodowego przez okres co najmniej 6 miesięcy. Ponadto, rozważana jest możliwość wprowadzenia kryteriów przyznawania pracodawcom refundacji na etapie rozpatrywania wniosków o refundację, w tym wywiązywanie się przez pracodawców wcześniej złożonych deklaracji zatrudnienia pracowników młodocianych przez co najmniej 6 miesięcy po zakończeniu nauki. W nowej ustawie o rynku pracy PCAM zostanie też upoważnione do przeprowadzania kontroli realizacji umów o refundację zawartych z pracodawcami, w miejscu odbywania przygotowania zawodowego przez młodocianych pracowników lub w siedzibie organizacji zrzeszającej pracodawców rozliczającej zawarte umowy o refundację.

W odniesieniu do *niedostosowania oferty kształcenia do oczekiwań rynku pracy* informuję, że zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065 z późn. zm., art. 8 ust. 1 pkt. 15) samorząd województwa zobligowany jest do corocznego określania (do 30 kwietnia każdego roku) wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe wypłacana może być refundacja wynagrodzeń młodocianych pracowników i składki na ich ubezpieczenie społeczne (po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy) oraz ogłoszenia tego wykazu w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Zgodnie z przywołanym zapisem wykazy zawodów uwzględniać mają zapotrzebowanie na kwalifikacje i umiejętności występujące na rynku pracy. Rozwiązanie to umożliwi wsparcie środkami Funduszu Pracy przeznaczanymi na refundację wynagrodzeń młodocianych kształcenia w zawodach deficytowych na rynku pracy, w których są trudności z naborem wykwalifikowanych pracowników oraz w zawodach, na które będzie istniało zapotrzebowanie na rynku pracy.

Odnosząc się do problemu z dotarciem przez OHP do młodzieży najbardziej potrzebującej pomocy informuję, iż w nowej ustawie o rynku pracy planuje się wyposażyć PCAM w dodatkowe narzędzia ułatwiające skuteczną rekrutację młodzieży. W raporcie NIK wskazywaną barierą w skutecznym planowaniu pracy OHP i w rekrutacji uczestników najbardziej potrzebujących wsparcia był brak możliwości uzyskiwania przez OHP informacji z gmin o młodzieży nierealizującej obowiązku nauki. Resort pracy proponuje wprowadzenie ustawowego zobowiązania dyrektorów szkół podstawowych i gmin do przekazywania do PCAM wykazu osób, które nie realizują obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki. Ponadto, proponuje się zmianę ustawy o systemie informacji oświatowej, aby wyposażyć PCAM w uprawnienie do pobierania danych o uczniach z bazy Systemu Informacji Oświatowej. Ułatwi to wykonywanie ustawowych zadań PCAM poprzez skuteczniejszą rekrutację młodzieży i lepsze diagnozowanie jej potrzeb. Wymienione działania przełożą się także na lepsze dostosowanie oferty kształcenia do indywidualnych potrzeb młodych ludzi. Dodatkowo, rozważane jest również wprowadzenie nowego mechanizmu, tj. nałożenie ustawowego obowiązku wykorzystania w procesie rekrutacji do PCAM (w tym powoływania w skład komisji rekrutacyjnych) doradców zawodowych, aby wybory kierunku kształcenia zawodowego były lepiej dostosowane zarówno do zainteresowań i możliwości młodego człowieka, jak i zapotrzebowania na kwalifikacje sygnalizowanego przez pracodawców.

z wyrazami szacunku

MINISTER
Elżbieta Rafalska
Elżbieta Rafalska